

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, δρτς τὴν παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς. — Πῶς συμβαίνει τοῦτο; Δὲν ἀπατῶμαι βεβαίως! ὅχι τῇ ἀληθείᾳ! (καὶ ἀρπάζας τὴν Βαρωνίδα, τὴν κατασπάζεται μετὰ στρατιωτικῆν ὀρμὴν).

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, ἀγωνιζομένη γ' ἀποσπασθῇ ἀπὸ αὐτόν. — Τί! πῶς! τί σημαίνει τοῦτο; . . . Εἰπέτε με, σὰς παρακαλῶ. . . Καλὲ, νέος ἄνθρωπος, με φιλεῖ! εἶναι τρελλός! ὦ βέβαια, εἶναι τρελλός! ἔλατε νὰ με βοηθήσετε! . . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἀλλὰ, τελευταῖον, διάβουε! Κυττάξατέ με εἰς τὸ πρόσωπον! . . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἄ! . . . ὑμεῖς εἰσθε, στρατηγέ! . . . Μὲ κατετρομάξατε, νὰ μὴ σώσετε! . . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, γελῶν. — Ἄ! Ἄ! Καλὲ, νέος ἄνθρωπος, με φιλεῖ! . . . Ἄ! Ἄ! . . . πῶς ἔχομεν, παλαιὰ μου φίλη;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τί σὰς μέλει; Ἄν σὰς ἐμελλε τῶντι, ἠθέλετε ἐρωτῆσαι τὰ κατ' ἐμὲ πρὸ καιροῦ, ἐνῷ ἐγὼ ἤδη δέκα ἔτη σὰς κάμνω τὴν τιμὴν νὰ ἐρωτῶ περὶ ὑμῶν ὅλους τοὺς συμπατριώτας σας, ὅσους ἀπαντήσω! . . . Πόθεν μὰς ἐξεφυτρώσατε, λέγετε λοιπόν; . . . Δὲν ἐλογάριαζα νὰ σὰς ἰδῶ πλέον εἰμὴ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ σὰς βλέπω ἐδῶ φαιδρὸν ὡς ῥόδον. . . Τί ἄνοστος ἄνθρωπος, τῇ ἀληθείᾳ!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Σταθῆτε δά! Μήπως ἠθέλετε προτιμῆσαι νὰ μάθετε, ὅτι ἀπέθανα;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τὸ πρᾶγμα ἠθέλεν εἶναι εὐπρεπέστερον.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἄ, λοιπόν, τιμῶς σὰς λέγω, ὅτι εἰσθε ἀγνώμων! διότι εἰκοσάκις ἀπεφάσισα νὰ σὰς γράψω. . . ἀλλ' ἐπειτα εἶπα ἃ! ἐκεῖνη ἐλθούνησε βέβαια τὸν γέροντα στρατιώτην, τὸν γέροντα γεωργόν. . . ἄς τὴν μιμηθῶ, καὶ ἐγὼ!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Λαμπρὸς συλλογισμός! . . . ἀλλὰ τελευταῖον, πόθεν ἔρχεσθε;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Καὶ πόθεν θέλετε νὰ ἔλθω; ἔρχομαι ἀπὸ τὸν πύργον μου, ἀπὸ τὰ δάση μου. Ζῶ ὡς τὸν σάλιακον. . . ἔχω ἐν πρότυπον ἀγροκῆπιον, εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Καὶ τί ἤθετε νὰ κάμετε εἰς τὰ λουτρά αὐτά;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Τίποτε· ὁ υἱός μου ἠθέλε νὰ κυνηγήσῃ, καὶ ἐγὼ κατέπεισα τὸν ἑαυτόν μου, ὁ ἀνόητος, ὅτι δὲν χωνεύω. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι εἰμὶ πορῶ νὰ χωνεύσω ὁλόκληρον βώδιον. Ἀλλὰ τὸ τρελλόπαιδον ἐκεῖνο μὲ κάμνει, ὅτι θέλῃ! . . . Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐδῶ ὁκτὼ ὁλοκλήρους ἡμέρας κατα . . . ῥοιζόμενος! χμ!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, λαβοῦσα τὸν βραχιονά του καὶ ἐξακολουθοῦσα τὸν περίπατόν της. — Ἀλήθεια, στρατηγέ, τὸ τρελλόπαιδον σας ἐκεῖνο πρέπει νὰ ἤρχισεν πλέον νὰ περιπικτῇ χωρὶς στρατοῦραν.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Δὲν λέγω ὅχι ἤρχισε τῶντι νὰ σχηματίζεται. Ἡξεύρετε, ὅτι μετ' ὀλίγον κλείει τοὺς τριακοντατέσσαρας χρόνους; Ὀνειρον μὲ φαίνεται, εἰς τὴν τιμὴν μου! . . . Ποῖαν ἡλικίαν ἔχετε ὑμεῖς, ἀράγε;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἡμῖν τεσσαράκοντα ἔτων τὴν τε-

λευταίαν φορὰν καθ' ἣν σὰς εἶδον εἰς Παρίσιους. Δογαριάζατε.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — ὦ! ὦ! διάβουε (βατραχοκοπεῖ διὰ τῆς γλώσσης). Ἀλλὰ δὲν σημαίνει· ἔχετε, καθὼς κ' ἐγὼ, καλὴν ὄψιν. Ἄ! Ἄ! Οἱ ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ μας δὲν γράσκουν ποτὲ, καλὴ μου φίλη! Ὁ διάβουλος νὰ μ' ἐπάρῃ, ἂν δὲν εἶμαι ὑπερευχαριστήμενος ὅτι σὰς εἶδα πάλιν. — Ἀλλ' ἡ ἑλενίτσα μας, τί γίνεται; ἐλπίζω, ὅτι εἶν' ἐδῶ, ἡ πικρὸν ἡμερῶν!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Βεβαίως. Ὑποθέτετε, ὅτι δὲν με ἄφησεν, ἀφοῦ τὴν συνέβη τὸ δυστύχημά της!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Τί δυστύχημα;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Γίνεται νὰ μὴν ἐμάθετε τὴν ἱστορίαν τοῦ γαμβροῦ μου;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Πῶς! Τοῦ γαμβροῦ σας; Ἡ ἑλενίτσα εἶναι ὑπανδρευμένη; ἐμεγάλωσε λοιπὸν πολὺ ἀφοῦ ἔχω νὰ τὴν ἰδῶ; Τόση, τόση ἦτον (δεικνύει διὰ τῆς βακτηρίας του ἐν χορείῳ).

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, δεικνύουσα δένδρον ὑψιτέρες. — Ἄ! τότε εἶναι τόσον ὑψηλὴ, καὶ πρὸς τοῦτοι; νοστιμωτάτη.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Πᾶ! . . . παράδοξον! . . . καὶ παρεκτός τούτου; εἶναι ὑπανδρευμένη;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ὁχι δά! . . . δηλαδὴ εἶναι χήρα. . . ἂν θέλετε. — εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ἀκούσετε αὐτὴν τὴν ἱστορίαν;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Διάβουε! πῶς θέλετε νὰ τὴν μάθω; τότε μὲν ἐκβήκα ἀπὸ τὴν τρύπαν μου. . . Ζῶ ὡς φυτὸν. . . Εἶμαι ἀγριάνθρωπος!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τοῦτο εἶναι βεβαιότατον. — Φαντασθῆτε λοιπὸν, καλὲ μου στρατηγέ, ὅτι εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1848. . . Τοῦλάχιστον ἠξεύρετε, ὅτι τὸν χρόνον ἐκεῖνον συνέβη μία ἐπανάστασις;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἄ! τότε. . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Καλὸν καὶ τοῦτο!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Καλὴτερα τὸ εἶχα νὰ μὴν τὸ ἤξευρα!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Παράξενον. — Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν κόρην μου, εἶχε πατήσῃ τότε εἰς τὰ εἴκοσι. . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἀδύνατον!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ὁ μὲ ἀφήσετε νὰ τελειώσω; — ἐν παρόδῳ σὰς λέγω, στρατηγέ, ὅτι δὲν ἐλάβετε τοὺς λαμπροτέρους τρόπους εἰς τὸ πρότυπον ἐκεῖνο ἀγροκῆπιόν σας. Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι δυσκόλως δύναται νὰ εὕρη τις κατὰ τοῦτο τὸν χειρότερόν σας. Τάχα, ποτὲ δὲν διεπρέπετε εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ, ἀλλὰ τότε κατηντήσατε ἀφόρητος. Δὲν σὰς λείπει ἄλλο παρὰ τὰ τσαρούχια καὶ ἡ μαγκούρα· σὰς τὸ λέγω μετὰξὺ μας.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Εὐγνωμονέστατος.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἡ κόρη μου λοιπὸν ἦτο εἰκοσαςτῆς καὶ πολλοὶ τὴν εἶχαν πλέον ζητήσῃ· ἀλλὰ δὲν ἠθέλε κανένα· αὐτὸς εἶχε μύστακα, ὁ ἄλλος δὲν εἶχε, τοῦ τρίτου τὰ χειρόκτια δὲν ἦσαν καλὰ, ὁ τέταρτος δὲν ἤξευρε νὰ χαιρετίσῃ. . . Μὲ ἤρχετο ἀπελπισία· διότι πρέπει νὰ ἠξεύρετε, ὅτι ἔχω ὡς ἀξίωμα, ὅτι αἱ νέαι πρέπει νὰ ὑπανδρεύονται πρὶν γνωρίσασιν τὸν κόσμον. Ἀφοῦ περάσουν τὰ εἴκοσι, ἔχουν τὴν

ἀπαίτησιν νὰ ἐκλέξωσιν αὐταὶ τὸν ἄνδρα των· γίνονται καθ' ἡμέραν δυσκολώτεροι, ἐωσότου νὰ φέρωσι τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀδύνατον ἐπαγωγὴν, καὶ τότε ἀρπάζουσιν τὸν πρῶτον, ὅστις τύχῃ.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Πολλὰ ὀρθὸν τοῦτο· ἐνθυμούμαι μίαν γειτόνισάν μου, κόρην εὐγενῆ, ἡ ὁποία κατήντησε νὰ ὑπανδρευθῇ ἓνα κλειδοποιόν.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τὸ βλέπετε! — Αὐτὰ ἔλεγα κ' ἐγὼ εἰς τὴν ἑλένην. Παρεκτός τούτου, συνέπεσε τότε νὰ ἡμαὶ κάκιστα εἰς τὴν ὑγείαν μου· ἐνόμιζα, ὅτι μετ' ὀλίγον θ' ἀποθάνω, καὶ ἐξηνοῦσα νύκτας ὁλοκλήρους· συλλογιζομένη ὅτι θ' ἀφίσω μόνην τὴν κόρην μου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· τελευταῖον, μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρω περισσώτερον, ἀπεφάσισα νὰ τὴν ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου· σημειώτερον, ἐν παρενθέσει, ὅτι δὲν ἠθέλα τὸ κάμει ποτὲ, ἂν ἠδυνάμην νὰ προιδῶ τί φοβερόν κακὸν ἐμελλε νὰ συμβῇ ἐκ τούτου. Ἀλλο νὰ τὸ ἰδῇ κανεὶς καὶ ἄλλο νὰ τὸ ἀκούσῃ· τί κατακλυσμὸς δακρύων! Ἡξεύρετε τὴν ἑλένην· ἐπειδὴ αἰωνίως φκίνεται γελῶσα, νομίζεις, ὅτι τίποτε δὲν ἀγαπᾷ. Ἀλλοίμονον! ἡ καυμένη! (Σπογγίζει τὰ δάκρυά της).

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Δὲν μὲ φαίνεται παράδοξον νὰ ἔχετε καλὴν κόρην, διότι εἰσθε καὶ ὑμεῖς ἀγαθὸς ἄνθρωπος.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἄ! ἔχω κ' ἐγὼ τὰ ἐλαττώματά μου. — Ὅπως δὴ ποτε, τὴν ἐπιούσαν ὁ Μαυρίκιος ἐξήτησε τὴν ἑλένην καὶ αὐτὴ ἀμέσως τὸν ἐδέχθη.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Μαυρίκιος; Τί Μαυρίκιος εἶναι αὐτός;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Λέγω Μαυρίκιος. . . λοιπὸν εἶναι Μαυρίκιος.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἐρωτῶ, διότι ἐγνώρισα ἓνα Μαυρίκιον κ' ἐγὼ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Δὲν ἐναντιοῦμαι· ἀλλ' ἄφετέ με νὰ τελειώσω, σὰς παρακαλῶ, καὶ μὴν ἐμπεριδύεσθαι τὰς ἱστορίας σας μετ' ἐδικάς μου. — Ὁ Κ. Μαυρίκιος, ὁ ἐδικός μας, ἦτο διαγγελεύς τοῦ βασιλέως. . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἄ! ἦτο ἄλλος λοιπόν.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Φαίνεται. — Ὁ γάμος εἶχεν ὁρισθῇ νὰ γίνῃ τῇ 22 Φεβρουαρίου. Ἐπειδὴ ἔλειπαν μερικὰ ἔγγραφα, ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἐπιούσαν, ἐνῷ δὲ ἐξερχόμεθα ἀπὸ τὴν δημοχίαν διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καλεῖται αἰφνης ὁ γαμβρός μου εἰς τὰ ἀνάκτορα. Τρέχει ἀμέσως ἐφιππος. Τὸν παραγγέλλουν νὰ φέρῃ διαταγὴν τινα εἰς Βασιλλίαν, καὶ, ἀπερχομένου αὐτοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς παραγγελίας ταύτης, ἐν ἀπὸ τὰ κτήνη ἐκεῖνα πυροβολεῖ κατ' αὐτοῦ.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Κατάρτα!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἡ κόρη μου ἦτο χήρα. Ἡ βλέπετε ποῖα παράδοξος ἀτυχία;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Βλέπω, βλέπω. — Ἡ ὁσμὴ τοῦ καπνοῦ δὲν σὰς ἐνοχλεῖ, νομίζω;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἐξ ἐναντίας μὲ εὐφραίνει εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — ἔχετε ὅλας τὰς ἀρετάς. — Καὶ δὲν εἰμφορέσατε νὰ τὴν καταπέσειτε νὰ ἐξαναὑπανδρευθῇ, τὴν κόρην σας;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ὁχι βέβαια. Πρῶτον, ἔπειτα ἀπὸ

ὅλην οὕτην τὴν παραχλὴν ἐβελτιώθη ἡ υγεία μου, ὥστε μὲ ἔλειψε τὸ κυριώτερον ἐπιχειρήμα μου. ἔπειτα, ἰδὲν ἠξεύρετε; τὴν κόρην μου τὴν κατέλαβεν ἡ πρόκλησις, ὅτι θὰ δυστυχῇ ἂν ὑπανδρευθῇ, ὅτι ὁ θεὸς ἠθέλησε νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτὴν τοῦτο διὰ θαύματός τινος, οὕτως εἶπεν. . . τὸ ὅποιον δὲν εἶναι πολλὰ κολακευτικόν, διὰ τὸν δυστυχῆ Μαυρίκιον. . . καὶ ὅτι ἂν δὲν συμβῇ ἄλλο θαῦμα ἀντιθετόν, δὲν θὰ ἐκχρησθῇ εἰς τὴν ζωὴν της.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἐπὶ τέλους, ἐάν δὲν ἐπεθυμεῖτε εἰμὴ μόνον νὰ ὑπανδρευθῇ, ἰδοὺ ὑπανδρευθῇ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Λαμπρὰ τῶντι ὑπανδρεία! Νέα χήρα εἶναι χειρότερον παρὰ κόρη. — Ἄν εἶχε τέκνα, τὸ πρᾶγμα ἦθελε διαφέρει.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἄ! δὲν ἔχει τέκνα;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Καλὸν δά! Ἀμὴ πῶς θέλετε νὰ ἔχη; Σὰς λέγω, ὅτι δὲν ὑπῆρχαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν! . . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — ἔχετε δίκαιον· ζητῶ συγγνώμην. (Μετά τινα σιωπῆν.) Ὡς τε δὲν ἔχετε ἐγγόνια;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Φαίνεται. — Ἀλλὰ σὰς προλέγω, ὅτι ἂν ἐγγίσετε αὐτὴν τὴν χορδὴν, θὰ λάβετε τὴν δυσαρίσκειαν νὰ ἰδῆτε γραῖαν γυναῖκα κλαίουσαν.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἄστεϊον τοῦτο!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Πῶς! εὐρίσκεται ἀστεϊον τοῦτο;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἀναμφιδόλως. Εἰς τὴν ἡλικίαν σας, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην ἡσυχίας. Τί θὰ κάμετε μ' ἓνα σωρὸν διαβολοπαίδων, τὰ ὁποῖα θὰ φέρουν ἄνω κάτω τὴν οἰκίαν σας;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τί θὰ κάμω; Ὁ μὲ ἀγαπῶ, θὰ τὰ χαδεύω, θὰ τὰ πνίγω ἀπὸ τὰ φιλιὰ! . . . ἀκούσατέ με, στρατηγέ· ποτὲ μου δὲν ἐζήτησα παρατράγωδα πρᾶγματα· εἰς πᾶσαν ἡλικίαν τῆς ζωῆς μου ἐπόθησα τοὺς καρπούς τοὺς ὁποῖους φυσικῶς φέρει, καὶ ὅχι ἄλλους. Νέα οὕτα, ἐπεθύμησα καλὸν ἄνδρα· καὶ τὸν ἔλαβα, δόξαν νάχη ὁ θεός! ἔπειτα, ἐπεθύμησα τέκνα, εἶχα δίκαιον πάλιν νομίζω, — καὶ ἡ καλὴ μου κόρη μὲ ἔφερον εὐτυχῶς ἕως εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ γήρατος. . . Τώρα, τί μὲ συμβαίνει; Ἀγῶν· δὲν ἔχω τί νὰ κάμω. . . Εἰπέτε με, εἰμφορεῖτε τάχα νὰ ὑποθέσετε, ὅτι ὁ θεός, ὁ τὰ πάντα τοσοῦτον συνετῶς διατάξας, ἠθέλησε νὰ στερήσῃ πάσης παραμυθίας τὴν ἡλικίαν, ἥτις μάλιστα ἔχει παραμυθίας χρεῖαν, καὶ δὲν νομίζετε ὅτι τὰ ἐγγόνια ἐδόθησαν εἰς τοὺς γέροντας ὡς τελευταῖα ἀφορμὴ στοργῆς, θυσίας καὶ ἐρωτος; Τὸ κατ' ἐμὲ, στερημένη τοῦ ἀγαθοῦ τούτου νομίζω, ὅτι ἡ ζωὴ μου δὲν εἶναι πλήρης, ὅτι δὲν ἠγάπησα ἀρκετὰ, ὅτι οὐδὲ ἠγάπησα ἴσως ἀρκετὰ, — διότι ἀγάπη καὶ ἄλγος εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, — καὶ ὅτι τελευταῖον θ' ἀποθάνω, συνεπαγομένη ἐν μέρει τῆς καρδίας μου διψήρον καὶ ἀκαρπὸν. . . Ἀλλ' εἶμαι τρελλὴ τῶντι νὰ κἀθῃμαι νὰ λέγω τὰ μυστήριά μου ἐμπρὸς εἰς μίαν πέτραν.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, σταθεὶς καὶ ἀρπάζας τὸν βραχιονά της. — Ὁχι, σὰς βεβαιῶ, ὅχι. Δὲν μὲ ἀκούει, ἐλπίζω, κανεὶς; Ἄ, λοιπὸν σὰς λέγω, ὅτι ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν αὐτὴν ἀνοησίαν.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Πῶς λέγετε τοῦτο;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, με τόνον. — Σᾶς λέγω δι' ἔχω τὴν ἀνοησίαν τὴν ὁποίαν ἔχετε· δὲν μ' ἐννοεῖτε;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Πᾶ! ὁ εἰλετε ν' ἀποκτήσετε ἔγγονον.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ὅχι, ἔγγονον, ἀλλ' ἐγγόνην. — Ἀηλαδὴ, τὸ ἴδιον τὸ ἔχω· ἀλλ' ἤθελα προτιμῆσαι ἐγγόνην, εἶναι νοστιμώτερον πρᾶγμα. . . Δὲν εἰμ- πορεῖτε νὰ φαντασθῆτε ποίας θυσίας νομίζω ὅτι ἤθε- λα κάμει διὰ τὸ παιδί αὐτό. . . Πρῶτον, ἤθελα ἀ- μέσως δώσω τὸ ἐν μου χέρι. . . Τί μὲ μέλει ἂν γίνω κατὰ τοῦτο χωλός! . . . ἢ μήπως δὲν θὰ εἰμ- πορῶ νὰ τὸ χορεύω εἰς τὰ γόνάτά μου; . . . Ἐπει- τα, ἤθελα τὸ ἐδώσει μὲ τὰ πολυτιμώτερα ὑφάσμα- τα, ἤθελα τὸ περιχύσει μὲ ἀδάμαντας. Διὰ νὰ κάμω ὅλα αὐτά, πωλῶ καὶ τὸ ἀγροκήπιόν μου. Ἄν μὲ πιστεύετε; ἔχω δύο πρόβατα τερατώδη, ἀνήκουστα, τὰ ὁποῖα κατὰγονται ἀπὸ γένος σπάνιον καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν αὐτὴν, ἀλλ' ἐγὼ τὰ ἔφερα εἰς μοναδική- τελειότητα· ὅλος ὁ κόσμος τὰ θαυμάζει· εἶναι τάχα ζῶα τὰ ὁποῖα ἀνατρέφω καὶ περιθάλπω ὡς πρίγκη- πας. . . Αἱ, λοιπὸν, σᾶς ὁμνῶ εἰς ὅτι ἔχω ἱερὸν, ὅτι ἔλεγα νὰ τὰ ζεύξω εἰς τὸ ἀμαξάκι τῆς ἐγγόνης μου! Εἶναι τρέλλα, καθὼς βλέπετε· ἀλλὰ μὲ φαίνεται, ὁ διάβολος νὰ μ' ἐπάγῃ, ὅτι ἤθελα ἐγὼ αὐτὸς ἀνα- λάβει νὰ τὴν σύρω! — εἶχα καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα ὄνειρα πρὸ δέκα ἐτῶν· ὁ πόθος αὐτὸς ἦτο ἡ μόνη ἐλ- πὶς, ἡ μόνη χαρὰ τοῦ γήρατός μου. . . Ἀλλὰ. . . Ἄς τὰ φήσωμεν αὐτά. . . Βλέπω ὅτι εἰς τὰ αὐτὰ νερὰ εὐρισκόμεθα· ἰδοὺ ὅλη ἡ ἱστορία.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἄλλ' ὁ υἱός σας στρατηγός;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Αἱ! τί, ὁ υἱός μου; ὁ υἱός μου ὁμοιάζει τὴν κόρην σας.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἄμμ' αὐτὸς πάλιν διατὶ δὲν θέ- λει νὰ ὑπανδρευθῇ;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, παροξυνόμενος. — Διότι. . . διότι ὁ γάμος δὲν εἶναι πλέον τοῦ συρμού, τὸ ἤξεύ- ρετε! διότι πάντες, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ἤρχι- σαν νὰ φιλοσοφῶσι καὶ νὰ λεπτολογῶσι περὶ τῶν ἀπλουστέρων πραγμάτων, περὶ τῶν στοιχειωδυστέ- ρων, τῶν σαφειτέρων ἀντικειμένων· διότι, πρὸ τριά- κοντα ἐτῶν, ἀνεκάλυψαν, λόγου χάριν, ὅτι ἡ ἐνδο- ξοτέρα τοῦ ἀνθρώπου τύχη εἶναι τὸ νὰ ᾖ νήπιος, καὶ ἡ ἐντιμωτέρα τῆς γυναικὸς, τὸ νὰ ᾖ νύμφη καὶ ἡμεῖς οἱ πατέρες μας, οἵτινες προσείμωμεν τὰ νόμιμα τέκνα καὶ τὰς τιμὰς γυναικας, ἠπατώντο καὶ κατὰ τοῦτο, ὡς εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ· διότι φαίνεται, ἀγαθὴ μου φίλη, ὅτι πέντε χιλιάδας τώρα ἔτη ὁ κόσμος ἐστρέφετο ἀριστερᾶ, ἀντὶ νὰ στρέφεται δεξιᾶ. . . Καὶ ἔπειτα φθάνει ἅπαξ νὰ παρεκτραπῇ τῆς εὐ- θαίας. Κάμμιαν ἡμέραν ὁ ἀκούσωμεν, ὅτι ὁ θεὸς μᾶς ἐπλάσε διὰ νὰ περιπατῶμεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, νὰ ἰ- δῇτε! Πανώλως ὑπεροψίας καὶ ἀνοησίας διεδόθη εἰς τὴν γῆν καὶ ἐμολυνεν ὅλα τὰ πνεύματα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον! Νομίζετε ὅτι ἡ κόρη σας διέφυ- γε τὸ μῶλον; ἐκόλλησε καὶ αὐτὴ, καθὼς ὁ υἱός μου. Καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ τὸ καταλαμβάνωσιν, πλα- νῶνται ὑπὸ τῆς κοινῆς ταύτης σκοτοδινιάσεως, ἀπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος παραλογισμοῦ, τοῦ μισοῦντος τὸν κόμον καὶ τὸ καθήκον, τοῦ κατεξανιστρεμένου κατὰ

τοῦ ὁρθοῦ λόγου, τοῦ λέγοντος τὴν ἀλήθειαν ψ εὐδο; καὶ σκότος, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου! . . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἰσως ἡ κόρη μου παρεσύρθη ἀπὸ τὸ βέρυμα χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρῃ. . . ἀλλ' ἔχει πρὸ πάν- των πολλὴν αἰσθημάτων λεπτότητα, καὶ ὑπερφά- νειαν βασιλικήν, καὶ κουακερικὴν ἐμβριθεῖαν· ἔχει δὲ τὴν ιδιορρυθμίαν νὰ μὴ εὐρίσκη κορυφὸς τοὺς ἀπρεπεῖς ἐκείνους τρόπους, τοὺς ὁποίους τὰ ἡθη σας μετεδίδασαν ἀπὸ τῶν καφενείων εἰς τὰς αἰθούσας μας. . . ἐνὶ λόγῳ, ἔχει περὶ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀλλό- κτον δοξασίαν, ὅτι εἶναι ὅλοι βάρβαροι.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Βλέπετε ὅτι φιλοσοφεῖ καὶ αὐ- τή, διαμαρτύρεται καὶ αὐτὴ κατ' ἴδιόν τινα τρόπον κα- τὰ τῆς κοινωνίας. . . ἢ μήπως αἱ μητέρες μας εὐρίσκον τοὺς ἀνδρας βαρβάρους; Ἄφετέ με ἤσυγον! Αὐτὰ τὰ ἴδια φρονεῖ καὶ ὁ υἱός μου! ἢ Στοιχάζεσθε τάχα ὅτι ἔχει λαμπρὰν περὶ τοῦ φύλου σας ὑπόληψιν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Καὶ μήπως κἀνεὶς ἐξ ὑμῶν μᾶς κάμνει τὴν τιμὴν ταύτην; Ἄς ἴδωμεν τώρα τί ἐγκλημ- ἀποδίδει εἰς τὸ φύλόν μας, ὁ κύριος αὐτός· ὅτι ἐν γέ- νει στερεῖται ἀρετῆς, ἢ δὲν εἶναι ἀληθές; Ἀλλὰ περὶ τῆς καυμένης τῆς μητρός του, ἢ τί ἄρα φρονεῖ; Αὐτὴν τὴν ἐξαίρει, ὅχι; Ὅλοι αὐτοὶ οὕτω κάμνουν, ἐξαι- ροῦν μόνην τὴν μητέρα των, καὶ δὲν ἐννοοῦν, ὅτι τοι- ουτοτρόπως ἡ ἐξαίρεσις γίνεται κανὼν. — Εἶναι τῶν- τι ἄξιον οἴκτου.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ὁμολογῆσατε ἴσως ὅτι ὑπάρχουν ποὺ καὶ ποὺ γυναῖκες, αἵτινες δὲν φέρονται καλῶς;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἐνδεχόμενον. Καὶ εἰμπορεῖτε νὰ προσθέσετε, ὅτι αὐτὰς γνωρίζουν κυριώτερον οἱ νέοι σας, ἢ μᾶλλον, ὅτι εἶναι αἱ μόναι τὰς ὁποίας γνω- ρίζουν. Προσθέσατε ἀκόμη ὅτι ἀπο αὐτὸ τὸ φύραμα κατασκευάζονται καὶ αἱ ἡρώιδες τῶν μυθιστο- ριῶν καὶ τῶν δραμάτων, διὰ τῶν ὁποίων φθεῖρεται ἡ κοινὴ γνώμη. Γυνὴ χρηστὴ δὲν παραδίδει τὰ μυ- στήρια τῆς διανοίας καὶ τὴν γυμνότητα τῆς ψυχῆς τῆς εἰς τὴν φιλολογικὴν ἀνατομίαν, καθὼς δὲν ὑπάγει εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν τεχνιτῶν, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τύπος εἰς τὸν ζωγράφον ἢ τὸν γλύπτην. Ἡ σμί- λη τῶν ποιητῶν, καθὼς λέγουν, δὲν ἐργάζεται εἰμὴ ἐπὶ ἐξηρηραιμένων καρδιῶν καὶ δὲν ἀποκαλύπτει εἰμὴ ψυχὰς νοσεράς. Ἐντεῦθεν γεννᾶται εἰς τὴν φαν- τασίαν τοῦ κοινῶ μυθώδους τις τύπος τοῦ γυναικείου φύλου, ὅστις ὁμοιάζει τὰς κωκονίτσας τῶν κυρίων αὐτῶν, ἀλλ' ὅχι καὶ ἐμὲν, σᾶς βεβαιῶ. Ἀκούσατε τὸ νόστιμον τοῦτο· ἐγνώρισα νέον ἀνθρωπάριον, τὸ ὁ- ποῖον ἐκαυχᾶτο ὅτι κατέστρεψε δύο ἢ τρεῖς ὑπηρε- τρίας ξενοδοχείων, ἀλλ' ἐπαραπονεῖτο ὅμως ὅτι αἱ γυναῖκες ἐν γένει μυρίζουν λύγδα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤθελε νὰ ὑπανδρευθῇ. Διηγῆθητε τὴν ἱστορίαν αὐτὴν εἰς τὸν κύριον υἱόν σας.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, γε. λῶν. — Δὲν θέλω λείπει, ἂν καὶ δὲν ἐφαρμόζεται κυρίως εἰς αὐτόν· διότι αὐτὸς πα- ραδέχεται ὅτι ὑπάρχουν ἀρκεταὶ χρησταὶ γυναῖκες. . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Αἱ! τότε εἶναι μοναδικός.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἄλλ' ὅτι τὸν ἀναγκαιτίζει. . . ἢ ποθέτετε ὅτι ἡξεύρω ἂν ἔξω ὅλας τὰς ἀνοησίας

του. . . εἶναι ἡ ἰδέα, ὁ τρόμος τοῦ νὰ συνδέσῃ τὴν ζωὴν του καὶ νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν τιμὴν του εἰς γυ- ναῖκα ἀγνωστον, διότι, κατ' αὐτόν, πᾶσα γυνὴ τὴν ὁποίαν ὑπανδρεύμεθα μᾶς εἶναι ἀγνωστος, διὰ τὴν ἀδιάκοπον κωμωδίαν τὴν ὁποίαν περιστῶσιν εἰς τὸν κόσμον αἱ νέαι κόραι. . . Ὅθεν καὶ δὲν θέλει συζευχθῇ ποτὲ, λέγει, εἰμὴ γυναικα τὴν ὁποίαν ἤθε- λεν ἀπαντῆσαι εἰς ἐκτακτὸν τινα περίστασιν, εἰς θέ- σιν κρίσιμον, ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δεικνύουσι γυμνὸν τὸν χαρακτήρα, τὸν ἐκβάλλουσιν ἀπὸ τὴν τριβὸν τοῦ κόσμου καὶ διδύσιν εἰς αὐτὸν ἀλοντα, τὴν γυν- σίαν αὐτοῦ μορφήν. . . γυναικα, λόγου χάριν, μὲ τὴν ὁποίαν ἤθελε λάβει τὴν σπανίαν τύχην τοῦ νὰ νυκα- γήσῃ εἰς βράχον ἐρημον ἢ νὰ συνταξιδεύσῃ μόνος εἰς δάση ἄβυστα. . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τότε. . . ἂς ὑπανδρευθῇ λοιπὸν κάμμιαν ἀγρίαν γυναικα!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Αὐτὸ τὸν εἶπα καὶ ἐγὼ. — Τί νὰ κάμω μὲ τοιαύτην κεφαλὴν, εἰπέτε με;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Μὲ τοιαύτην κεφαλὴν, θὰ δυσκο- λευθῇτε νὰ γενῆτε πάππος, τοῦτο εἶναι θετικόν. Μο- λοντοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἴδω. ἢ Ποῦ γυρίζει κατὰ τὸ παρόν;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ὑπῆγε νὰ κυνηγήσῃ ἐκεῖ πέ- ραν εἰς τὸ δάσος. Ἄμμ' ἡ καλὴ Ἑλένη; δὲν μᾶς εἶναι ἄραγε δυνατόν νὰ τὴν προσκυνήσωμεν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἡ καλὴ Ἑλένη ζωγραφίζει ἐκεῖ κάτω, ὑπὸ μίαν ἐλάτην. Ὁ ὑπάγωμεν νὰ τὴν εὐ- ρωμεν, ἄμμ' τελειώσω τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν μελετῶ νὰ κάμω. — Ἐλάτε ὀλίγον ἀπὸ ἐδῶ.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἀλήθεια, ἢ ποῦ μὲ ὑπάγετε ἀπὸ τοὺς πλαγίους αὐτοὺς δρόμους;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τί νομίζετε ἄρ' ἔγε ὅτι εἰμπο- ρεῖ νὰ ᾖ νύμφη ὁ πυργοφόρος αὐτὸς οἰκίσκος, ὁ ὁποῖος φαίνεται ἀντικρὺ μας;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — ἢ ἡξεύρω κ' ἐγὼ; Ὅμοιάζει ὡς ἂν παρεκκλήσιον. . . ἀρκετὰ ἄσχημον, εἶδος τεκέ- ρος.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Τεκὲς εἰσθε ὑμεῖς, στρατηγε! — Δὲν ἐντρέπεσθε; ἐκεῖ ἐτάφη ἡ ὁσία Μαρκέλλα.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Αἱ! χαίρομαι πολὺ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Μήπως δὲν ἀκούσατε ποτὲ νὰ ὁμιλῇτωσι περὶ αὐτῆς;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ποτὲ, εἰς τὴν ζῶν μου. . . Ὅσια Μαρκέλλα! . . . (Σκέπτεται.) Ποτὲ εἰς τὴν ζῶν μου. Τί εἶδους ὁσίας εἶν' αὐτὴ;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Εἶναι ὁσία θαυματουργίς.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Αἱ! καὶ εἰσθε βεβαία περὶ τούτου; — Ποῖου εἶδους θαύματα κάμνει;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἡ ὁσία Μαρκέλλα, στρατηγε, ἦτο βοσκοπούλα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις, διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῶν χαρίτων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, ἔγινε νόμιμος σύζυγος Νορμανδοῦ ἡγεμόνος. Ἐκτοτε οἱ ἄνθρωποι ἐπικαλοῦνται τὴν ὁσίαν αὐτὴν ἡγεμονίδα ὁσάκις πρόκειται νὰ κατορθωθῇ γάμος ἀ- παντῶν κάμμιαν μεγάλην δυσκολίαν, εἴτε ἐκ μέρους τῶν γονέων, εἴτε ἐκ μέρους τῶν νέων.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Καὶ τί κάμουν διὰ νὰ ἐπι- τύχουν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Ἄλλοτε τὸ παρεκκλήσιον ἦτον ἐν μέσῳ τοῦ δάσους, ἐπὶ τῶν ἐρεπίπων τῆς καλύβης εἰς τὴν ὁποίαν κατοίκησεν ἡ θαυματουργὸς αὐτὴ βο- σκοπούλα· οἱ ἄνθρωποι ἤρχοντο ἐκεῖ ὡς εἰς προσκύνη- μα ἀφ' ὅλας τὰς πέριξ χώρας· ἐφημέρευον δὲ εἰς τὸ παρεκκλήσιον ἐρημίται, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὅλας ὥρατον λευκὸν γένειον ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν. . .

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Διάβολε! πῶς! ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν! Μεγάλια θαύματα διηγοῦνται τὰ συναξά- ριά σας!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, καταπεπληγμένη. — Αἱ! Παναγία μου! Τί εἶπα! Ἐλέησόν με τὴν ἀμνηστῶν. . . Δὲν ἡξεύρω ποῦ ἔχω τὸν νοῦν μου. . . ἢ ἤθελα νὰ εἰπῶ, ὅτι δὲν διωρίζοντο ἐφημέριοι τοῦ παρεκκλησίου αὐτοῦ εἰμὴ γέροντες πολλὰ ἡλικιωμένοι καὶ σεβάσμιοι. . . διὰ νὰ μὴ δίδεται ἀφορμὴ εἰς κακολογίας, διότι ἤρ- χοντο ἐκεῖ πολλὰ κοράσια κρυφίως· ἔφεραν δὲ καὶ νήπια τὰ ὁποῖα ἡρᾶζοντο ἀπὸ τῆς ἡλικίας ταύ- τῆς, καὶ ἔπειτα, διὰ τῆς χάριτος τῆς ὁσίας, ἠγαπῶντο παραδόξως. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, τὰ ἄγια λείψανα ἀνεκομίσθησαν εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην, καὶ ὅλον τὸ προσκύνημα συνίσταται τὴν εἰς τὸ νὰ ἀνάψῃ τις μίαν λαμπάδα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ὁσίας. Τὸ ἀρχαῖον ὅμως παρεκκλήσιον διέσωσε μυστηριώδη τινα καὶ συμπαθητικὴν δύναμιν, καὶ ποτὲ νέος καὶ νέα δὲν ἀπαντῶνται εἰς αὐτὸ ἀκινδύνως· πρέπει ἀμέσως νὰ ὑπανδρευθῶν, εἰδὲ μὴ, ἀλλοίμονον!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ἐλπίζω, ὅτι δὲν ἤλθετε ἐκ Παρισιῶν διὰ τὰ παραμύθια αὐτά.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Σᾶς ζητῶ συγγνώμην. Ἡ κόρη μου βέβαια οὐδὲ τὸ ὑποπτεύει κἄν. Τὴν ἔφερα ἐδῶ ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς ὑγείας μου· ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶ- ναι, ὅτι ἐδιάβασα ἐσχάτως τὸν βίον τῆς ὁσίας αὐτῆς, καὶ ὅτι ἡ τεθλιμμένη καρδιά μου συνέλαβεν ἀμέσως ἀκτίνα ἐλπίδος. Καὶ τὴν ἰσὶα ὑπάγω νὰ ἀνάψω, χωρὶς νὰ μ' ἐννοήσῃ κανεὶς, τὴν λαμπάδα μου, εἰς τὴν εὐλογημένην αὐτὴν ὁσίαν. Ἐπειτα δὲ, ἀπὸ γυν- ρίσω ὀλίγον τοὺς ἐδῶ ἀνθρώπους, ἔχω σκοπὸν μίαν ἡμέραν νὰ καταφέρω τὴν κόρην μου νὰ εὐρεθῇ εἰς τὸ παρεκκλήσιον μὲ τὸν πρῶτον νέον, ὅστις μὲ ἀρέσει, καὶ νὰ ἴδω τί ὁ ἀπογόνος! — Σᾶς συμβουλεύω, ἐν παρόδῳ, νὰ κάμετε καὶ ὑμεῖς τὸ αὐτό.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Σᾶς εἶμαι εὐγνώμων! Ἀλλὰ ὁμολογῶ ὅτι δὲν πιστεύω πολὺ εἰς τὰ ἀμνηστῶν.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Καὶ τί θὰ χῶσατε ἂν δοκιμάσετε;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Δὲν λατρεύω τὰ εἰδῶλα!

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Βλέπω ἐν τούτοις, ὅτι ἐνφ' ὅσῳ ῥητορεύετε κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπεροφίας, ἔχετε καὶ ὑμεῖς κημπόσιν αὐτῆς ὁσίας.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Διὰ τί τάχα; Διότι νομίζω ὅτι προσβάλλομεν τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ θεοῦ φρονούν- τες, ὅτι ἔχει καιρὸν καὶ ὄρεξιν νὰ ἐπεμβάλῃ εἰς τὰς μικρὰς οἰκογενειακὰς ὑπὸθέσεις μας, καὶ, τὸ χειρότε- ρον, ὅτι εἰμποροῦμεν ν' ἀγοράσωμεν τὴν ἐπέμβασιν ταύτην ἀνάπτοντες μίαν λαμπάδα;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Αἱ! φιλοσοφεῖτε λοιπὸν καὶ ὑ- μεῖς; Κόπτετε τὰ ζητήματα μὲ τὴν μεγάλην σπά- θην σας, — Τάκ! Τάκ! καὶ νομίζετε ὅτι μὲ πείθε-

τες. Είπατε με παρακαλῶ ἵτι ἐστὶ ἀξιοπρέπεια τοῦ θεοῦ; Μήπως ἐχειροτονήθητε φύλαξ αὐτῆς; Ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ θεοῦ, στρατηγέ μου, καθὼς καὶ τὸ ἀπειρον αὐτοῦ ἔλεος εἶναι πράγματα, τὰ ὅποια δυσκολώτατον δύνανται νὰ ὁρισθῶσι καὶ νὰ περιορισθῶσι πιστεύσατέ με, ὅτι ὁ θεὸς ἡξέυρε νὰ τηρήσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς τὸ ἔλεός του, χωρὶς νὰ ἔχη χρεῖαν τῆς συνδρομῆς μας. — Καὶ ἔπειτα ἵτι ὀνομάζετε ἀμικρὰς οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις μας; Νομίζετε, ὅτι ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ ὕψους αὐτοῦ δὲν θεωρεῖ ἐξ ἴσου ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ὅσα κρίνετε μεγάλα, καὶ ὅσα λέγετε μικρά; καὶ τὴν συμφορὰν ἔθνους ὅλου καὶ τὴν θλίψιν μιᾶς μητρὸς; Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἔχω τὰς μεγάλας γνώσεις ὅσαι ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ ὁρισθῶσιν αἱ σοφαὶ ἐκείναι διακρίσεις, μεταξὺ τῶν δεήσεων ὅσαι εἶναι ἀξίαι τῆς θείας προσοχῆς καὶ τῶν δεήσεων ὅσαι εἶναι ἀνάξιαι αὐτῆς.

Ἐξ ἐναντίας προτιμῶ νὰ πιστεύω, ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι πάντοτε κἀλὸν πρᾶγμα καὶ ὅτι, ὅσω εὐτελὴς καὶ ἂν ᾖ, ὀλιγώτερον προσβάλλει τὸν θεὸν ἀπὸ τῆν υπερήφανον εὐλάβειάν σας. Ἰδοὺ τί φρονῶ περὶ τῶν μικρῶν οἰκογενειακῶν ὑποθέσεων. . . Ὡς πρὸς τὴν λαμπάδα, ἡ ὅποια κυρίως ταραττει τὴν Βολταιρικὴν χολὴν σας, ὁμολογῶ, ὅτι, ὡς λαμπὰς ἀπλῆ λαμβανομένη, εἶναι δῶρον μικρὸν· ἀλλ' ἂν ὁ θεὸς τὴν λάβῃ, ὅπως ἐγὼ τὴν προσφέρω, δηλαδὴ ὡς ἀποδείξιν πίστεως, ἀρελείας πνεύματος καὶ ταπεινότητος καρδίας, ἐλπίζω εὐκαιρινέστατα, ὅτι θέλει δεχθῇ αὐτὴν εὐμενῶς.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Σὰς παρακαλῶ, κυρία μου, νὰ μὴν ὑποθέσετε ὅτι κακολογῶ τὴν προσευχὴν. Προσευχὴν καὶ ἐγὼ εἰς τὸν πόλεμον πολλάκις, πρὶν ἀρχίσῃ ἡ μάχη. — Ἀλλὰ μὴ μὲ ζαλίζετε τὸ κεφάλι μου μὲ τοὺς ὁσίους σας, τὰς ὁσίας καὶ τὰ συναξάρια σας! Αὐτὰ τὰ ἀκούσαμεν μυριάκις καὶ ἡξέυρομεν τί σημαίνουν. . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Δὲν ἡξέυρετε τίποτε, στρατηγέ; ὅταν κάνεις πιστεύῃ εἰς ἄλλαν ζωὴν, οὐδὲν εὐλογώτερον, οὐδὲν γλυκύτερον ἀπὸ τοῦ νὰ πιστεύῃ καὶ εἰς τὴν ἰσχυρὰν μεσολάβησιν, εἰς τὴν εὐμενῇ προστασίαν τῶν δικαίων καὶ μακαρίων ψυχῶν· αὕτη εἶναι ἡ ἀμειβή των καὶ ἡ ἐντολὴ των ἐκεῖ ἐπάνω. — Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, τὸ ἔργον μου δὲν εἶναι νὰ κάμνω προσηλύτους, καὶ μάλιστα εἰς τὸν περίπατον. . . Ὑπάρχω νὰ ἐκπληρώσω τὸ προκείμενόν μου. ἸΜὲ περιμένετε ἐδῶ;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ναι, ὑπάγετε.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, ἐντὸς τῆς πόλεως, στρεφομένη πρὶν εἰσελθεῖν. — Οἱ προπάτορές σας, στρατηγέ, εἶχον τὴν γενναϊότητα νὰ κρατῶσι τὴν λαμπάδα, καθὼς ἐκράτου τὴν σπάθην. Ὑμεῖς δὲ δὲν εἰσθε ὅσον αὐτοὶ παλλήλαροι!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Παλλήλαροι ἢ ὄχι, σὰς λέγω ὅτι δὲν εἰμὶ πορὶ νὰ ὑποφέρω αὐτὰ τὰ μοιρολόγια.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — ἸΜοιρολόγια; Τὸ ἐπιχείρημά σας δὲν εἶναι ἰσχυρόν! — Ἀλλ' ἐπειδὴ κατηντήσαμεν εἰς ὕβριν, φεύγω.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, ἀγανακτῶν. — ἸΤάχα, εἰμὶ πορὶ τοῦτο νὰ σὰς προσένησθαι πολλὰν εὐχαρίστησιν;

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Πολλὰν, βέβαια, διότι ἔχω κατὰ εἰς τὸν νοῦν μου.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Ὅρισατε, λοιπόν, σὰς ἀκολουθῶ· ἀλλὰ νὰ ἡξέυρετε, ὅτι τὸ κάμνω διὰ νὰ σὰς ὑποχρεώσω, διότι, τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν πιστεύω εἰς αὐτὰ. (Εἰσερχοῦνται εἰς τὸ παρεκκλήσιον. — Παρέρχονται πέντε λεπτά. Ἡ Βαρωνίς καὶ ὁ στρατηγὸς ἐπαίρονται.)

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Αἱ! ἵτι κακὸν ἐπάθατε τόρα;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, σκυθρωπός. — Κακὸν δὲν ἐπάθα κανέν· ἀλλὰ νὰ ἰδῶμεν, ἂν θὰ εὐδοκίμησῃ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Νὰ ἰδῶμεν.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Καὶ ἂν δὲν εὐδοκίμησῃ, νὰ ἡσθε βεβηλῇ, ὅτι δὲν θὰ σὰς τὸ συγχωρήσω ποτέ.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — Νόστιμος εἰσθε· ὡς ἂν εἰμὶ πορὶ νὰ σὰς ἐγγυηθῶ τίποτε.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, σταθεὶς μὲ ἀγανάκτησιν. — Πῶς! δὲν μὲ ἐγγυᾶσθε τίποτε! . . . Μὲ βιάζεστε νὰ κάμω τοιοῦτον κίνημα, καὶ δὲν μὲ ἐγγυᾶσθε τίποτε! . .

Η ΒΑΡΩΝΙΣ. — ἸΤί σὰς κατέβη; Τί σημαίνει τοῦτο; Μήπως πρέπει τάχα νὰ σὰς ὑπογράψω ἐπὶ χαρτοσήμου, ὅτι . . . Ἀμμή δὲν ἡξέυρετε τί λέγετε! (Καγγάζει.)

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Εἶναι ἀληθές, ὅτι παραλογίζομαι· ἀλλ' εἰμαι ἐξω φρενῶν. — Ἐλάτε, ὑπάγωμεν.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, γελῶσα δυνατά. — Ὅχι. . . ἀφετέ με νὰ χορτάσω τὰ γέλοιά μου. . . Ἄν εἰμὶ πορὶ νὰ ἰδῇτε τὸ πρόσωπόν σας, τὴν στιγματὴν καθ' ἣν ἐκάμνατε τὸ κίνημα ἐκεῖνο, καθὼς τὸ ὀνομάζετε. . . (Γε.λῶ)

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. — Κάμετέ με τὴν χάριν νὰ σιωπήσετε, εἰδὲ μὴ σὰς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ὅτι ἐμβαινὼ πάλιν εἰς τὸ παρεκκλήσιον καὶ ἀναλαμβάνω τὴν λαμπάδα μου.

Η ΒΑΡΩΝΙΣ, μὲ ὕψος σπονδαίων. — Ἐνὸς ζῶ, δὲν θὰ καταντήσητε ὡς ἐκεῖ. (Τὸν ἀπάγει.)

Δ Α Σ Ο Σ.

Η ΕΛΕΝΗ, κρατοῦσα λεύκωμα εἰς τὴν χεῖρα, περιπατεῖ μὲ ταχύτητα καὶ ἀγρηγορία. — ἸΤί κακὸν ἦτον αὐτὸ τὸ ὅποιον ἐπαθα; Τοῦτο ὁμοιάζει ὡς ἂν δρόμος· ἀλλὰ ποῦ φέρεται ἄρα γε; Ὁ δρόμος ὁ ὅποιος δὲν λέγει ποῦ φέρεται, δὲν φέρεται ποῦποτε. . . Τὸ δάσος αὐτὸ δὲν εἶναι καλὰ ὁργανισμένον. . . (στέκεται καὶ στηριζέται εἰς ἕν δένδρον) Οὐχί! ἀρνήσθηκα. . . Ἀκούω τὴν καρδίαν μου νὰ κτυπᾷ ὡς ῥόδα τοῦ ἀτμοκινήτου. . . Πρέπει νὰ ἔκαμα δέκα ὥρῶν δρόμον τρέχουσα ἐπάνω κάτω. . . Ἰδῶμεν τόρα, ποῦ εὐρισκόμεθα. Πρῶτον, τὸ δάσος εἶναι πρὸς δεξιάν τοῦ καταστήματος τῶν λουτρῶν· ἄρα κατ' ἀρχὰς ὑπῆγα δεξιᾷ. Δεύτερον, ἠκολούθησα μίαν ἀτραπὴν, πρὸς ἀριστεράν· τὴν ἀτραπὴν, ὅπου ἀπῆντασάν τὸν ὄφιν, — ἔπειτα, ἐπῆρα πάλιν πρὸς ἀριστεράν διὰ νὰ περάσω τὸ μικρὸν δάσος. Ἐπειτα. . . Ἐπειτα δὲν ἡξέυρω καὶ ἐγὼ ποῖον δρόμον ἠκολούθησα, διότι εἶχα ἀλλοῦ τὸν νοῦν μου. . . αὐτὸ θὰ μὲ μάθῃ ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ ἔχη τις ἀλλοῦ τὸν νοῦν του. . . Δὲν ἡξέυρω καὶ τί ὥρα εἶναι. . . Τί θὰ γίνῃ ἂν ἡ νύξ μὲ εὕρῃ ἐδῶ; Ἀλλὰ

δὲν συμτῶρεῖ καὶ νὰ τὰ χάσω. . . Τὸ δάσος αὐτὸ δὲν μὲ φαίνεται κακὸς ἄνθρωπος! Ὅτι χειρότερον εἰμὶ πορὶ νὰ πάθω ἐδῶ, εἶναι τὸ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἀγρίαν κατὰστασιν. . . Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἡ θέσις μου δὲν εἶναι εὐχάριστος, καὶ ἂν δὲν ἐρλυνθῶν ὡς ἂν καρακάξα, μὲ φαίνεται, ὅτι ἤθελε μὲ ἔλθει λειποθυμία. (Αγαστρίχιαζει αἰφνης.) Ἀ! Παναγία μου! ἵτι εἶναι αὐτὸ τὸ ὅποιον ἀνυπνέει τόσον δύνατά; (Χωρίζεται μετὰ προσοχῆς τοὺς κλάδους θάμνου κρύπτορος ἀδενδρον τοῦ δάσους μέρος, ἔπειτα ὀπισθοδρομεῖ ἐν τάχει, ἐκβάλλουσα φωνὴν πρηνή· μὲντην.) Ἀνθρωπος, εἶναι! . . . Θεέ μου! πῶς ἐφροβήθηκα! (Γε.λῶ.) Αἱ! ἄνθρωπος, εἶναι, καὶ ὄχι θηρίον! Μήπως δὲν ἐμελλον πλέον νὰ ἰδῶ ἄνθρωπον! . . . Νομίζω μάλιστα, ὅτι εἰμὶ πορὶ νὰ ὠρελθῶ ἀπὸ αὐτόν. . . (Χωρίζεται πάλιν τοὺς κλάδους.) Κοιμᾶται εἶναι κυνηγός, ἰδοὺ τὸ ὄπλον του πλησίον του. . . Κοιμᾶται ὡς ἂν ἀρνάκι. . . Μὲ κακοφάνεται πολὺ, ἀλλὰ. . . (Εἰσερχεται μὲ θάρρος εἰς τὸ ἀδενδρον· ἐκεῖνο μέρος, ἔπειτα στέκει διατάλουντα) ἸΝὰ τὸν ἐξυπνήσω ἄρα γε; διότι ὁ νέος αὐτός. . . μήπως ἡξέυρω καὶ ἐγὼ; — Ὡ! ἡ μύτη του εἶναι Ἑλληνική καὶ αἱ χεῖρες λευκαί. . . Πᾶ! τόσω χειρότερα! Ἰδοὺ τὸν ἐξυπνῶ! (Βήρει) Χρὶ! Χρὶ! . . . Τίποτε. ἸΜήπως ἦναι μαγευμένος; Ἀς τὸν χαδεύσωμεν. (Αγγίζει ἐν κλαδίον, τοῦ ὁποίου ἡ ἄκρα θίγει τὸ μέτωπον τοῦ κοιμωμένου.)

Ο ΠΑΥΛΟΣ, ἐξυπνῶν καὶ ἐγερθεὶς αἰφνης. — Ἰδοὺ ἐγὼ! . . . ἸΤί τρέχει; Χρὶ! Χρὶ! . . . ἸΤί τρέχει λοιπόν; . . . Ἀ! κυρία μου, σὰς ζητῶ μυριάκις συγγνώμην!

ΕΛΕΝΗ. — Ἐξεναντίας, κύριέ μου, ἐγὼ σὰς παρακαλῶ πολὺ νὰ μὲ συγχωρήσετε· σὰς διακόπτω. . . ἐκυνηγεῖτε, νομίζω. . .

ΠΑΥΛΟΣ. — Ναι, κυρία μου, ἐκυνήγουν εἰς τὴν χώραν τῶν ὀνείρων. . . νομίζω μάλιστα ὅτι ἀκόμη ὀνειρεύομαι.

ΕΛΕΝΗ. — Σὰς μακκρίζω. Τὸ κατ' ἐμὲ εὐρίσκομαι εἰς τὴν πλέον χυδαίαν πραγματικότητα. Εἰσῆλθα ἀπερίσκεπτος εἰς τοῦτο τὸ δάσος, καὶ ἀπεπλανήθην.

ΠΑΥΛΟΣ. — Κατοικεῖτε πλησίον;

ΕΛΕΝΗ. — Μάλιστα, εἰς τὰ λουτρά· πρὸ δύο ὥρῶν περιφέρομαι εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦτον· σὰς παρακαλῶ θερμότατα νὰ μὲ δείξετε τὸν δρόμον τὸν ἄγοντα εἰς τὴν κοιλάδα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Μετὰ πάσης χαρᾶς· δότε με, κυρία μου, τὸ χεῖρ σας.

ΕΛΕΝΗ. — Σὰς εὐχαριστῶ· μόνον τὸν δρόμον νὰ μὲ δείξετε, παρακαλῶ.

ΠΑΥΛΟΣ. — Δεχθῆτε, κυρία μου, τὸ χεῖρ μου, ὁ δρόμος εἶναι μακρὺς καὶ πολὺπλοκος.

ΕΛΕΝΗ. — Καὶ ἄνευ τούτου θὰ τὸν εὕρω, ὅταν μὲ τὸν δείξετε.

ΠΑΥΛΟΣ. — ἸΔὲν ἀρκεῖ τάχα ὅτι εὐρέθην εἰς τόσον ἄχαριν θέσιν ἐνώπιόν σας, θέλετε καὶ νὰ μὲ ταπεινώσετε διὰ τῆς δυσπιστίας σας;

ΕΛΕΝΗ. — Δυσπιστίαν δὲν ἔχω, ἀλλὰ προτιμῶ νὰ ἐπιστρέψω μόνῃ μου.

ΠΑΥΛΟΣ. — Μὲ ἀπασβολόνετε· μὲ ὑποπτεύετε ἴσως, διότι δὲν μὲ γνωρίζετε συγχωρήσατε ὅμως νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι εἰμαι υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ Κερδίκ καὶ θὰ σὰς δείξω καὶ τὴν ὀπλοφορίαν μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ὡ. . . εἶναι περιττόν.

ΠΑΥΛΟΣ. — Λέγετε ὅτι εἶναι περιττόν· καὶ ὅμως βλέπω τὸν δισταγμὸν εἰς τὰ βλέμματά σας, ἀλλὰ μαντεύω τὴν αἰτίαν του. Φοβεῖσθε μήπως συμπεριπατῶν μαζί σας ἔλθω εἰς συνομιλίαν τοιαύτην, ὅποιαν ἡ παρουσία σας εἶναι ἐπιτηδειοπάτη νὰ προκαλέσῃ. Διὰ νὰ ἀνακρίσω λοιπόν τὰς ὑποψίας σας, ἂν δὲν ἀρκῇ ὁ λόγος τῆς τιμῆς μου, συγχωρήσατέ με νὰ προσθέσω καὶ ἄλλον λόγον, τὴν ἐξαιρετικὴν θέσιν μου, ἥτις μὲ ἀπαγορεύει καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀπαίτησιν. Νυμφεύομαι μετ' ὀλίγον, κυρία μου· τοῦτο σὰς καθησυχάζει βεβαίως· δεχθῆτε λοιπόν τὸν βραχίονά μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ἐάν δὲν σὰς ἐνοχλῇ. . . ἔστω.

ΠΑΥΛΟΣ. — Καλὰ τὸ ἔλεγα. . . ἀπ' ἐδῶ, Κυρία μου. (Εμβαίνειν εἰς τὸν δρόμον) Ναι, ἤμην βέβαιος ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀποποιηθῆτε, διότι ὁ κηρύξας τὸν ἐαυτόν του ὡς μελλονύμφον, ἀναδέχεται ἐνώπιον τοῦ φύλου σας γαρκτῆρα ἀθωότητος ἢ μᾶλλον ἀβλαβείας. . . δὲν λογαριάζεται ὡς ἄνθρωπος, δὲν διεγείρει πάθος ἐγκόσμιον, ἀλλὰ λογίζεται ὡς ὃν ἀδιάφορον, οὐδέτερον.

ΕΛΕΝΗ. — Εἰπέτε ἱερὸν. . .

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἰερὸν, ἔστω. Τὸ ἔνδυμα τῶ ὄντι τοῦ μελλονύμφου φαίνεται ὡς βᾶσον καλογήρου· καὶ ὅμως ἡ τιμιωτάτη τῶν γυναικῶν ὀλίγον προσέχει εἰς τὴν συναναστροφὴν τοῦ καλογήρου.

ΕΛΕΝΗ. — Διὰ τί τάχα;

ΠΑΥΛΟΣ. — Αἱ! κυρία μου! διότι ὁ ἔρως. . .

ΕΛΕΝΗ. — Ὡ! ὁ ἔρως!

ΠΑΥΛΟΣ. — Εἶπα τὴν λέξιν. . . διότι αὐτός, εἴτε φανερός, εἴτε κεκρυμμένος, τρέφει τὰς συνομιλίας τοῦ κόσμου, καὶ εἶναι τὸ μόνον ἀντικείμενον τὸ δίδον κίνησιν καὶ ζωὴν εἰς αὐτάς. . . Εἰσχωρεῖ μεταξὺ ὁμῶν καὶ ἡμῶν ὡς λεπτότατον καὶ ἀνεπαίσθητον ἄρτυμα πάσης ὁμιλίας, καὶ αὐτῆς τῆς ἀθωότερας· ἅμα τὸν ἀφαιρέσετε, ἡ ὁμιλία μακραινεται καὶ πίπτει. Ὅταν λαλήτε περὶ ἄλλου πράγματος ἀσχετοῦ, ὡς νομίζετε, πρὸς τὸν ἔρωτα, πάλιν τὸν ἔχετε παρόντα· ἂν, δὲ κατ' ἐξαιρέσιν, λέψῃ, ἢ δὲν εἰμὶ πορὶ νὰ παρενρίσκηται, σὰς ἔρχεται πληγὴ καὶ νύσταγμος.

ΕΛΕΝΗ. — Μὲ εὐσχημότατον τρόπον θέλετε νὰ ἀποδείξετε, ὅτι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουν ἄλλο ἔργον παρὰ τὸ πῶς νὰ ἀρέσκουν εἰς τοὺς ἀνδρας.

ΠΑΥΛΟΣ. — Δὲν λέγω τοῦτο, κυρία μου· ἀγαπᾶτε τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ ἐπιθυμεῖτε εὐλόγους καὶ νὰ ἀποδείξετε ὅτι εἰσθε ἐνάρετοι· ὅπου κίνδυνος παραμικρός δὲν ὑπάρχει, ἐκεῖ μήτε δόξα, μήτε ἡδονὴ σωτηρίας ὑπάρχει· δὲν θέλετε βεβαίως νὰ σφάλετε, μήτε ἄλλον νὰ ρίψετε εἰς σφάλμα, ἀλλὰ σὰς φαίνεται ἀνοστον καὶ ἀνυπόφορον τὸ νὰ μὴν ᾖναι καὶ τὸ σφάλλειν δυνατόν.

ΕΛΕΝΗ. — Ὡ τῆς ματαιότητος! ὑποθέτετε ὅτι

κανέν άλλο ἔργον δὲν εὐχαριστεῖ τὴν γυναῖκα, εἰμὴ ἢ περὶ τῶν ἀνδρῶν μέριμνα καὶ ἐνασχόλησις. Λανθάνετε, σὺς βεβαίω. Γνωρίζω, κύριέ μου, τὸν κόσμον, ζῶ εἰς αὐτόν, καὶ σὺς πιστοποιῶ, ὅτι ὁ κόσμος μᾶς χορηγεῖ ἀπειρον πλῆθος εὐχαριστήσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἔρως εἶναι ὁλοτελῶς ἀλλότριος.

ΠΑΥΛΟΣ. — Θὰ μὲ υποχρεώσετε, κυρία μου, νὰ μὲ εἰπῆτε ποῖας.

ΕΛΕΝΗ. — Ἐγὼ, λόγου χάριν, ἐξοδεύω τὴν ἡμέραν μου εἰς τὸν στολισμὸν μὲ διὰ τὴν ἐσπέραν· νομίζετε τάχα ὅτι δὲν εἶναι χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις ὑπερβολικὴ, δὲν λέγω τὸ κάλλος, ἀλλὰ τὸ καλλωπίζεσθαι; . . . Σουπρόνετε τὸ μέτωπόν σας, κύριέ μου, καὶ μαντεύω ἐπὶ τὸν χειλέων σας τὴν λέξιν τὴν ὁποίαν ἀπὸ εὐγένειας δὲν προφέρετε . . . τὴν φοδερὰν ἐκείνην λέξιν, ἥτις συγκεφαλαιῶς εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνδρῶν τὴν καταφρόνησιν, τὴν ἀγανάκτησιν, τὸν οἰκτον πρὸς τὸ φύλόν μας . . . κουρέλια, λέγοντες, νομίζουν, ὅτι εἶπαν τὰ πᾶνθαινα καθ' ἡμῶν· οἱ καυμένοι! Καὶ ἡξέουσιν τί εἶναι τὰ κουρέλια αὐτὰ; Μόνον τί ἐξοδεύουν δι' αὐτὰ, ἡξέουσιν καὶ τίποτε περισσότερον. Τί ὅμως εἶναι πραγματικῶς, ἐγὼ θὰ τὸ εἰπῶ, κύριέ μου, πρὸς ὑμᾶς, ὅστις φαίνεται σπουδαῖος καὶ νουεχὴς ἄνθρωπος. Ἡ δαντέλλα, ὁ κατηρὴς, τὸ ἀτλάζι, τὰ υελίζοντα, τὰ τρίζοντα, ἐκεῖνα πράγματα, τὰ ἐλαφρά ὡς ὁ ἀῆρ, τὰ χαριτόβρυτα ὡς τὰ ἄνθη, τὰ ἀκτινοβόλα ὡς οἱ ἀστέρες ὑφάσματα, τὰ κατὰ τὴν φαντασίαν μας ψηλαφούμενα, μαλλασόμενα, θλιβόμενα, εἰμφορεῖτε νὰ λέγετε ὅσον θέλετε ὅτι εἶναι μάταια, ὁμολογήσατε ὅμως ὅτι εἶναι πράγματα θελητικώτατα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὅτι ὑπάρχει τέρψις καὶ ἀγαλλίασις πηγὴ τοιαύτη δὲν τὸ ἐγνώριζα, κυρία μου, ἀλλὰ τὴν βλέπω τώρα ἀναθρόουσιν μὲ καταπληκτικὸν καὶ ἀκταγώνιστον τρόπον διὰ τῆς περιγραφῆς σας. . . καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης στιγμῆς πείθομαι, ὅτι ὁ προορισμὸς τῆς γυναίκος περιέχεται εἰς τὴν κομψὴν λέξιν, κουρέλια . . . ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ἄς μὴ ζητοῦν τίποτε ἐπέκεινα.

ΕΛΕΝΗ. — Ὁ! Ἰδοὺ φρονιμώτατος ἄνθρωπος! . . . καὶ μακαρίζω τὴν νέαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν θὰ λάβετε σύζυγον . . . εἰμφορῶ νὰ σὺς ἐρωτήσω τὴν πατρίδα τῆς;

ΠΑΥΛΟΣ. — Περὶ πατρίδος, δὲν εἰμφορῶ νὰ σὺς εἰπῶ τίποτε, διότι ἀκόμη δὲν ἐγνώρισα οὔτε τὸ ὑποκείμενον.

ΕΛΕΝΗ. — Πῶς! λοιπὸν δὲν ἀπεφασίσατε ποῖαν θὰ νυμφευθῆτε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὅχι ἀκόμη, κυρία μου, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον πρόσκομμα τῆς εὐδαιμονίας μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ἀλλ' ἂν ἔχη οὕτως, μὲ ἡπατήσατε λοιπὸν! (Στέκει).

ΠΑΥΛΟΣ. — Μὴν ἀνησυχεῖτε ποσῶς. Ποῖαν θὰ ἐκλέξω εἶναι ἀδιάφορον εἰς ὑμᾶς· ἀρκεῖ ὅτι ἔχω ἀπάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἀμετάθετον νὰ λάβω σύζυγον, καὶ ὅτι σὺς τὸ ἐβεβαίωσα. Ὑψώσας τὴν εἰρηνικὴν αὐτὴν σημαίαν, νομίζω ὅτι παρητήθη ἀπὸ ὅλα τὰ δικαίωματα τῶν ἀγωνιζομένων· καὶ δὲν εἰμφορεῖτε

ἀναμφιβόλως νὰ ἐπιθυμήσετε ἐνέχυρον ἀσφαλέταρον διὰ τὰς ὀλίγας στιγμὰς, τὰς ὁποίας ἐκ περιστάσεως εὐτυχῶς πρὸς ἐμὲ θὰ παρήσατε μαζί μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ἐπαγαλαμβάνουσα εὐθύμως τὸν δρόμον τῆς. — Πείθομαι, ἐάν τῳ ὄντι λέγετε ὅτι θὰ νυμφευθῆτε σπουδαζόν, καὶ ὄχι παίζων.

ΠΑΥΛΟΣ. — Τόσον σπουδαῖος εἶναι ὁ σκοπός μου, καὶ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἀπορροφῶ ὅλας μου τὰς δυνάμεις, ὥστε μὴτε νὰ σὺς λαλήσω περὶ ἄλλου πράγματος εἰμφορῶ, ἐκὼν ἄκων. Ἐχων ἀπόφασιν νὰ τὸν πραγματοποιήσω ἐντὸς ὀλίγου, τὸν φαντάζομαι τὴν νύκτα, τὸν μελετῶ τὴν ἡμέραν, καὶ μὲ τοὺς πυρετώδεις αὐτοὺς λογισμοὺς μου, ἐνοχλῶ ἀδιαλείπτως καὶ ἐμαυτὸν καὶ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ὅσοι συναντηθῶσι μετ' ἐμοῦ.

ΕΛΕΝΗ. — Λαλήσατέ με λοιπὸν περὶ τούτου καὶ μόνον περὶ τούτου, κύριε Παῦλε· ἀντὶ δυσαρεσθήσεως, θὰ μὲ εὐχαριστήσατε πολὺ. Εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο τῆς οὐιλίας οὐδεὶς κρύπτεται κίνδυνος.

ΠΑΥΛΟΣ. — Πῶς, κυρία μου, . . . ἄραγε ἂν ἐτολμοῦσα νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν βοήθειαν τῶν γνώσεων καὶ τῆς φρονήσεώς σας, πρὸς ὁδηγίαν τῶν ὀφθαλμῶν μου εἰς τὴν ἄβυσσον ὅπου τρέχω . . .

ΕΛΕΝΗ. — Μὲ θέλετε καὶ σύμβουλον . . . ἀκόμη καλλιτέρα. Ἐκλάθετέ με ὡς θεῖον ἢ μάμμηνας, τοῦτο θέλω καὶ ἐγὼ, δὲν πειράζεται παντάπασι ἡ φιλοτιμία μου. Λοιπὸν σὺς ἀκούω.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἀμέσως, κυρία μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ἀρχίσατε, λοιπὸν.

ΠΑΥΛΟΣ. — Εὐρίσκομαι εἰς παράδοξον ἀμνησίαν, κυρία μου, σκοπεύω νὰ νυμφευθῶ.

ΕΛΕΝΗ. — Τὸ εἶπατε καὶ τὸ ἤκουσα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Θέλω νὰ νυμφευθῶ, καὶ τὸ θέλω, ἐν μέρει διότι ἡ κλίσις μου εἶναι νὰ καταντήσω εἰς τὸν γάμον, πολὺ ὅμως περισσότερον διότι ἡ ἐπιθυμία τοῦ πατρός μου εἶναι νὰ μὲ ἰδῇ ἔγγαμον.

ΕΛΕΝΗ. — Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι εἰσαθε καλὸς υἱός.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ἀφοῦ λοιπὸν προσδιώρισα τρία ἢ τέσσαρα ἔτη πρὸς μελέτην τῆς ὑπερτάτης αὐτῆς ἀποφάσεώς μου, βλέπω ἤδη, κυρία μου, ὅτι ἐφθασα εἰς τὸν ἔσχατον ὅρον τοῦ βίου, τὸ παρ' ἐμοῦ ὀρισθὲν, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὅλης αὐτῆς τῆς μελέτης εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ ἐπάρω τὴν πρώτην γυναῖκα ἢ ὁποῖα μὲ τύχη.

ΕΛΕΝΗ. — Μὲ κάμνετε καὶ ἀντριχιάζω.

ΠΑΥΛΟΣ. — (Μὲ σποδρότητα) Θὰ συνοικήσω μὲ τέρως ἀσχημίας καὶ ἡλιθιότητος· καὶ πάλιν θὰ ἀπατηθῶ . . . θὰ τὸ ἰδῆτε.

ΕΛΕΝΗ. — Δὲν θὰ ἰδῶ τίποτε, ὅμως τὸ ἀξίζετε· διατὶ ἐκ προμελέτης νὰ κάμνετε κακὴν ἐκλογὴν;

ΠΑΥΛΟΣ. — (Θυμωμένος). Τὴν καλὴν ἐκλογὴν, πῶς νὰ τὴν κάμω, κυρία μου!

ΕΛΕΝΗ. Μὴν θυμώνετε, σὺς παρακαλῶ. ἐγὼ δὲν πταίω, κύριέ μου, δι' ὅσα σὺς συμβαίνουν· ἄς λαλήσωμεν, ἄς ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀφοῦ ἔχετε πλήρη τὴν ἐλευθερίαν σας, ἔτι σὺς πειράζει νὰ λάβετε ἀντὶ τέρατος, σύζυγον ὥραίαν;

ΠΑΥΛΟΣ. — Κυρία μου, ἀκούσατέ με. Ἐπὶ τῆς ἀπαλῆς μου νεότητος, ὅσας εὐρισκόμην εἰς χορὸν, ἐξήτουν, κατὰ προτίμησιν, χορεύτριαν μετὰ τῶν ἐγκαταλειμμένων ἐκείνων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι φαίνονται ὡς ἀνκαρφωμένοι εἰς τὰ καθίσματα τῶν . . . ὄχι ὅτι ἐνοσιμευόμην ἐκ φύσεως τὴν ἀποτρόπαιον ἀσχημίαν· ὄχι. Ἀλλὰ φιλόφρων καὶ δειλὸς, ἐφοβόμην θανασίμως τὴν ἀκαταδεξίαν ἢ καὶ μόνην τὴν ψυχροτάτην ἀδιαφορίαν τῶν ἀλαζόνων καλλονῶν. Ζητῶν τὰς ἀσχημίας, ἐνόμιζα ὅτι θὰ μὲ γνωρίσουν χάριν διὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ὅτι θὰ τὰς υποχρεώσω εἰς εὐγνωμοσύνην. Τοιοῦτον ἀπαράλλακτον αἰσθημα μὲ ὤθει σήμερον εἰς ζήτησιν χωρικῆς τινας ἀδικημένης ἀπὸ τὴν φύσιν· μὲ φαίνεται, ὅτι, ἐν ἐλλείψει ἄλλης ἀρετῆς, θὰ εὐρὼ τοῦλάχιστον καρδίαν εὐγνώμονα.

ΕΛΕΝΗ. — Παντάπασι. Ἡ χωρικὴ περὶ ἧς ὁ λόγος, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπαρησέως σας, πρέπει πρῶτον νὰ συναισθάνεται ὅτι εἶναι ἀδικημένη ἀπὸ τὴν φύσιν· καὶ γυναῖκα μὲ τοιαύτην συναίσθησιν, δὲν θὰ εὐρῆτε μὴτε εἰς χωρίον, μὴτε εἰς πόλιν· ἐγὼ σὺς τὸ λέγω.

ΠΑΥΛΟΣ. — Θὰ ὁμολογήσατε τοῦλάχιστον, κυρία μου, ὅτι λαμβάνων σύζυγον στερημένην παντὸς θελγίτρου, ἐξασφαλίζομαι τρόπον τινὰ ἠθικῶς, καὶ προφυλάσσομαι ἀπὸ τὰς δημώδεις ἐκείνας μερίμνας, ἀνητυχίας, ὑποψίας, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ καὶ τὰς γελοίας καταστροφάς, ὅσαι φαρμακεύουν τὴν ὑπαρξίν τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἐγγάμων ἀνδρῶν.

ΕΛΕΝΗ. — Ἔστω ἄς υποθέσωμεν, ὅτι τὰ πράγματα θὰ ἀποδοῦν ὡς τὰ θέλετε, καὶ ὅτι θὰ ἔχετε τὸ τόσον κολακευτικὸν εἰς εὐαίσθητον ψυχὴν πλεονέκτημα, τοῦ νὰ βλέπετε τὴν σύζυγόν σας βαδίζουσαν τὴν εὐθείαν ὁδόν, ὄχι διὰ προσήλωσιν εἰς ὑμᾶς, ὄχι διὰ προσήλωσιν εἰς τὸ καθήκον τῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ παρεκτραπῇ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ νὰ εὐρῇ ἄλλον τόσον γενναῖον ὡς ὑμᾶς . . . Νομίζετε ὅτι θὰ περάσουν ἑξ ἡμέρας χωρὶς νὰ αἰσθανθῆτε ἐντροπὴν, πλῆξιν, μῖσος θανατηφόρον, συνοικούντες μετὰ τῆς φρικτῆς καὶ πιστῆς σύζυγός σας;

ΠΑΥΛΟΣ. — Αἱ! κυρία μου, ἰτάχα δὲν ἐπιθυμῶ κ' ἐγὼ νὰ κάμω τὴν ἐκλογὴν μου ὁδηγούμενος ἀπὸ λόγους κομφοτέρους καὶ εὐφρανετέρους; Ἀλλὰ διδάξατέ με πρὸς θεοῦ πῶς νὰ διαρρήξω τὸ φυσικὸν ἐκείνο κάλυμμα τῆς προσποιήσεως, τὸ ὁποῖον ἡ ἐξὶς καθιστᾷ ἔτι πυκνότερον ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν κορασιῶν. Κατηνάλωσα τὰ ἔτη τῆς νεότητός μου τὰ ὠραιότερα, ἀγωνιζόμενος εἰς κατακτήσιν τῆς γῆς αὐτῆς τῆς ἐπαγγελίας . . . καὶ ὅμως, τὸ βλέπετε, τριχὺς τινὲς ἀργυρόχροοι καὶ γῆρας πρῶτον, ἰδοὺ ὁ μόνος καρπὸς τῶν ἀγώνων μου.

ΕΛΕΝΗ. — Ὁ καρπὸς εἶναι πικρός· ἀλλὰ, κύριέ μου, ἀφοῦ τόσον φοβεῖσθε τὰς νέας, διατὶ δὲν λαμβάνετε προθεσηκυῖαν . . . αἱ προθεσηκυῖαι εἶναι πλέον ὁμιλητικαί.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὑπὲρ τὸ δέον μάλιστα.

ΕΛΕΝΗ. — Μ' ἔρχεται μία φωτεινὴ ἰδέα . . . νὰ ἐπάρετε χήραν.

ΠΑΥΛΟΣ. — Τοῦτο δὲ ὄχι.

ΕΛΕΝΗ, γελῶσα. — Αἱ! Δὲν ἡξέουσατε τί ἀποποιεῖσθε (σταματᾷ ἐκ αἰφνης ἐνώπιον ἀδένδρου μέρους προκύπτοντος ἐπὶ τῆς στροφῆς τοῦ δρόμου). Τί βλέπω ἐκεῖ; . . . ἐρείπιον. . . ἐρείπιον ἐντὸς τοῦ δάσους· δύσιν ἡλίου· τί κομψὸν θέμα! . . . τί εἶναι τὸ ἐρείπιον ἐκεῖνο;

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὁμοιάζει μὲ παλαιὰν καλύβην ἀνθρακῶς.

ΕΛΕΝΗ. — Καλύβη ἀνθρακῶς γοθοκῆς τέχνης, ὡς εἰκάζω ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς οἰκοδομῆς, εἶναι περὶ τὸν τὸν καὶ σπάνιον. Πρέπει νὰ τὸ παρατηρήσω ἐκ τοῦ πλησίον. (Ἡ Ἐλένη προχωρεῖ περιφερμένη μεταξὺ τῶν συντριμμάτων, ξέουσα τὰ βρῶτα καὶ ἀναθρόουσα τὸν κιστὸν τὸν καλύπτοντα τοὺς παλαιούς τοίχους. Σταυρὸς ἐπὶ λίθου κοκκοτοῦ ἱσταται ἐπὶ δύο βαθμίδων ἐντὸς τῆς περιουρίας. (Ἡ Ἐλένη κράζει τὸν Παῦλον). Κύριε Παῦλε, ἐλάτε νὰ μὲ βοηθήσατε· βλέπω γράμματα ἐπὶ τῆς θύρας· φοβοῦμαι μήπως ᾔνι ἰνδικά.

Ὁ Παῦλος (προσελθὼν). — Ἐγὼ νομίζω ὅτι εἶναι ὄνομα . . . λατινικόν.

ΕΛΕΝΗ. — Πρῶτον ἡξέουσατε λατινικά; ἄλλως εἶναι μάταιον νὰ βασανίζεσθε.

(Ὁ Παῦλος νομίζει ὅτι ἀνέγνωσε Sara. Ἡ Ἐλένη ὀρθόπερον Sancta· διακρίνει δὲ καὶ δευτέρως Leticia Marcella. Sancta Marcella, δηλαδὴ ἐρείπιον ἐκκλησίας τῆς οἰκίας Μαρκελλίας).

ΕΛΕΝΗ. — Ἀρά γε θὰ μὲ δώσετε τὴν ἀδειαν, κύριε Παῦλε, νὰ σταθῶ πέντε λεπτά εἰς ταύτην τὴν ὁκσιν; . . . Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ ἰχνογραφῶ τὰ ἐρείπια ταῦτα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Εἰμαι ὁλοτελῶς εἰς τὰς προσταγὰς σας, κυρία μου.

(Ἡ Ἐλένη κάθηται ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ σταυροῦ, ἀντικρὺ τῶν ἐρειπίων καὶ ἀρχίζει νὰ ἰχνογραφεῖ . . . Ὁ Παῦλος εἰς ἀπόστασιν τινα καθήμενος κινεῖ ἐξ ἡρὰ φύλλα μὲ τὸν πόδα του, σιωπῶν).

ΕΛΕΝΗ. — Κοιμᾶσθε, κύριε Παῦλε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὅχι, κυρία μου.

ΕΛΕΝΗ. — (Ἐξοκρόνουσα τὴν φωνὴν τῆς) Ὅχι, κυρία μου. (Μὲ τὴν συνήθη γωνίαν). — Ἐν-τοσούτω τὰ λατινικά μου εἶναι καλῆτερα ἀπὸ τὰ ἐδικὰ σας, ἂν καὶ δὲν τὰ ἔμαθα εἰμὴ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά βιβλία . . . Σὺς προλέγω δὲ, ὅτι εἰς τὴν τελευτὴν τοῦ γάμου σας θὰ προσευχηθῆτε λατινιστί . . . καὶ λάβετε τὰ μέτρα σας . . . Ἐπειδὴ ἤλαμην εἰς τὸ προκείμενον, μὲ συγχωρεῖτε νὰ σὺς κάμω ἐρώτημα τι, ἂν καὶ ἀδιάκριτον;

ΠΑΥΛΟΣ. — Σὺς τὸ παρακαλῶ.

ΕΛΕΝΗ. — Νὰ μὲ εἰπῆτε εἰλικρινῶς ποῖου εἶδους ἄνθρωπος εἰσαθε;

ΠΑΥΛΟΣ. — Μὲ βάλλετε εἰς μεγάλην ἀπορίαν . . . εἰμαι καθὼς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

ΕΛΕΝΗ. — Τόσον χειρότερα.

ΠΑΥΛΟΣ. — Ὀλίγον τραχὺς, ὄχι ὅμως κακός· τοιοῦτον τὸ ἠθικόν μου. Ὅσον διὰ τὸν νοῦν . . .

ΠΑΥΛΟΣ.— Δὲν πρέπει τῷ ὄντι νὰ φαίνωμαι ὀχληρὸς . . . ἀγνοῶν τί εἰσθε καὶ τί εἰμ. ποτε νὰ εἰσθε δι' ἐμέ . . . Ὡς χωρισθῶμεν βεβαίως διὰ παντός . . . Ἐγὼ θὰ μὲ ὠφελήσῃ ἡ ἐνθύμησίς σας, καὶ διατὶ νὰ θλίβωμαι συλλογιζόμενος ὅτι θὰ λησμονηθῶ; . . . Ὁχι . . . ὅχι . . . δὲν ὑποφέρω τὴν συμβουλὴν, τὴν συμβουλήν τὴν ὁποῖαν σὺς ὑπηγόρευσεν ἡ καταφρόνησις· μὴ πιστεύσατε τὸν ἄθλιον τύπον, μὴ πιστεύσατε τὴν ἀνάνδρην συστολήν, ἥτις κρατεῖ ἐπὶ τῶν χειλέων μου καὶ μετατρέπει εἰς χλευασμὸν τὰ ἀληθέστερα, καὶ εὐγενέστερα, καὶ ἀξιολογώτατα τῶν αἰσθημάτων μου.

Η ΕΛΕΝΗ (μόλις ἀκουσμένη).— ὦ! ἀληθῆ λέγετε!

ΠΑΥΛΟΣ.— Τὸν τύπον, τὸ προσωπεῖον, τὰ συντρίβια πρὸ τῶν ποδῶν σας, καὶ σὰς ἐξομολογοῦμαι τώρα, ὅτι ποτὲ κάμμία ἐλπίς, κἀνὲν ἀγαθὸν τοῦ κόσμου τούτου δὲν ἐθέλει τὴν καρδίαν μου ὅσον ἡ λέξις ἐκείνη, ἡ σχεδὸν γελοία . . . ἡ λέξις γάμος. Εἰς τὴν μυστηριώδη ἐκείνην ὥραν τοῦ γάμου, καὶ μόνον εἰς ἐκείνην, ἀπέβλεψεν ἡ νεότης, ὅλη μου ἡ νεότης· αὐτὴν ἐπερίμενα, πατιζόμενος θλίψεις, διορθῶν τὰ λάθη μου, διὰ νὰ ἐκχύσω, τελευταῖον, εἰς πηγὴν καθαρὰν τῆς νεότητός μου· ἀρετὰς, αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἐνκαρῶθησαν, οὐδέποτε ὅμως οὐτ' ἐξηγληθήσαν, οὐτε ἐμολύνθησαν. Ὡς σπογγὴ μακαρία, προστασία τρυφερά, σχέσις εὐλικρινείας, ἐμπιστοσύνης καὶ ἀγάπης, ὡς προσφιλέστατον φάντασμα οἰκιακῆς συμβιώσεως, ποσάκις σὰς ἐπακαλέσθην καὶ μὲ πόσῃ ζέσει καὶ μὲ ποῖαν κατάνυξιν ἔχω μάρτυρα τὸν θεόν! . . . Ἀφ' οὗ δὲ μαρτύρομαι τὸν θεόν, εἰμ. ποτε νὰ πιστεύσετε, ὅτι τὸν λησμονῶ, καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν τείνω τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸν ἱερώτατον καὶ ἡδύτατον τῶν θεῶν νόμον; Ἡ θρησκεία μου δὲν εἶναι μὲν τόσον ἐδράζα, τόσον διαυγής, ὡς ἡ ἰδική σας, κυρία μου, ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ὁποῖα εἶναι, δεσπόζει ὅλην μου τὴν διάνοιαν· οὐδεὶς ἐκ τῶν στοχασμῶν μου δὲν εἶναι θρησκείας ἄμικτος· ὡς λοιπὸν νὰ παραγνωρίσω τὴν σοφίαν, τὴν ὑπερφυῆ ἔννοιαν τὴν ὁποῖαν ἔβαλεν ὁ θεὸς εἰς ἕκαστον νόμον τῆς ζωῆς μας, ἔννοιαν, ἥτις καὶ ἐπέκεινα τοῦ κόσμου τούτου κρατεῖ τὴν ἄλυσιν τῶν καθηκόντων, τῶν στοργῶν καὶ τῶν ἐλπίδων μας; . . . Ὁχι . . . ὅχι . . . τὴν πράξιν ἐκείνην, τὴν σπουδαϊότητα καὶ κρισιμωτάτην τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, δὲν τὴν ἐθεώρησα μὲ ἐλαφρότητα, ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα, ὡς τὸ ὑπεθέσατε καὶ παρωργίσθητε κατ' ἐμοῦ εὐλόγως καὶ μ' ἐδώκατε περιφρονητικὴν συμβουλήν, τιμωροῦντές με . . . καὶ ὅμως θ' ἀκολουθήσω τὴν συμβουλὴν σας, σὺς τὸ ὑπόσχομαι.

Η ΕΛΕΝΗ μὲ σιγανὴν φωνήν.— Λησμονήσατέ τὴν, παρακλῶ, λησμονήσατέ τὴν.

ΠΑΥΛΟΣ.— Εἶναι ἀδύνατον, κυρία μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποσχεθῶ τοῦ λοιποῦ εἰς κάμμιαν γυναῖκα πίστιν . . . ἄμικτον ἀνησυχίας, πικρίας, θλίψεως.

ΕΛΕΝΗ.— Δὲν ἤξεύρω, ἂν δὲν λανθάνωμαι, κύριε Πάυλε, εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν λεγομένων σας . . . ὅμως τὰ θεωρῶ βέβαια καὶ ἀνάξια καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ . . .

Ἐπειτα καὶ σὺς θὰ τὰ λησμονήσετε μετὰ μίαν ὥραν . . . παρατηρῶ δὲ ὅτι ἐνύκτωσε . . . πολλὰ κακὰ ἔκαμα νὰ νυκτωθῶ . . . θὰ μὲ συνοδεύσετε ἀκίμῃ ὀλίγα βήματα καὶ θὰ μ' ἀφίσετε . . . Κύριε Πάυλε, πιστεύσατέ με καὶ θαρσύνετε νυμφευθῆτε κἀνὲν νόστιμον κορῆσιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἦναι τίμιον, εὐλαβὲς καὶ πιστόν . . . ἐν τούτῳ δεχθῆτε τὴν χεῖρά μου ὡς σημεῖον ἀποκηρύξεως . . . ἐνθυμίσσεως, φιλίας.

Ο ΠΑΥΛΟΣ (ἀρπάζει τὴν προσγερομένην χεῖρα τῆς Ἑλένης). Φωνὴ βροντώδης ἐξερχόμενη ἀπὸ τοῦ στόματος.— Τὴν παρειάν, παιδί μου, καὶ τὰς δύο παρειάς· ἀλλέως εἶσαι βρεγμένη ὄρνιθα· (καὶ ἐν τῷ ἄμα ὁ στρατηγὸς ἔρμει εἰς τὸ ἀδενδρον τοῦ δάσους μέρος· ἡ δὲ βαρὼνις ἔρχεται κατόπιρ του, τρέχουσα καὶ φωνάζουσα.)

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Ὁχι δά! Ὁχι δά! . . . Παιδάκι μου, εἰς τί φόβον μ' ἔβαλες!

ΕΛΕΝΗ, ἀπακομένη αὐτὴν περιπαθῶς.— Ἀ! ἡῶρα τὴν μητέρα μου!

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, ἀνοίγων τὰς ἀγκάλας του.— Καὶ τὸν πατέρα σου, μικρή μου! Μήπως δὲν πρέπει νὰ φιλήσῃς καὶ τὸν γέροντα πατέρα σου; (Ἡ Ἑλένη, ἀποροῦσα καὶ δισταλῶσα, ἐρωτᾷ διὰ τοῦ βλέμματός τὴν μητέρα της.) Σὲ λέγω, ὅτι εἶμαι ὁ πατήρ τοῦ φλυαροῦ αὐτοῦ . . . Δοιπὸν, φίλησέ με, διαβολάκι! (Τὴν σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας του· ἡ δ' Ἑλένη γέρχει ἐν τρυφῇ.)

Η ΒΑΡΩΝΙΣ.— Ὡς χαλάσατε ὅλην τὴν ὑπόθεσιν, νὰ ἰδῆτε, μὲ τὸν ἀνοστήν σας αὐτὸν τρόπον! . . . Ἡ καυμένη ἡ μικρή μου, πῶς τρέμει! . . . Ἐλα, μὴν ἔσαι τρελλή . . . Τὰ ἀκούσαμεν ὅλα, ὁ στρατηγὸς καὶ ἐγώ . . . Τὰ κεφάλιά σας ἐταίριαξαν, αὐτὴ εἶναι ἡ ὀλὴ ἀλήθεια! . . . Ἐρχεσθε τώρα κύριοι; (Λαμβάνει τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν ὁμιλῇ.) Δὲν εἰμ. πρῶ ὅμως νὰ μὴ σὲ παρατηρήσω, κόρη μου, ὅτι πολλὰ κατὰλληλος τόπος διατριβῆς εἰς νέαν δὲν εἶναι τὸ δάσος, καὶ μάλιστα, ἀφοῦ ἀρχίζει νὰ νυκτώνῃ . . . (ἀπέρχονται).

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ, πρὸς τὸν Παύλον.— Ἀμμ' ἐσὺ τί στέκεσαι ἐκεῖ ὡς ἀν στρατιώτης; Ἐλα νὰ τὰς ἐπάρωμεν τὸ κατόπιρ, διάβολε! (Λαμβάνει τὸν βραχίονά του.) Καὶ μὴ τοιμήσῃς νὰ μὲ εἰπῇς ὅτι δὲν τὴν ὑπανδρεύσας, ἀφοῦ ἐξέθεσες τόσον δεινῶς τὴν ὑπόληψίν της . . . Εἰ δὲ μὴ διορθῶν τὸ λάθος σου καὶ τὴν ὑπανδρεύομαι, ἐγώ . . . παστρικά!

ΠΑΥΛΟΣ.— Ἀλλ' εἰπέτε με τοῦλάχιστον ποῖαν ὑπανδρεύομαι . . . καὶ, πρὸ πάντων, τί εἶναι; κόρη; χήρα; τί;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ.— Στ! παιδί μου! εἶναι χήρα, ἀλλὰ εἰς τρόπον . . . ὅστις θέλει σὲ εὐχαριστήσῃ. Σὲ τὰ λέγω ἄλλοτε. (Γίνονται ἀφαντοὶ ἐντὸς τοῦ δάσους).

ΑΜΟΡΓΟΣ.

—ο—

Ἡ Ἀμοργὸς εἶναι νῆσος τῶν νοτιανατολικῶν Σποράδων, κειμένη κατὰ τὴν 43°, 35' Ἀνατ. μήκους, καὶ 36° 53' Βορ. πλάτους, μετὰξὺ Ἀστυπάλαιας, Ἀνάφης, Θήρας, Ἴου καὶ Νάξου καὶ σχηματίζουσα τὰ νοτιανατολικά ὄρια τῆς Ἑλλάδος· ἔχει δὲ περίμετρον 80 περίπου μίλια, σχῆμα ταινιώδες καὶ εἶναι ὄρεινὴ καὶ πετρώδης. Σειρὰ ὄρεων ὑψηλοτάτων, σχεδὸν ἀδιάλειπτος, διατεῖ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, κατὰ μήκος τῆς νήσου, διακρούσας αὐτὴν εἰς δύο, οὕτως εἰπεῖν, ἑτεροκλινῇ ἐπίπεδα, βόρειον καὶ νότιον. Ἀπαν δὲ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου μέρος Κρυκεῖλος καλούμενον εἶναι βράχος σχεδὸν μονόλιθος, ἀπότομος καὶ ὅλως ἄβρατος καὶ αὐχμηρὰ ἐρημία, προκινώνους μόνον δρύς φέρουσα ἐνιαχοῦ ἐν χαράδραις ἐρριζωμέναις, ἀπὸ τῶν ὁποίων ζυλεύονται πένητες τινες καὶ ῥιψοκίνδυνοι αἰγιαλλοί. Ἐντεῦθεν δὲ τοῦ Κρυκεῖλου, αἱ κλίσεις βαθμυθὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν ὀρμητικῶς κυλινδούμενον καὶ λίαν

τῆς Αἰγιάλης, τοὺς ὁποίους διασχίζοντες παρασύρουν εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτις καθίσταται ὅλη θαλὴ ἐπὶ μακρὸν διάστημα.

Πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως, ἢ περίπου τῆς ὥρας, παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Μινῳά, ὑπάρχει εὐρυχωρότατος λιμὴν, Κατάπολα (Ἑκατόμυπλα ἢ ὁρθότερον Κατάπολις, κατὰ τὴν πόλιν πρὸς διαστολὴν τῆς ἀνω, τῆς ἐπὶ τῆς Μινώας ἢ τῆς νῦν Χώρας) καλούμενος, ἐπιμήκης ὅπως οὖν, ἔχων τὸ στόμιον εὐρὺ καὶ ἐστραμμένον πρὸς δυσμὰς, ἀσφαλέςτατος κατὰ παντός σχεδὸν ἀνέμου καὶ σπανίως κυμαίνόμενος· ἡ δὲ πρὸ τοῦ λιμένος θάλασσα, πνεόντων ἀρκτικῶν αἰέμων, εἶναι τρικυμιώδης καὶ ἐπικίνδυνος, διότι ἐκεῖ τελευτᾷ τοῦ ἐκτεταμένου Ἰκαρίου πελάγους οἱ ἀντιπληγῆς κυματισμοί. Πλησίον μάλιστα νησιδίων τινῶν, Ὑαλίδων ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν καλουμένων, ὑπάρχει, καὶ ἐν πλήρει νηνεμίᾳ βῆμα αἰέναν καὶ σφοδρὸν ἀπὸ τοῦ βορειανατολ. πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν ὀρμητικῶς κυλινδούμενον καὶ λίαν

Ἀρχαία ἐνδυμασία τῶν Ἀμοργίνων γυναικῶν.

ἐλαττοῦνται, καὶ ἡ μὲν βόρειος, πρὸς τὰ δυτικὰ προχωροῦσα, ἀπολήγει ἐξαφανιζομένη εἰς λοφειδεῖς πεδιάδας, ἡ δὲ νότιος εἶναι σχεδὸν ὅλη καλλιεργείας ἀνεπίδεκτος. Αἱ ἀκρόρειαι τῆς σειρᾶς ἀπάσης εἶναι ὄξυτεροι, ἀδενδροὶ καὶ ἄφυτοι ὅλως, ἐνιαχοῦ δὲ κορυφαί τινες κατάλευκοι ὑψοῦνται ὑπὲρ τὰς λοιπὰς, ὡς διὰ νὰ ἐπιδείξωσι καὶ μακρὰν τὸ σκελετώδες τῆς γυμνοτητός των καὶ τὸν λίθινον τῆς ὅλης νήσου πυρήνα. Τὰ δὲ ἀπ' αἰῶνος καταρρέοντα ἀπ' αὐτῶν ὄμβρια ὕδατα συμπαρέσυραν μετ' ἐαυτῶν τὴν γῆν εἰς τοὺς μαστοὺς τῶν ὄρεων, ἀφ' ὧν, τοῦ χρόνου παρερχομένου, θέλει ἐκλείψει ὅλως διὰ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῶν κλίσιν καὶ εἰς μόνας τὰς ὑπώρειας θέλει δυνηθῆ νὰ διαμεῖνῃ. Καταφερόμενα δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα μετὰ τὸ αὐτὴν κλίσιν καὶ μεγάλους καὶ ὀρμητικὸς ποταμοὺς σχηματίζοντα, προσενοῦσι βλάβας οὐ σμικρὰς εἰς τὰ χαμηλὰ καὶ ἐπίπεδα μέρη, τὰ ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων καλούμενα κάμπους τῆς Χώρας, τοῦ Χωρίου, τῆς Κοιλοφώρος καὶ

κινδυνώδες τοῖς ἀγνοοῦσι τοῦτο ζῆνοις ναύταις. Κινδυνώδεστερος εἶναι ὁ πλοῦς κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου πέλαγος καὶ ἐν γὰρ ἡμερῇ διότι τὰ ὑψηλὰ καὶ καταφωρηθῆ ὄρη ἐξερεῖγονται ἀνελεπίστως λαίλαπας καὶ καταγίδας, οἵτινες ἐν ἡμέρᾳ μὲν φαίνονται μακρόθεν ἐπερχόμενοι, συσπρέφοντες καὶ ἀναβρίπτοντες θυελλωδῶς τὴν θάλασσαν, ἐν νυκτὶ δὲ, ἀόρατοι ὄντες, καθίστανται ὀλεθριώτεροι. Πᾶσα δὲ σχεδὸν ἡ παραλία τῆς νήσου εἶναι ἀπότομος, μάλιστα ἡ περὶ τὸν Κρυκεῖλον, τῆς ὁποίας τὸ βάθος εἶναι ὑπερβολικόν· εὐτύχημα δὲ ὅτι ἡ θάλασσα ἐκεῖνὴ ἀπόκεντρος οὕσα δὲν συχναίεται.

Περὶ τὴν Ἀμοργὸν ὑπάρχουσι νῆσοι τινες ἰδιοκτητοὶ αὐτῆς, διὰ κεκτημένον δικαίωματος καὶ παναρχαίως ἀδιαφιλονεικῆτον κατοχῆς, ἥτοι ἡ Ἀνδρός, ἡ Κρανθοῦσα, τὰ Ἀντικέρα, ἡ Κέρος, ἡ Σχοινοῦσα, ἡ Ἡράκλεια, τὰ δύο Κουφορήσια, ἡ Νικοῦσα, αἱ Μάκαρας, ἡ Τερούσα, ἡ Κίταρος, ἡ Δέβινθος, καὶ τινες ἄλλαι μικραὶ ἐξ ὧν ἡ Κίναρος

και Δέβινθος υπάγονται εις τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τὴν διαγραφάσαν τὰ νοτιοανατολικά τῆς Ἑλλάδος ὄρια.

Ἡ Ἀμοργὸς ἔχει κλίμα εὐκράτεστον καὶ γῆν ὀλίγην, ἀλλ' εὐκαρπὸν καὶ παμφόρον, παράγει κατ' ἐξοχὴν οἶνον, ἐλαιὸν καὶ γεννήματα ἐπαρκῆ μὲν μόνον τοῖς κατοικοῖς, ἀλλ' ἀρίστης ποιότητος. Ἐνταῦθα ἐκκαλιεργεῖτο τὸ πάλαι ὁ περίφημος διὰ τὴν λευκότητα καὶ λεπτότητα αὐτοῦ λίνος, ἐξ οὗ κατεσκευάζοντο τὰ λεπτοῦρῃ καὶ διαφανῇ χιτῶνα τῶν τρυφηλῶν Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων. Ἐπὶ δὲ τῶν νομισμάτων τῶν Ἀμοργίνων, ὅφ' ἐνός μὲν ἦν ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, ὅφ' ἐτέρου δὲ ἐν ἄλλοις μὲν σφαῖρα ἀστρονομικῇ, ἐν ἄλλοις δὲ τρίγωνον, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ εἰκασῇ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου κάτοικοι ἐνησυχολοῦντο κατ' ἐξοχὴν περὶ τὴν Γεωγραφίαν καὶ Ἀστρονομίαν. Ἐν ταύτῃ ἀνατραφεῖς ἐπολιτογραφῆθη καὶ διεβίωσεν ὁ περιώνυμος ἐπὶ ἱαμβοποιῇ Σιμωνίδης υἱὸς τοῦ Κρινίου, ἀκμάσας περὶ τὸ 660 Π. Χ. ἐφευρὼν καὶ τελειοποιήσας συνάμα τοὺς δητικὸς ἱαμβους. Ἀπαντες δὲ οἱ ἱαμβογράφοι καὶ ἐλεγιστογράφοι ὡς ἀστράβῃ κανόνα αὐτῶν ἔλαβον τοῦ Ἀμοργίνου ἱαμβογράφου Σιμωνίδου τὰ σωζόμενα, ἐξαιρέτως δὲ τὸ κατὰ γυναικῶν ἀπαρτίμῳ ποιημάτων αὐτοῦ.

Ἡ Ἀμοργὸς τὸ πάλαι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν ἱστορικῶν, εἶχε τρεῖς πόλεις ἐπισήμους, *Μινῶαν*, *Ἀρκεσίην*, καὶ *Αἰγιάλην*, ὧν ἐρείπια σώζονται ὀλίγιστα μὲν ἐν Αἰγιάλῃ, οὕτω καὶ νῦν ἐτι καλουμένη, καὶ ἐν Μινῳᾷ, τῇ νῦν *Μουντουλιᾷ*, πλείστα δὲ καὶ ἀξία λόγου ἐν Ἀρκεσίῃ, τῇ νῦν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διὰ τὴν αὐτῇ μικρὰν ἀκρόπολιν *Καστρί* καλουμένην, ἐν ἣ σώζεται καὶ τὸ τεῖχος τῆς Ἀρκεσίνης, οἰκοδόμημα Κυκλώπειον, διαφυγὸν τὸν ὄλεθρον τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, καὶ ἄξιον ἀρχαιολογικῆς μελέτης, διὰ τε τὴν ἐπ' ἀρχαιότητα αὐτοῦ ἀξίαν, τὸ μαθηματικῶς ἀκριβὲς κλιμακωτὸν σχῆμα καὶ τὴν ἀκριβῆ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἀπέχοντος αἰγιαλοῦ παράλληλον ἀπόστασιν του. Ἐνταῦθα σώζονται ἐπιγραφαὶ ἐπὶ μεγίστων λίθων ἐντετυχισμένων εἰς ἀγροτικὰς ἐπαύσεις, εἰσέτι ἀνέκδοτοι καὶ ἄγνωστοι. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὑπάρχουσι πολλαχοῦ ἀρχαίων οἰκοδομῶν ἐρείπια, ὧν ἐπισμρότερὰ οἱ λεγόμενοι *Πύργος* τοῦ *Χωρῆ*, καὶ *Πύργος* τοῦ *Ῥηκτιοῦ*, ἐξ ὧν τοῦ μὲν πρώτου ἡ βορειοδυτικὴ γωνία, διὰ τῆς ἀκριβοῦς τῶν ἀκρογωνιαίων λίθων συναρμογῆς, διατηρεῖται εἰσέτι θαυμασιῶς, καὶ τοι μονωθεῖσα πρὸ αἰώνων, κατακρημνισθεῖσιν τῶν μετ' αὐτῆς συνεχομένων καὶ ταύτην ἀπαρτιζουσῶν πλευρῶν, ὧν μόνῃ ἡ βορείος σώζεται μίαν μόλις ὀργυιὰν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, ὅπου καὶ πρόσκαιρον διάζωμα τῆς μεγάλης καὶ παραλληλογράμου αὐτῆς οἰκοδομῆς διατηρεῖται, ἔχον ἐξ ἧς ἐπὶ ὀχτούς τεχνήντως ἐργασμένους διὰ μακρὰς συγγραφῆς θέλομεν ἀποδείξει ἄλλοτε ὅτι τὸ ἐρείπιον τοῦτο ἦτο ποτὲ τὸ Λινοεργεῖον τῆς Κολοφῶνος. Τοῦ δὲ Πύργου τοῦ Ῥηκτιοῦ ὑπάρχει τὸ ἥμισυ, εἶναι δὲ μικρὸν κυκλωτέρως οἰκοδόμημα ὄντως κυκλώπειον ἐξ εὐαρίθμων μὲν ἀλλὰ παμμεγίστων λίθων, σχεδὸν ἀλαξέυτων καὶ κύβου μόλις σχῆμα λαβόντων καὶ ἐδραίως

ἐπιτεθειμένων συνιστάμενον. Πανταχοῦ δὲ ὅπου ἀν ὑπάρχει ἱχνος ἀρχαιότητος, παρετηρήσαμεν, ὅτι κατέχει τὴν ἀρίστην θέσιν.

Ἡ δὲ νῦν πρωτεύουσα πόλις, καλουμένη ὁμῶς τῇ νήσῳ καὶ *Χῶρα*, κεῖται εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς νήσου, ἐπὶ λορσιδοῦς ὁροπεδίου περὶ μόνον λίθον ὑψηλὴν καὶ ἀπότομον ἀκρόπολιν, *Κάστρον* καλουμένην, ὅφ' οὗ καὶ τὴν πόλιν ὅλην Κάστρον τινὲς ὀνομάζουσιν, ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς ἀλλ' εὐτελεῖς ἐπάλξεις τῆς ὁποίας ὑπερασπίζοντο οἱ κάτοικοι τὸν πόλιν, κατὰ τῶν ἀεὶ πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπερχομένων πειρατῶν. Τέσσαρα δὲ χωρίαι ἡ *Λαγκάδα*, τὰ *Θολάρια*, ὁ *Ποταμὸς* καὶ ὁ *Στρούμπος*, μίαν μὲν ὥραν περίπου ἀλλήλων ἀπέχοντα, τέσσαρας δὲ τῆς πόλεως ἀνατολικῶς αὐτῆς, καλοῦνται κοινῷ ὀνόματι *Αἰγιάλη*, κατέχοντα τὴν ἀρχαίαν τῆς Αἰγιάλης θέσιν, ὡς καταφαίνεται ἐκ γηλόφου τινὸς ἀμπελοφύτου ὅλου, τὸ ὄνομα *Παγκάλη* ἢ *Πάγγος* ἐτι καὶ νῦν φέροντος, καὶ ἐκ τινων ἐπιγραφῶν πλησίον τοῦ χωρίου *Θολαρίων*, ἐπὶ βράχων ἀρχαίοις γράμμασι γεγραμμένων.

Πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ ῥηθέντος λιμένος *Κατάπολα* ῥέει ὕδωρ ἀέννηον, ἀφθονον καὶ ὑγιεινότατον, ἐκβάλλον εἰς τὴν θάλασσαν πεντήκοντα δὲ περίπου οἰκίαι, ὧν αἱ πλείστα ἀκατοίκητοι, κεῖνται αὐτῇ ἐπὶ τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Μινῳᾶς, ἐνθα ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ διαφόρων ψηφισμάτων τῆς *Βουλῆς* καὶ τοῦ *Δήμου* τῶν *Μινωϊτῶν*, ὧν αἱ πλείστα ἀνέκδοτοι. Αὐτοῦ φαίνονται ἐρείπια καταχωσθέντος χριστιανικοῦ ναοῦ μεγίστου, τεμάχια δὲ τοιχογραφῶν καὶ ἀγιογραφῶν αὐτοῦ, καλλιτεχνικὴν ἔχοντα ἀξίαν, πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τε τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς λαμπρότητος τῆς ἀπολεσθείσης αὐτῆς οἰκοδομῆς.

Πλὴν τοῦ ῥηθέντος λιμένος *Κατάπολα*, ὑπάρχει καὶ ἕτερος πρὸς ἀνατολὰς, ὁ τῆς Αἰγιάλης, κόλπος μᾶλλον παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένος ἢ λιμὴν, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι δύο ὅροι καὶ αὐτοὶ οὐχὶ τόσῳ ἀσφαλεῖς, Ἀξιολογώτεροι δὲ ὅροι ὑπάρχουσι κατὰ μὲν τὸ νότιον μέρος ὁ ἐξώδοτος, ἡ *Ἀγία Ἄννα*, τὸ *Μερούρι*, τοῦ *Μούρου*, ἡ *Γωρῆ*, ἡ *Καλοταρτίτσα* καὶ ἡ *Κραμβούσα*. Κατὰ δὲ τὸ βόρειον ὁ τοῦ *Λιβέρου*, τὰ *Παραδείσια*, ὁ κάτω *Κάμπος*, αἱ *Φοινικαὶ*, ἡ *Βελιχάδα* *Περιοστερὰ*, ἡ *Νικουρὰ*, ἡ ἁγία *Παῦλος*, καὶ ἡ μικρὰ καὶ μεγάλη *Βελιχάδα* τῆς Αἰγιάλης.

Ἡμῖς δὲ ὡραν περίπου πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ὑπὸ τὸν πρὸς μεσημβρίαν ἐστραμμένον καὶ τῇ θαλάσῃ ἐπικρεμμένον ἀπότομον τοῦ ὑψηλοτάτου ὄρους τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ βράχον, ὑπάρχει ἡ εὐαγεστάτη Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς *Χωζοβιωτίσσης*, πανάρχαιον σέμνωμα τῆς νήσου, κτίσμα τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ πλουσιωτάτη τῶν διατηρουμένων μετὰ τὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, κεκτημένη πολλὰ καὶ πλούσια μετόχια ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς πέριξ νήσοις καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐν αὐτῇ μονάζουσιν 20 σεβάσμιοι μοναχοί, ἡ δὲ θέσις εἶναι μοναδική, αἰσθημα ἀπερίγραπτον διεγείρουσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ διὸ καὶ τὸ χρυσόβουλον

ΤΑ ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΑ

ΤΗΣ

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ.

τῆς Μονῆς ἀπὸ τοῦ τόπου ποιεῖται τὴν ἀρχήν. Πρὸ τοῦ Μοναστηρίου, κρημνοὶ ὀλισθηροὶ, βραχώδεις καὶ ἀπότομοι ἐκτείνονται μέχρι θαλάσσης, ἧς ὁ βρυχηθμός νυχθημερὸν ἀντηχεῖ τρομερὸς, ἀνωθεν δ' ὑπερκρέμαται ἐκπληκτικῶς τὸ ῥηθὲν ὕψιστον τῆς νήσου ὄρος ὡς διὰ πελέκειος τετυχημένον, καὶ κεραμόχρουν πελώριον τομὴν προφαίνον, λίθοι δ' ἐνίοτε μέγιστοι ἀποσπώμενοι ἀπὸ τὰ ὕψη διὰ ξηρασίας ἢ πολυομβρίας, καταπίπτουσιν ἐξω τοῦ Μοναστηρίου κατακυλιόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὅτε κατακρημνίζουσι τὸν ἐξω ταίχον, ὅς τις μόνον εἶναι εὐπρόσβλητος, τῆς λοιπῆς οἰκοδομῆς ἀσπιζομένης ὑπὸ τοῦ ἐπ' αὐτῆς πλησιεστάτου σπηλοειδοῦς βράχου.

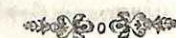
Συναρπάζει δὲ ἡ Ἀμοργὸς μετὰ 3 ἄλλων νήσων τὴν ἐπαρχίαν Θήρας τοῦ Νομοῦ τῶν Κυκλάδων, ἀπέχουσα τοῦ Πειραιῶς 145 μίλια καὶ περιέχουσα ἐξ περίπου χιλιάδας κατοίκων, ἀποτελούντων δῆμον Β' τάξεως. Ἐχει δὲ δύο δημοτικά Σχολεῖα περιέχοντα ὁμοῦ περὶ τοὺς 300 μαθητάς. Τὸ δ' Ἑλληνικὸν κατήργηθη δυστυχῶς πρὸ 5 ἐτῶν, ἀλλὰ πρόκειται ἤδη νὰ συστηθῇ, ὡς λέγουσι. Ναοὶ ὑπάρχουσι πλείστοι, ἐπίσης καὶ ἱερεῖς διακρινόμενοι διὰ τὸν σεβάσμιον καὶ ἀφιλοκερδῆ αὐτῶν χαρακτήρα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμοργοῦ εἶναι ἐν γένει ῥωμαλεοί, ὠραῖοι καὶ μακροβιῶτατοι, διὰ τε τὴν ὀρεινὴν διατριβὴν καὶ τὴν ἡθικὴν αὐστηρότητα καὶ λιτότητα τοῦ βίου των. — Εἶναι λίαν ὀμιλητικοὶ καὶ χαρίεντες, ἀλλ' εὐερέθιστοι, δξύχοιοι καὶ ἐκδικητικοί· φιλοξένοι ἐν τοῖς μάλιστα, ἀλλὰ ζηλότυποι, φίλοι τῆς γεωργίας καὶ ποιμαντικῆς μᾶλλον ἢ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν Μουσῶν. — Κέκτηνται πνεῦμα ζωτὸν καὶ οἷον, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡμελημένον καὶ ἀκαλλιέργητον. Τὰ μεγάλα ἐγγλήματα ἦσαν σπάνια ἐνταῦθα τὸ δ' ἐμπόριον, ἢ μετὰ τῶν ξένων ἐπιμιξία καὶ ἡ ναυτιλία αὐτῶν εἶναι σμικρά. Ὡς οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου κάτοικοι ἐνθέρμως ἐλάτρευον τὴν Ἀφροδίτην, καὶ περικαλλῆ ναὸν αὐτῆς εἶχον, μιμούμενοι τοὺς Μηλιεῖς καὶ Ἀθηναίους ἀρ' ὧν εἶλον τὸ γένος, οὕτω καὶ οἱ νῦν λατρεύουσι τὸν υἱὸν τῆς Κυθῆρας καὶ τὸ κάλλος μετὰ θερμότητος Ἀθηναϊκῆς, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐχὶ καὶ μετὰ ἴσης Ἰσπανικῆς ἐγκαρτερήσεως καὶ σταθερότητος. . . Αἱ δύο προκείμεναι εἰκόνες παριστῶσι τὴν πρὸ 200 ἐτῶν ἐνδυμασίαν τῶν Ἀμοργίνων γυναικῶν ἀλλὰ σήμερον ὁ πανταχοῦ ἐξαπλωθεὶς Εὐρωπαϊσμός ἠφάνισε καὶ ἐντεῦθεν τὰ προυζοκέννη φαροδομάνικα, τοὺς κροσσούς διπλοὺς καὶ τριπλοὺς ποδογύρους, τὰ μυτηρὰ καὶ τρίζοντα πασυμοκουντουράκια, τὰ κολόβια, τὰ ὀλόχρυστα στομαχικά, τὰ κατὰ στενα στοφεδένια γουνελάκια, ταῖς ζαφοριστάς ἐρένταις καὶ αὐτοὺς τοὺς μέχει χθὲς τρούλους, ὁ δὲ νῦν προσηρόμενος ξένος αἰσθάνεται ἀμέσως ὄζοντα καὶ ἐνταῦθα τὸν Εὐρωπαϊσμόν.

Ἀθήνησι, τῇ 17 Ἰουνίου 1852.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ἀμοργίος.

Ἡ Χαλιμὰ νομίζομεν διηγεῖται τὴν ἱστορίαν μαγνητικῶ βράχου, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης καὶ ἐμπνέοντος φρίκην εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Τὸ πέλαγος εἶναι κυανόν, ὁ οὐρανὸς αἰθρῖος, ὁ ἀνέμος οὐριος, τὸ πλοῖον τρέχει καὶ ὀναύτης τραγωδεῖ ἐπὶ τοῦ εὐθρύπτου σκάφους, τὸ ὅποιον τὸν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν αἴψουσον. Αἶρνης τὸ βλέπει νὰ διαλύεται καὶ νὰ ἀνοίγῃ νομίζεις ὅτι χεῖρ ἀόρατος καὶ ἀθόρυβος χωρίζει ἐν πρὸς ἐν τὰ διάφορα αὐτοῦ τεμάχια. Διότι ὁ ὀλέθριος βράχος ἔλκει μὲ δύναμιν ἀκαταμάχητον τὸν σίδηρον, ὅστις συνῆπτεν ὅλα τὰ τμήματα τοῦ πλοίου καὶ σκορπίζει τὰ ἐρείπια αὐτῶν εἰς τὸν ὠκεανόν.

Εἰς τὴν ἀχανῆ Ὠκεανίαν, τὴν ὁποῖαν οἱ γεωγράφοι ὀνομάζουσι πέμπτον τοῦ κόσμου μέρος, ὑπάρχει νήσος ἔχουσα ἑκτασὶν ἔσσην τῆς Εὐρώπης καὶ καλουμένη Αὐστραλία. Λέγουσιν, ὅτι ἡ φύσις ἐπαδαψίλευσεν εἰς τὴν γῆν ταύτην ὅλα αὐτῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ ὅτι φύονται εἰς αὐτὴν ἐπίσης ὅσα εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ ὅσα εἰς τὴν εὐκρατον. Πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν, φυλὴ νέη, ἡ Ἀγγλοσαξονικὴ φυλὴ, ἧτις εἶναι, φαίνεται, πεπρωμένον νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, μετέβαλε καὶ τῆς χώρας ἐκείνης τὴν ὄψιν. Ἐδημιούργησεν ἐκεῖ νομὰς ἀχανεῖς, ὅπου βόσκουσιν ἀναρίθμητα ποίμνια, ἀπὸ τῶν ὁποίων πλουτεῖ καὶ ἡ ἀποικία καὶ ἡ μητρόπολις. Ἐσύστησε κοινωνίαν νέαν, κοινωνίαν συγκεκριμένην ἐκ παντοδαπῶν ἀνθρώπων, ὅποιοι ἦσαν οἱ πρότεροι τῆς Ρώμης κάτοικοι, ἀλλὰ δραστηρίαν, τολμηράν, βιομήχανον καὶ πρόθυμον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὁ νέος λοιπὸν αὐτὸς κόσμος ἐπρόκοπτε μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἤρχισε νὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ λειμῶνας καὶ εἰς τὰς ἀρτιγεννήτους πόλεις τὴν πολυτέλειαν τῆς ἡλικίας του ἡλικίας, ὅτε αἶψως ἡ ἐργασία παύει, αἱ πόλεις ἐρημούνται καὶ δὲν μένουσιν εἰς αὐτὰς εἰμὴ γέροντες καὶ νήπια· οἱ λειμῶνες καὶ τὰ ποίμνια παραδίδονται ἀφρούρητα εἰς τὰ ἄγρια θηρία, πάντες δὲ οἱ ἀνθρώποι, παρασυρόμενοι ὑπὸ βρώματος ἀκαταμάχητου, ὀρυῶσι πρὸς ἐν καὶ μόνον σημεῖον. Ὁ μαγνήτης, ὁ ἑλκων πρὸς ἐκτὸν ὅλας αὐτῆς τὰς ζωπρὰς δυνάμεις, εἶναι ὁ χρυσός. Αἱ χιλιάδες αὐταὶ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαλμοὶ σπινθηροβολοῦσι καὶ ἡ ὄψις εἶναι ἐξημμένη, οἱ ὅποιοι ἀφίνοσι τὰς οἰκίας των, τοὺς ἀγρούς των, τὰς ἐστίας των, καὶ, ὠπλισμένοι μὲ δόρυ καὶ σκαπάνην, ἀνασκάπτουσι σπασμωδικῶς τὴν γῆν, εἶναι χρυσοβῆραι. Διότι εὐρέθησαν ἐκεῖ μεταλλεῖα περιέχοντα θησαυροὺς ἀνηκούστους, τερατώδεις, πρὸς τὰ ὅποια συγκρινόμενα τὰ μεταλλεῖα τῆς Καλλιφορίας φαίνονται πτωχά. Ὁ ἀναγνώσκων τὰ θαύματα ὅσα γράφονται ἀπὸ Αὐστραλίας νομίζει τῶνόν τι, ὅτι ἀναγινώσκει τὰ παραμύθια τῆς Χαλιμᾶς.

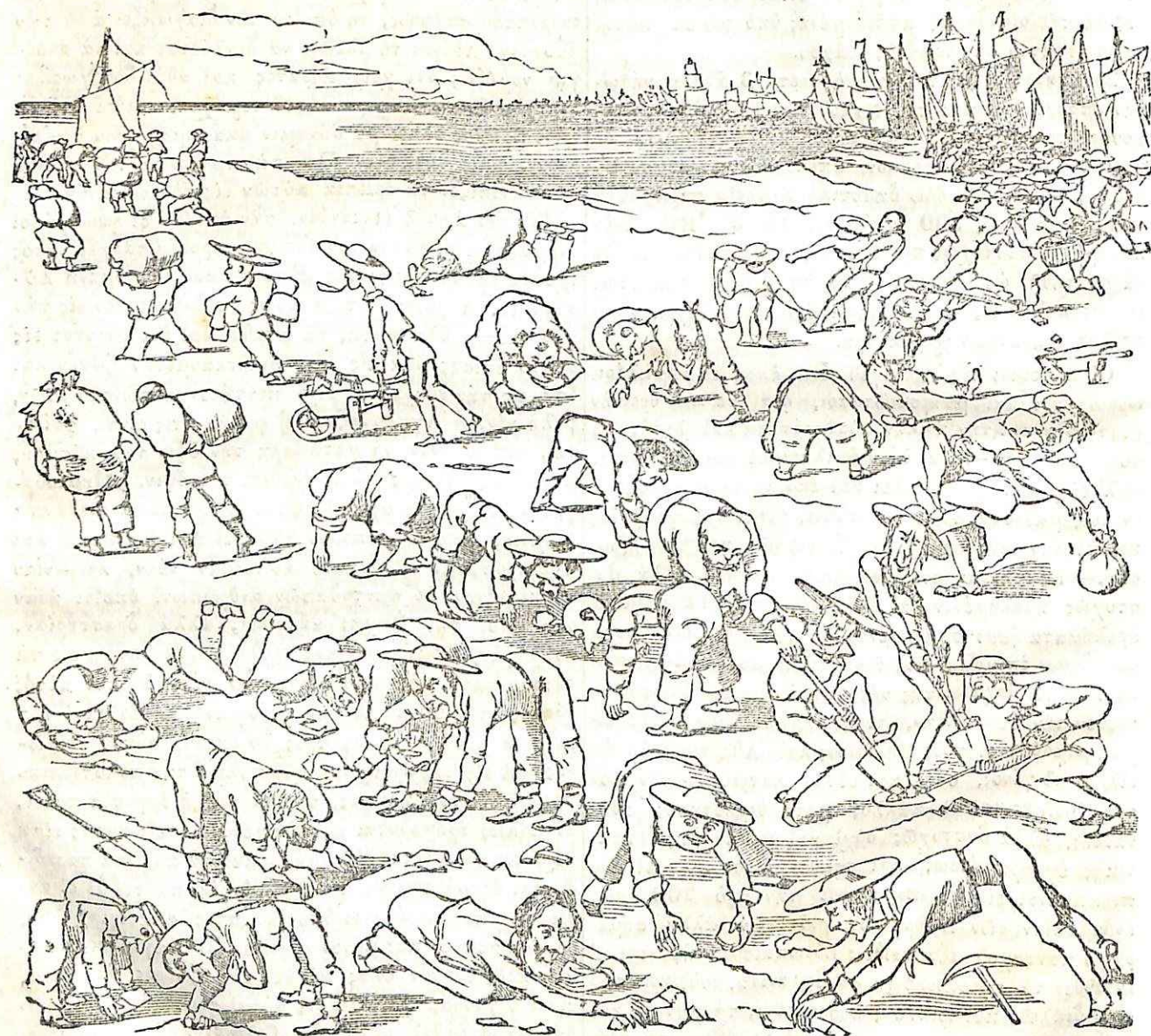
«Φαντασθῆτε, λέγει, μία τῶν ἐπιστολῶν ὅσας δημοσιεύουσιν αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, χαριεστάτην κοι-

λάδα, περιζωσμένην υπό δάσους, τῆς ὁποίας τὸν πυθμένα καλύπτει τάπης χλοερὸς, ποτιζόμενος ὑπὸ διαυγοῦς ῥύακος. Αὐτὸς εἶναι ὁ τόπος τῆς ἐπαγγελίας. Τὴν στιγμήν ταύτην, ὁ τόπος οὗτος εἶναι κατατεμνημένος, ἀπαρallάκτως ὡς κυψέλη μελισσῶν, ἀπὸ τρύπας, ὧν ἑκάστη ἔχει ὀκτὼ τετραγωνικῶν ποδῶν περίπου ἔκτασιν, βάθος δὲ διάφορον ἀπὸ ἕξ μέχρι τεσσαράκοντα ποδῶν. Ἡ ποσότης τοῦ χρυσοῦ ἢ ἀπὸ αὐτῶν μέχρι τοῦδε ἐξαχθεῖσα εἶναι ἀπίστευτος. Ἀπὸ μίαν μόνον τρύπαν ἀνῶρυξαν 40,000 δραχμῶν, ἀπὸ

ρισθῇ κατ' ἔτος 30.000 δραχμῶν καθαρὸν κέρδος, ἀφ' οὗ πληρώσῃ ὅλα τὰ ἐξοδά του, τὰ ὁποῖα σήμερον κατήντησαν ὑπέρογκα. Εἶναι δὲ τινες κερδήσαντες 280,000 δραχμῶν εἰς δύο μῆνας, διότι, τέσσαρες ὄντες, ἐμοίρασαν 1,120,000 δραχμῶν.

Ἄλλη δὲ διαλαμβάνει.

« Ἐξ ἐβδομάδων, εἰς μὴν, δεκαπέντε ἡμέρες, ὀκτὼ μόνον ἡμέρες παράγουσι ποσὰ ὑπέρογκα. Πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶδα τέσσαρας ἀνθρώπους φορτύνοντας εἰς ἄμαξαν κιβώτιον, τὸ ὁποῖον μετὰ κόπου ἠδύναντο

ἄλλην 50,000. Εἰς τῶν φίλων μου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου γράφω τὴν παρούσαν, εἶδεν ἐργάτην λαμβάνοντα 40,000 δραχμῶν ἀντιμισθίαν, δι' ἐργασίαν μιᾶς ἐβδομάδος. Εἰς διάστημα μόλις περιέχον τινὰς ἑκατοντάδας ποδῶν, βλέπει χιλιάδας ἀνθρώπων ἀσχολουμένων ὡς μελισσῶν καὶ μετὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν βόμβον· εἶναι δὲ τῶσον πυκνοὶ, ὥστε δὲν εἰμπορεῖς νὰ διέλθῃς μεταξὺ, χωρὶς νὰ τοὺς ἐγγίσης.

Ἄλλη δὲ ἐπιστολὴ γράφει.

« Ἀνθρώπος, μετρίως ἐργαζόμενος, εἰμπορεῖ νὰ πο-

αὐτοὶ νὰ μεταφέρωσι· περιεῖχε δὲ τὸ προϊόν ἐργασίας ἐξ ἐβδομάδων καὶ ἐξύγιζε βεβαίως ὑπὲρ τὰς διακοσίας λίτρας. »

Οἱ χρυσολόγοι αὐτοὶ ὁμοιάζουν τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι συμπίπτει νὰ κερδήσῃ εἰς λαχεῖον μέγα χρημάτων ποσὸν ἢ νὰ λάβωσιν ἀπροσδόκητον κληρονομίαν· πανηγυρίζουσι, δηλαδή, τὴν τύχην των διὰ πολλῆς ἀσωτίας. Εἰς τινὰς ὁ χρυσὸς ἐπροξένησεν ἀληθῆ μέλην, ὥστε κατήντησαν νὰ ἐκπληρῶσιν ὀρέξεις ἀξίας τῆς Κλεοπάτρας· ὁ μὲν παρεμβάλλει γραμμάτιον 5

λίτρων, ἥτοι 140 δραχμῶν, μεταξὺ δύο πλακούντων καὶ τὸ τρώγει ὡς ζυμαρικόν, ὁ δὲ συστρέφει δύο γραμμάτια καὶ τὰ καταβάζει ὡς καταπότιον. Ἄλλοι πληρώνουσι τὰ ἐλάχιστα πράγματα διὰ γραμματίων, μὴ λαμβάνοντες τὸν κόπον νὰ περιμένωσι τὴν εἰς αὐτοῦ, ἀπόδοσιν τοῦ πλεονάζοντος πρὸς εἰς ψιλὰ νομίσματα· ἐνὶ λόγῳ ὁ χρυσὸς σκορπίζεται, δὲν ἀριθμεῖται, καὶ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκλεψαν 8 ἢ 9000 δραχμῶν, ὑψώνει τοὺς ὤμους καὶ λέγει μετὰ πολλῆς ἀττραξίας. « Αἱ! μήπως δὲν ὑπάρχουν ἄλλα! »

Ἄλλ' εἰς τὸν κόσμον τοῦτον δὲν ὑπάρχει καλὸ κακότητος ἄμικτον· ἂν ὁ χρυσὸς ἤρχετο βαρβαρῶς καὶ κατ' ὀλίγον, ἤθελεν ἀναμφιβόλως χρησιμεύσει ὡς πηγὴ νέας καὶ φυσικῆς εὐπορίας, ἀλλὰ ἤλθεν ὡς κατάρρακτης καὶ ἀληθῶς κατεπόντισεν τὴν ἀρτισύστατον αὐτὴν κοινωνίαν. « Πῶς ἡ ἀληθὴς φιλοπονία, ἡ τακτική, ἡ ἀμειβομένη κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς φιλοπονία ἦτο δυνατόν ν' ἀντιέξῃ εἰς τὸν καταπληκτικὸν συναγωνισμὸν τοῦ εὐρεθέντος πλούτου; Ὅσοι οὖτοι εἰς τὰς πόλεις μετῆρχοντο ἢ ἐμπορίαν, ἢ βιομηχανίαν, ἢ ἄλλο ἐπάγγελμα, ἢ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν, παρήτησαν τὰ πάντα διὰ νὰ ὑπάγωσι νὰ συλλέξωσι χρυσὸν σωρηδόν· καὶ αὐτὰ τὰ πληρώματα τῶν πλοίων ἐλαιοποτάκτησαν ἀθρόα, διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ ἀκατανίκητον ρεύμα. »

Λέγουσιν, καθὼς ἤξεύρετε, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Φρυγίας Μίδα κατέβηκε τοὺς ὑπηκόους του διὰ τῆς εἰς τὰ χρυσορυχεῖα ἐργασίας, φιλόσοφοί τις, διὰ νὰ τὸν ἀποδείξῃ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον ἐκ τούτου τρέχει, παρέθεσαν εἰς τὴν τράπεζάν του φαγητὰ χρυσά, τὰ ὁποῖα ὁ μονάρχης δὲν εὗρε πολλὰ νόστιμα. Τὴν στιγμήν αὐτὴν οἱ ἄποικοι τῆς Αὐστραλίας εὐρίσκονται εἰς τὴν θέσιν τοῦ βασιλέως Μίδα· ἔχουν χρυσὸν πολλὴν, ἀλλὰ οὔτε τροφὴν ἔχουν, οὔτε ἐνδύματα. Οἱ θεῖοι τῶν εἰναι κωμικοὶ συγχρόνως καὶ θλιβεροί. Εἰς ἐξ αὐτῶν γράφει ἀπὸ Μελβούρνου, τῆς πρωτεύουσας πόλεως.

« Ἐγὼ χρεῖαν ὑποδημάτων καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ κατασκευάσω αὐτὰ, οἰκνῶν τιμὴν καὶ ἂν πληρώσω. Εἰμπορῶ ἀκόμη καὶ προμηθεύομαι τὸν ἐπιτύπιον ἄρτον μου κατ' ἔλεος, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιον ἂν θέλω ἔχει αὐτὸν καὶ αὐριον. Δίδω 5 σελίνια δι' ἕνα κἀδον νεροῦ καὶ 30 σελίνια δι' ἕνα κοιλὸν βρόμου, πρὸς διατροφὴν τοῦ ἵππου μου. Ὅλοι οἱ ὑπηρέται τοῦ δικαστοῦ ἀνεχώρησαν, ὅθεν δὲν εἰμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἄμαξάν του· οἱ υἱοὶ του καθαρίζουσι τὰ μαχαίροπείρουνα καὶ σφύρουσιν, ἐντὸς φορείου, τὸν πατέρα των εἰς τὸ δικαστήριον. »

Ἄλλος γράφει.

« Εἶπον εἰς τὸν ὑπηρετὴν τοῦ ξενοδοχείου νὰ δώσῃ νὰ πλύνωσι τὰ ρούχά μου· ἀλλὰ μετὰ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθῇ πλύστρα. Διὰ ν' ἀλλάξῃ τις ἄσπερόρουχα ἀνάγκη ν' ἐγοράσῃ νέα. Τὰ ὑποδήματα πληρώνονται 80 δραχμῶν· ἀφ' ἑτέρου γίνεται φοβερὰ κατανάλωσις Καμπανίτου οἴνου, οἶνον πνεύματος καὶ ζύθου. Εἰς κἀπλητος τῶν μεταλλείων παρήγγειλε χθὲς 1200 βουγάλια, διότι πωλεῖ 70 αὐτῶν δωδεκάδας καὶ ἡμέραν εἰς τοὺς πηγαινοερχομένους χρυσορύχους. »

Ἄλλος πάλιν, τὸν ὁποῖον ἐγκατέλειπον ὅλοι οἱ ὑπη-

ρέται του καὶ ὅστις συγυρίζει ὁ ἴδιος τὸν ἵππον του, ἐνῷ ἡ σύζυγός του μαγειρεῖ, γράφει.

« Εἰς τῶν πλουσιωτέρων κατοίκων τῆς πόλεως μας, ἔχων ἄπειρα ποίμνια, μὴ ἤξεύρων δὲ πῶς νὰ συλλέξῃ τὸ μαλλίον αὐτῶν, ὑπῆγεν εἰς τὰ μεταλλεῖα, διὰ νὰ καταπείσῃ ἀνθρώπους τινὰς νὰ ἀναλάβωσι τὸ ἔργον. Τοὺς ἠρώτησε, τί θέλουν· τὸν ἀπεκρίθησαν, ὅλον τὸ μαλλίον. Ἀπρακτὸν δὲ ἀπερχόμενον, τὸν μετεκάλεσαν καὶ τὸν εἶπον· « Αὐθέντα, ἔχομεν χρεῖαν μαγειροῦ· ἂν σὲ συμάρῃ ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ, σὲ δίδομεν 25 δραχμὰς τὴν ἡμέραν. »

Ἐν μέτῳ τῆς ἀφθονίας αὐτῆς τοῦ χρυσοῦ, οἱ μάλλον ὅλων τῶν λοιπῶν πάσχοντες εἶναι οἱ ἰδιοκτήται τῆς γῆς· τὰ παντοπωλεῖα ἀνθοῦσι, διότι ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῆς καταναλώσεως ἐβράσαν εἰς τιμὰς παραλόγους. Ἀλλ' ἡ τάξις τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν πάσης τακτικῆς κοινωνίας, οἱ ὁποῖοι ἔχουσιν εἰσδήματα ὠρισμένα, κατεστράφη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται.

Μυθῶμεν, λέγει ἐπιστολὴ γραφεῖσα ἐκ Μελβούρνου, ὅτι ἀνελεύθησαν νέας μεταλλεῖα· φαίνεται ὅτι ὁ χρυσὸς ἐπληθύνεται. « Πῶς θέλετε λοιπὸν νὰ μὴ καταστραφῇ ἡ ἀποικία; Πῶς εἰμπορεῖ νὰ ὑπάρῃ ἐργασία; Θεῖόν, ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τοῦ προερχοῦς ἔτους θέλουν μᾶλλον 100,000 ἀποικοί, « μήπως κἀνεῖ; ἐξ αὐτῶν θέλει μείνει εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τοὺς ἀγρούς διὰ νὰ κερδίξῃ μερικὰ σελίνια τὴν ἐβδομάδα, ἐνῷ εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ 130 τὴν ἡμέραν εἰς τὰ μεταλλεῖα; Εἶναι ἀνοησία, νὰ τὸ πιστεύσῃ τις. . . . » Ἄρ' ἦσαν τοὺς ἰάχιστον τὰ χρυσορυχεῖα ὀλίγα, ἀν' ἣτο ἐλπίς νὰ ἐξαρτηθῶσιν, αἱ συμφοραὶ μας, τοῦ καιροῦ προϊόντος, ἤθελον παύσει· ἀλλ' ὄχι, τὰ στρώματα τοῦ χρυσοῦ δὲν ἔχουσιν ὅρια καὶ εἶναι ἀνεξάντλητα! »

ὑπάρχουν κωμῳδία περὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι δὲν ἤξεύρουσι τί νὰ κάμωσι τὸν πλοῦτον, καὶ ἄλλαι περὶ τῶν δυστυχημάτων τῶν εὐτυχῶν ἐραστῶν· ἀλλὰ τίποτε δὲν δύναται νὰ συγκρῇ μετὰ τὴν ἀρετὴν ἑκφρασίν τῆς ἀπελπισίας ἐκείνης. Παρ' ἡμῖν ὅπου ὅλος ὁ κόσμος ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν πλέει εἰς πέλαγος χρυσοῦ, δυσκόλως δύναμεθα νὰ φαντασθῶμεν ἄνθρωπον ὀλοφρομένον, διότι τὰ χρυσορυχεῖα κινδυνεύουσι ν' ἀποβῶσιν ἀνεξάντλητα. Ὁ χρυσὸς τοσοῦτον ταυτίζεται μετὰ τοῦ πλούτου, ὥστε ἀλλόκοτος φαίνεται ὁ ἀτελπιζόμενος διότι πρόκειται νὰ εὐρεθῇ ἄφθονος χρυσός. Ἡ ἀλήθεια ἐν τούτοις εἶναι, ὅτι ἡ κυρίως λεγομένη ἀποικία καταστράφη ἢ μετ' οὐ πολὺ καταστρέφεται. Εἰς τὴν Καλλιφορνίαν ὁ χρυσὸς δὲν ἀνέτρεψε τι, διότι δὲν εἶχε τί νὰ ἀνατρέψῃ· διότι ἐν αὐτῇ δὲν προτιήχεν, ὡς ἐν Αὐστραλίᾳ, γεωργία, καὶ κοινωνικὴ κατὰστασις, καὶ ἀποθησαυρισμὸς πεντηκονταετούς ἐργασίας. Ὁ περιζήτητος αὐτὸς χρυσὸς κατέπεσεν ὡς κεραυνοῦς ἐν τῷ μέτῳ τῆς ἀρτιγεννητοῦ ἐκείνης κοινωνίας· ὁ ἀποικὸς θεωρεῖ μετὰ θλίψιν τοῦ τοῦ ἐκτεταμένου αὐτοῦ λειμῶνα, ὅπου δὲν φαίνεται ψυχὴ ἀνθρωπίνη, καὶ τοῦ λειμῶνα, ὅπου δὲν φαίνεται ψυχὴ ἀνθρωπίνη, καὶ τὰ ποίμνιά του ἐγκαταλείμμενα εἰς τοὺς ἀγρίους κύνας καὶ εἰς τὰ νοσήματα. Ἐπικαλεῖται ὀδυρόμενος βραχίονας, βραχίονας καὶ πάλιν βραχίονας! Στέλλει

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

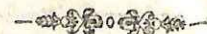
ΤΟΥ ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΥ.

—ο—

χοήματα, στέλλει εκατομμύρια εις τὴν μητρόπολιν, ζητῶν εἰς ἀνταλλαγὴν ἀνθρώπων; καὶ ἡ μητρόπολις συνεκινήθη, καὶ τὴν στιγμήν αὐτὴν ὁ κόσμος τρέχει εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Συνεκινήθη δὲ ἡ Ἀγγλία, ὅχι μόνον κηδομένη περὶ τῆς ἀποικίας τῆς, ἀλλὰ κηδομένη καὶ περὶ ἑαυτῆς, διότι βλέπει κινδυνεύουσαν μὲν τῶν κυριωτέρων πηγῶν τῆς βιομηχανίας τῆς. Τῶν τῶν ἐργοστάσιον τῆς Ἀγγλίας προμηθεύονται τὸ μὲν τῶν ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν· ἄλλοτε οἱ Ἀγγλοὶ ἐλάμβανον τὸ μαλλίον ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ πρὸ εἰκοσιν ἡ εἰκοσιπέντε ἐτῶν τὸ φέρουσιν ἐξ Αὐστραλίας, ἡ ὁποία εἶναι χώρα ἐδική των. Τῷ 1828, ἡ Αὐστραλία δὲν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰμὴ 120,000 λίτρας μαλλίου, τῷ δὲ 1851 ἤλθον ἐκεῖθεν 43 εκατομμύρια λιτρῶν ὥστε σήμερον ἡ ἀποικία ἐκείνη συντηρεῖ τὰ Ἀγγλικά ἐργοστάσια. Ἀλλ' ἂν τὰ ποίμνια ἀφαισθῶσιν, ἂν δὲν ὑπάρξωσιν ἀνθρώποι διὰ νὰ συλλέξωσι τὸ μαλλίον, ἂν ἐνὶ λόγῳ λείψῃ ἡ πρώτη ἐκείνη ὕλη, τί θέλουν ἀπογίνει τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας; τί θέλουν ἀπογίνει αἱ πόλεις ἐκεῖναι πόλεις Leeds, καὶ Halifax, καὶ Bradford, καὶ Rochdale, καὶ Huddersfield, καὶ τὰ περὶ αὐτάς ἀκμάζοντα χωρία, τῶν ὁπίων ἡ βιομηχανία αὐτὴ ἀπετέλει τὸν πλοῦτον καὶ τὸ καύχημα; Οἱ ἐργάται τῶν μαλλινουργείων ἦσαν οἱ εὐπορώτεροι, οἱ χρηστότεροι, οἱ φιλονομώτεροι τῶν ἐργατῶν; τί θέλουν γίνεσθαι, ὅταν αἴφνης διακοπῇ ἡ ἐργασία των; Τὰ ζητήματα ταῦτα ἀνησυχοῦσι πολὺ τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ διὰ τοῦτο, μὲ τὴν συνήθειαν αὐτῶν δραστηριότητα, ἐπεχείρησαν νὰ πέμψωσιν εἰς Αὐστραλίαν τὴν ἀπαραίτητον αὐτῇ δόσιν βραχιόνων· ἀνάγκη δὲ νὰ σπεύσωσι, διότι ὁ καιρὸς εἶναι βραχύς, μόλις ἔχουν δύο μῆνας διὰ νὰ θεραπεύσωσι τὴν χρεῖαν ταύτην. Ἄν καταστραφῶσιν οἱ λειμῶνες καὶ τὰ ποίμνια, ἡ ζημία δὲν θέλει περιορισθῇ εἰς μόνον τὸ ἐνεστὼς αὐτῶν κεφάλαιον, πρέπει νὰ προσθέτετε εἰς αὐτὴν καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν κόπον, ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἐκ νέου τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Πεντήκοντα ἔτη ἐργασίας καὶ βιομηχανίας ἐργεσιάσθησαν διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἀποικία ὅτι εἶναι σήμερον, διὰ νὰ εἰσχωθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ συν-οικειωθῶσιν μὲ τὸ κλίμα τὰ ποίμνια· τὰ τοιαῦτα πράγματα δὲν αὐτοσχεδιάζονται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.

Ἀλλὰ ὑποθεθείτω ὅτι ἡ Ἀγγλία θέλει στείλει εἰς τὴν ἀποικίαν τῆς χιλιάδας τινὰς ἀνθρώπων. Τίς ἐγγυᾶται, ὅτι οἱ ἀποικοὶ, ἅμα φθάσαντες, δὲν θέλουν ἐγκαταλείψαι τὰ πάντα διὰ νὰ δρᾶμωσιν εἰς τὰ μεταλλεῖα, ὅτι ἅμα ἀναπνεύσαντες τὴν πυρετώδη ἐκείνην ἀτμοσφαῖραν, δὲν θέλουν καταληφθῇ ὑπὸ χρυσάγχης; Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις θέλει στείλει στρατεύματα· ἀλλὰ τὰ στρατεύματα θέλουν ἄρα γε δυνηθῇ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν λειποταξίαν ἢ νὰ ἀνθέξωσι καὶ αὐτὰ εἰς τὸν πειρασμόν; Τίς ἐστὶν ὁ φυλάσσων τοὺς φυλάσσοντας;

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλομεν κριθῇ ὡς ἄκαιρα γράφοντες, διότι ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ὅταν τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου ἐγκαυχήματος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, οὐδ' ἔχνης σώζεσθαι ἐν τῷ Ἰδαίῳ ἄλσει (Hyde-Park), ὅταν ἐρρίφῃ ὁ τελευταῖος κύβος περὶ τῆς τύχης του. Ἀλλ' ἀνελογίσθημεν ὅτι αἱ βιογραφίαι μετὰ θάνατον μάλιστα γράφονται, εἰσὶν αἱ ἄρισται, ἐπιτρέπουσαι τὴν ἐκ περιωπῆς ἐποψίν, χωρὶς νὰ ἐπιπροσθῶσιν αἱ τὴν κρίσιν καὶ προσοχὴν περισπᾶσαι ἐλάσσονες καὶ διηνεκῶς ἀλλοιοῦμεναι βιωτικαὶ λεπτομέρειαι. Τοῦτο τῷ ὄντι συνέβη καὶ ὡς πρὸς τὸ προκείμενον παλάτιον. Εἶναι βεβαίως τοῦτο ἐν τῶν κυριωτέρων θαυμάτων ἀφ' ὅσων δέδοται τοῖς συγχρόνοις νὰ θαυμάσωσιν· ἀλλ' ἔτι μείζον θαῦμα ἢ αὐτὴ ἡ ἐκτέλεσις τῆς εὐρείας ἰδέας τῆς βιομηχανικῆς συνόδου ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἐθνῶν, καὶ μυριάδας θαυμάτων περιεῖχεν ἐκάστη τοῦ παλατίου ὑποδιαίρεσις, ὥστε φυσικῶς αἱ ἐντυπώσεις διηροῦντο ἢ μᾶλλον συνεχέοντο, συνεχωνέοντο, καὶ ἀντικατεστρέφοντο. Ἀλλ' ἤδη, ὅτε πάντων γεγυμνωμένων τῶν ἐν αὐτῷ, ζῇ ὡς τὰ τεῖχος τῆς Βαβυλώνης, ὡς ὁ κρεμαστός κήπος, ὡς τῆς ἀρχαϊότητος αἱ μεγαλαιναι σκιαί, εἰς μόνον τὴν μνήμην καὶ τὴν φαντασίαν, ὁλοσχερέστερον δύναται νὰ ἐκτιμῇ ἡ καθαρὰ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἀπορρέουσα ἀξία καὶ μεγαλειότης αὐτοῦ. Τὰς περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις ἐρανίζόμεθα ἀπὸ τὸν Δίκην, τὸν δημοτικώτατον τῶν σημερινῶν συγγραφέων τῆς Ἀγγλίας.

Ἀποθεν ἀρχόμενος τῆς διηγήσεώς του, ὡς ὁ δικηγόρος, ὅστις προκείμενον περὶ κλοπῆς περονίου ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, καὶ πρὸς ὃν ἀνυπόμονος ὁ ἀντίδικός του ἐκράζε, α δικηγόρε! κάτελθε εἰς τὸν κατακλυσμόν, ἢ ὡς ὁ λογιώτατος Γάλλος μάγειρος, ὅστις θέλων νὰ γράψῃ περὶ ὀρυζογάλου, ἤρξατο ἀπὸ τῆς κοσμογονίας, καὶ ὁ Δίκηνς διηγείται κατ' ἀρχάς, πῶς κατὰ τὴν πρώτον Ἰαννουαρίον 1837 Ἀγγλος περιηγητὴς, ὁ Σχομβούρκος, ἀναπλέον τὸν ποταμὸν Βαρβίκην, ἐν Δημεράρᾳ τῆς Ἀμερικῆς, ἐξεπλάγη ἰδὼν ἐπιπλέοντα ἄνθη γιγαντιαῖα, διάμετρον ἐνὸς καὶ ἡμίσεως περίπου ποδὸς ἔχοντα, πυκνὰ δὲ καὶ ἐρυθρόλευκα πέταλα, φύλλα δὲ πλατέα, πέντε ποδῶν διαμέτρου, πράσινα μὲν ἄνωθεν, κάτωθεν δὲ πορφυρὰ. Ἐκ τοιούτων ἀνθῶν, λέγει ὁ Δίκηνς, ἐσύνθετε βεβαίως ὁ Πολύφημος τὰς ἀνθοδέσμας, ἃς ἐπρόσφερεν εἰς τὴν Λευκοθέην. Ἀλλὰ ὁ Σχομβούρκος, εἰ καὶ ἄριστος βοτανικός, ἐπειδὴ ὅμως ποτὲ δὲν εἶχεν ἰδῆ τὰς ἀνθοδέσμας τοῦ Πολυφύμου, δὲν ἐγνώριζε τὸ ἄνθος τοῦτο, τὸν Τιτάνα τῶν ἀνθῶν, δι' ὃ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ὄνομα τῆς Βασιλίσσης του, καὶ ἐπεμψεν εἰς Ἀγγλίαν ἄνθη, καὶ κάλυκας, καὶ φύλλα, καὶ ρίζας καὶ σπέρματα. Ἀλλ' ὅπως τὸ ἄνθος βλαστήσῃ δὲν ἤρουν μόνον σπόροι καὶ ρίζαι· ἔχρειάζοντο καὶ αἱ αὐταὶ περιστάσεις τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, τῆς θερμότητος.

ἐχρειάζετο τὸ αὐτὸ κλίμα καὶ ὁ αὐτὸς οὐρανός. Ταῦτα ἀέλασε νὰ μεταφέρῃ εἰς Ἀγγλίαν ὁ Κ. Πάξτων, κηπουρός τοῦ δουκὸς τῆς Δεδονσίρης, ὅστις εἶναι συγχρόνως πεπαιδευμένος ὡς ἀκαδημαϊκός, καὶ ἄνθρωπος μεγαλοφύετατος. Κατεσκεύασεν ἐπομένως κοίτην ὑγρὰν τοῦ θαυμασίου ἄνθους, ἐθερμάνε διὰ σωλήνων τὸ ὕδωρ ὅσον ὁ ἥλιος τῆς Ἀμερικῆς θερμαίνει τὸ τοῦ Βαρβίκου, τῷ ἔδωκε διὰ μικρῶν τροχῶν τὸν μικρὸν κυματισμὸν ὃν δίδει εἰς τὸν Βαρβίκην ὁ ἐπιχώριος ζέφυρος, καὶ κατέκλεισε τὸν μεγαλοπρεπῆ ξένον τοῦ φυσικοῦ βασιλείου εἰς ὑάλινον οἶκον, συγκεντροῦντα καὶ θλῶντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας εἰς τὴν πάλιν τοῦ θερμοκρασίαν. Τὸ ἐξωτικὸν φυτὸν ἐφάνη εὐγνώμον εἰς τὴν πολυτελεῖ τὰύτην φιλοξενίαν, καὶ ἠνθήσε καὶ ἐδλάστησε, καὶ ἐδλάστησε τόσον ταχέως, ὥστε ὁ οἶκός του πλέον δὲν τὸ περιελάμβανε, καὶ ὁ Πάξτων ἠναγκάσθη νὰ τῷ κατασκευάσῃ ἄλλον μείζονα καὶ ἀναλογώτερον πρὸς τὰς προϋούσας του διαστάσεις.

Οὕτω συνελήφθη ἡ πρώτη ἰδέα τοῦ κρυστάλλινου παλατίου. Ταῦτα δὲ συνέβαινον περὶ τὰ 1850, ὅτε πολὺς λόγος ἐγένετο περὶ τῆς γενικῆς ἐκθέσεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ὅλων τῶν ἐθνῶν, καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως εἰς ἀνέγερσιν αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐπρότειναν τὸ Ἰδαίον ἄλσος. Ἀλλ' ἄλλη πατρίδα, συγκεκλιμένη κυρίως ἐκ τῶν περιοίκων, ἀντέλεγε, καὶ πρὸ πάντων ἐπλήρου τὰς ἐφημερίδας διμαρτυρήσεων. Πῶς! νὰ κοπῶσι τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα δένδρα, τέκνα τῶν αἰώνων καὶ ἐγκαύχημα τοῦ λαμπροτάτου περιπάτου τῆς πρωτευούσης. Καὶ πόση ἀνησυχία ἐπὶ μῆνας, ἴσως ἔτη ὁλόκληρα, δι' ὅλους τοὺς γείτονας, δι' ὅλους τοὺς περιδιabάζοντας, ὅλη ἡ ἀτελεύτητος ἐκείνη μετακόμισις, ἡ ἐργασία, ἡ οἰκοδομὴ τοιοῦτου πλήθους ξύλων, πλίνθων, λίθων, πηλοῦ, τοσαύτης ὕλης ὅση ἴσκει εἰς ἀνέγερσιν δέκα Αἰγυπτιακῶν πυραμίδων· ἔπειτα ὁποία ἐπρεπε νὰ ἦναι ἡ στέγη ὑφ' ἣν ἐμελλον νὰ κατασκευάσωσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, καὶ ὅποιοι οἱ τοῖχοι οἱ μέλλοντες τοιαύτην νὰ φέρωσι στέγην, καὶ πόσος ὁ χρόνος ὁ ἀπαιτούμενος δι' ἀνέγερσιν τοιούτων τοίχων, καὶ πόσος ὁ εἰς ἀποξήρανσιν αὐτῶν ἀναγκαῖος! Πάντα ταῦτα συνεζήτουν ὅλοι τοῦ Λονδίνου αἱ ἐφημερίδες, συγχρόνως μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος, καὶ μετὰ πολὺ περισσοτέρας ἐκτάσεως.

Μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ Πάξτων, ἀνεγίνωσκε μὲν καὶ τὰ περὶ Πασιφίκου καὶ Πάρκερ, ἀλλὰ μετὰ πολὺ περισσότερας προσοχῆς ἀνεγίνωσκε τὰ περὶ τῶν ἀπικτήσεων καὶ τῶν ἐνστάσεων τῆς οἰκοδομῆς τοῦ παγκοσμίου καταγωγίου, καὶ εἰς πᾶσαν ἀνάγνωσιν διάφοροι ἰδέαι τῷ ἀνεπήδων εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ τῷ ἐγαργάλιζον τὴν κεφαλὴν. Ἀλλ' ὁ Πάξτων ἦτον πολυάσχολος ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ὅστις δὲν εἶχε καιρὸν νὰ παραδίδῃται εἰς ὄνειροπολήσεις, ἐκτὸς ὅταν αἱ ὀνειροπολήσεις αὐταὶ ἀπηγγέλλοντο νὰ φέρωσι καρπὸν τινά. Μίαν αὐγὴν ἀναπαυόμενος ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀσχολίας του, προέδρευεν ὡς προϊστάμενος τοὺς ἐνόρκους τῆς ἐπαρχίας του ἐπὶ μικρᾷ τινος δίκης περὶ κλοπῆς. Ἐν ὅσῳ οἱ μάρτυρες ἐξητάζοντο, ὁ Πάξτων, κρατῶν χροστῆρα εἰς τὴν χεῖρα, ἐσημεῖον ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ

καίμενου ἐμπρὸς του. Περὶ τὸ τέλος τῆς δίκης, εἰς τῶν ἐνόρκων, θέλων νὰ φωτισθῇ ἐντελέστερον πρὶν ἢ δώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν του, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τὸ χαρτίον ἐφ' οὗ ἐσημεῖον. Ἀλλ' ἐξεπλάγη μεγάλως ἰδὼν ἀντὶ πάσης σημειώσεως τινὰς γραμμὰς, τινὰς ἀριθμοὺς καὶ ἐν σχέδιον οἰκοδομῆς. Ὁ Πάξτων ἐγνώριζε κατὰ τύχην ἀπὸ τῆς προτεράας τῶν συζητουμένων ὑπόθεσιν, διὰ τοῦτο δὲν ἐδίδεν οὐδεμίαν προσοχὴν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἐσχεδιάζε τὸ οἰκοδόμημα διὰ τὴν παγκόσμιον ἐκθεσιν. Καὶ ὁ μὲν κατηγορούμενος ἀθώωθη· ὁ δὲ Πάξτων ἅμα ἐπερατώθη ἡ δίκη, ἐδίπλωσε τὸ χαρτίον καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὸν κόλπον του, ἤλθεν εἰς τὸν σιδηροδρόμον καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Λονδίνον. Καθ' ὃδὸν ἡ συνοδεία ἐστάθη ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς ξενοδοχεῖον δια νὰ γευματίσωσιν οἱ ὁδοιπόροι. Αἰωμάτων ὁ Πάξτων, διότι δὲν εἶχε προγευματίσει, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν· ἀλλ' ἐκεῖ ἀπήντησεν ἓνα γινώριμον, ὅστις τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα, τὸν περίφημον ἀρχιτέκτονα τῆς σωληνωτῆς γεφυρᾶς τοῦ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ ἱρλανδίας πορθμοῦ, τὸν κατασκευαστὴν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ σιδηροδρόμου, τὸν ἐνδοξον Στεφενσὼνα, τὸν Δειροκράτην τῶν νέων χρόνων.

— Εὐτυχῆς ἀπάντησις, εἶπεν ὁ Πάξτων! Μ' ἐνεθυμίσατε ὅτι ἔχω εἰς τὸν κόλπον μου τοῦτο τὸ χαρτίον· ἰδέτε το. Εἶναι σχέδιον τοῦ οἰκοδομήματος τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως. Εἰπέτε μοι τὴν γνώμην σας ἐλευθέρως, ἐνθυμούμενος ὅτι δὲν εἰμαι ἀρχιτέκτων καὶ δὲν ἔχω ἀρχιτέκτονος φιλαυτίαν.

— Ἀ! τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως! εἶπεν ὁ Στεφενσὼν. Τῷ ὄντι; τῷ ὄντι; εἶναι τὸ χιλιοστόν ἐκατοστόν πρῶτον σχέδιον· καὶ ἐρρόφησε τὸν ζωμὸν ὅστις τῷ εἶχε παρατεθῇ, μετὰ θορύβου ὅστις οὐδὲν ἀγαθὸν ἐφαίνετο οἰωνίζων εἰς τῆς δωδεκάτης ἐκατοντάδος τὸ πρωτογενὲς τοῦτο προϊόν.

Οὕτως ἐρρόφηθη ὁ ζωμός ὅλος· μεταξὺ δ' αὐτοῦ καὶ τοῦ βειφωταίου ἐρρίψεν ὁ Στεφενσὼν πρὸς τὸ χαρτίον ἀδιάφορον βλέμμα, συνδυαζόμενον ὑπὸ ἐλαφροῦ μειδιάματος, ἐκφράζοντος εἰρωνεῖαν τινά, οὐχὶ πρὸς τὸν ποιητὴν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ πρὸς τὴν εὐθείαν αὐτοῦ, ὅτι συγκατένευε τῷ ὄντι νὰ ἐμβλέψῃ εἰς ἐπινόημα κηπουροῦ, ἐπὶ ἀντικειμένου ἐφ' οὗ ἀπέτυχον οἱ μέγιστοι τῶν ἀρχιτεκτόνων. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἔειπεν καὶ ἐνεφορέετο τὸ αἵματοςταγὲς κρέας, ἡ ἔπειτα τὸν μικρὸν τοῦ ζύθου ἄφρον, συγχρόνως ἐν ᾧ διέτρεχε καὶ τὸν χάρτην, ἀλλ' οὕτως ὥστε ὑπερίσχυε τὸ πρῶτον, ἡ ὕλική τῆς διανοητικῆς ἐργασίας· κατ' ὀλίγον δὲ ἀπέστησαν αἱ δύο ἰσόσταθμοι, καὶ τέλος τοσοῦτον ὑπερίσχυεν ἡ δευτέρα, ὥστε ἀπαξ πληρώσας τὸ ποτήριον, τὸ ἐκράτησε περὶ τὸ ἐν τέταρτον πρὸς τὸ ἀνοικτὸν στόμα του, λησμονῶν νὰ τὸ πῇ, καὶ ἀποδεικνύων ὅτι τῷ ὄντι πολλοῦ γε καὶ δεῖ μεταξὺ κύλικος καὶ χειλέων ἀφρων.

— Δοιπὺν; . . . ἐρώτησε τέλος ὁ Πάξτων, οὐ ἡ ὑπομονὴ εἶχε φθάσει εἰς τὰ ἔσχατα πέρατά της, καὶ ἤρχισεν ὑποκύπτουσα εἰς τὰ πρῶτα συμπτώματα νευρικοῦ πυρετοῦ.

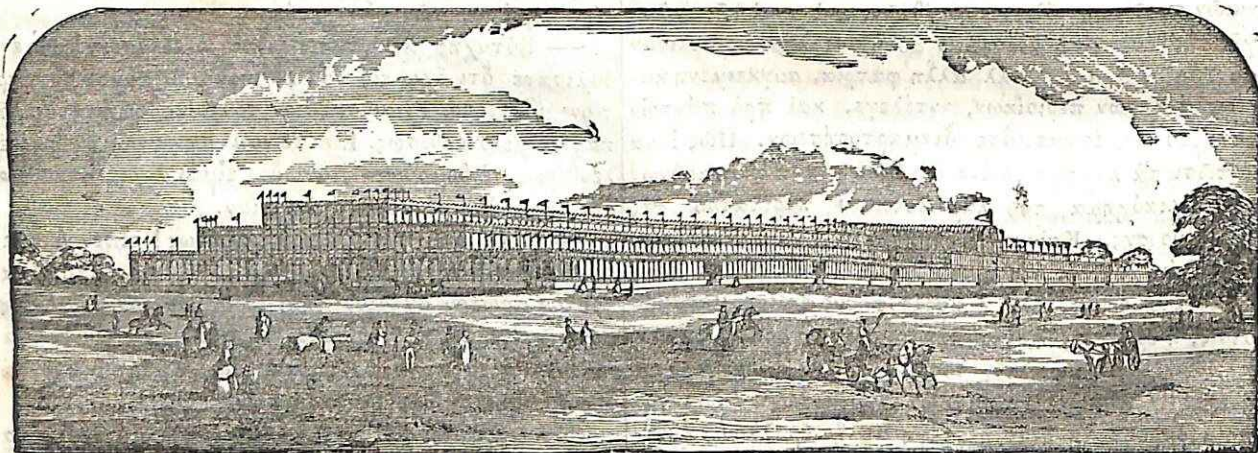
— Τοιοῦτόν τι δὲν ἐδυνάμην οὔτε νὰ φαντασθῶ.

Είπαι, φίλτατε, ὁ μέγιστος τῶν ἀρχιτεκτόνων, καὶ ἂν μόνον οἱ κριταὶ σου εἶναι ἄξιοι σοῦ, τὸ σχέδιόν σου θὰ γίνῃ δεκτὸν πρὸς δόξαν τῆς Ἀγγλίας. Δις τοῦτο εἶπεν. Ἀναλαμβάνω τὴν τύχην του.

Τοιαῦτα εἶπεν ὁ Στεφενσὼν, ὁ ἀληθῶς μέγας, διότι οἱ μεγάλοι ἄνδρες μόνον δὲν αἰσθάνονται φθόνον, τὴν αἰσχρὰν ἀκάνθαν τῶν ποταπῶν καρδιῶν· καὶ ἔλαβε τὸ σχέδιον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀποπνιγμένου ὑπὸ χαρᾶς κηπουροῦ.

Τὴν ἐπαύριον συνεδρίαζεν ἡ ἐπὶ τῆς μελετωμένης ἐκθέσεως ἐπιτροπὴ, προεδρευομένη ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου, τοῦ τὴν μεγαλεπήβολον συλλαβόντος ιδέαν. Ὁ Στεφενσὼν πολλάκις ἀπεπειράθη, ἀλλ' οὐδέποτε εὗρεν ἀφῶρμὴν νὰ εἰσαγάγῃ τὸ ἐν τῷ κόλπῳ του σχέδιον, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως, ἰδὼν τὸν πρίγκηπα ἀποσυρθέντα εἰς αἰὼν γωνίαν ἐν μυστικῇ συνδιαλέξει μετὰ τοῦ Ῥοδέροτου Πήλ, βιαζόμενος δὲ ν' ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος, ἐνεπιστεύθη αὐτῷ εἰς ἓνα τῶν γραμματέων, ὅστις τὸ καθυπέβαλεν εἰς τὰ μέλη ἐκ μέρους του. Ὁ τε Πρίγκηψ καὶ ὁ Ῥοδέροτος Πήλ ἐθαύμασαν μεγάλως τὸ σχέδιον αὐτὸ γίνῃ δεκτὸν, εἶπεν ὁ

χρὸν ἀνάγκην πρὸς ἐντελῆ ἐπικύρωσιν τινῶν μικρῶν τροπολογιῶν, καὶ ὡς τροπολογίαν ἐδέχθη τὸ ἀπ' αὐτοῦ, ὅσον ἀνανοταί ἀπὸ δυσμῶν, ἀπέχον τοῦ Πάξτωνος. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶχε τὰς δυσχερεῖας του, διότι ἡ προθεσμία καθ' ἣν αἱ τελευταῖαι τροπολογίαι καὶ πληροφορίαι ὄφειλον νὰ παρουσιασθῶσι, καὶ νὰ γίνῃ ἡ ὁριστικὴ κατακύρωσις, ἔληγε μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἡ ἡμέρα δὲ καθ' ἣν τοῦτο ἐγνωστοποιήθη εἰς τὸν Πάξτωνον ἦτον σάββατον ἐσπέρας, καὶ ἡ ἐξδομὰς καθ' ἣν ταῦτα πάντα ἐνηγοῦντο ἦν αὐτὴ ἐκείνη ἐν ἣ ἔειχε κυρωθῇ ἐν ταῖς βουλαῖς ἡ ἀπαγόρευσις πάσης ταχυδρομικῆς κοινωνίας ἐν κυριακῇ. Ἐπομένως ἐκ τῶν τοιῶν ἡμερῶν ἐστέρειτο τῆς μιᾶς ὁ Πάξτων, ὁστις πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὄφειλε νὰ συλλέξῃ ἀπ' ὅλων τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς Ἀγγλίας τὰς εἰδήσεις καὶ προτάσεις περὶ τιμῶν τοῦ ὑέλου, τοῦ σιδήρου, τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, κτλ. Ἀλλ' ὁ χρόνος δὲν εἶναι πλέον σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ μέγας, ὁ ἀκαταμάχητος ἐκεῖνος θεός, ὁ τὰ πάντα κατορθῶν ἢ κατὰ τὰς περιστάσεις τοῖς πᾶσι ἐνιστάμενος. Ὁ χρόνος κατέβη τοῦ θρόνου, ἀπέθανε, καὶ

δεύτερος, ἔσται τοῦτο τὸ μέγιστον ὑελοργκὸν πρὸν ἀπ' ὅσα παρήχθησαν ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς νέας μου φορολογικῆς τοῦ ὑέλου διατιμήσεως.»

Καὶ αὕτη ἡ ἐκφρασις τῆς ἐπὶ τοῖς ἔργοις του ἐπιχειρήσεως συνειδήσεώς του, αὕτη ἡ περὶ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κρίσις του, ἦν ἡ τελευταία σχεδὸν λέξις ἣν ποτὲ ἐπρόφερεν, ὡς ἡ περὶ Ἑλλάδος ἦν ἡ τελευταία του δημηγορία εἰς τὰς βουλὰς· διότι ἀμέσως ἀνέβη τὸ ἵππον του, καὶ ἐξῆλθεν εἰς περίπατον, πεσὼν δὲ τοῦ ἵππου, ἐπληγώθη καιρίως, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέθανεν.

Ὁ Πάξτων προσεκληθὲς μετὰ ταῦτα εἰς τοῦ πρίγκηπος, ἐξήγησε τὸ σχέδιον, καὶ εἶχε τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ στόματός του, ὅτι ἡ ἐπίνοιά του εἶναι ἀξιόλογος, καὶ ὅτι ἀρκεύτως θὰ ἐπεκυρῶτο, ἂν ἄλλη φθάτα δὲν εἶχε γίνῃ δεκτὴ. Τοῦτο ἦν πικρὸν πόμα εἰς χρυσὴν φιάλην διδόμενον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισε τὰ προτερήματα τοῦ Πάξτωνίου σχεδίου, καὶ ἐσκέφθη πῶς ἀπαξ δεχθῆσαι τὸ ἕτερον, δύνανται νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τοῦτο· καὶ ἰδὼν τὴν ἐσομένην. Εἶχε κηρύξει, ὅτι τὸ παραδεχθὲν σχέδιον εἶ-

τὸν διεδέχθησαν ὁ ἀτμός καὶ ὁ ηλεκτρισμός. Σάββατον ἐσπέρας ἦτον, καὶ πρὶν γίνῃ σάββατον νύξ, ὅλα τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα ἀπὸ ἐσχατίας εἰς ἐσχατίαν τῆς νήσου εἶχον λάβει τὰς ἀνογκαιὰς ἐρωτήσεις. Τὴν κυριακὴν ὁ τηλεγράφος ἔμεινεν ἀκίνητος, ὡς μένει ἀκίνητος πᾶσα ἡ Ἀγγλία· τὴν δὲ δευτέραν τὸ πρῶτ' ὁ Πάξτων εἶχεν εἰς τὸ γραφεῖόν του ὅλας τὰς ἀποκρίσεις ὅλων τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας εἶχε περατώσει τοὺς ὑπολογισμούς του, διότι δι' εὐφυστάτου τρόπου, ὅστις συγχρόνως συνετέλει καὶ εἰς τὴν συμμετρίαν τοῦ ἔργου του, εἶχε καταστήσει ἀπλουστάτην τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ὅλοι του αἱ διαστάσεις ἦσαν πολλαπλάσιαι ἢ ἰσοπολλαπλάσιαι τοῦ 24. Οὕτω οἱ ἔσω κίονες ἀπέχοντες 24 πόδας ἀπ' ἀλλήλων· οἱ δὲ ἔξω 8 (τὸ ἐν τρίτον τῶν 24). Τὸ πλάτος τῆς ἐγκαρσίου πτέρυγος εἶναι τρεῖς 24, τῶν δὲ λοιπῶν πτερύγων δις ὁ αὐτὸς ἀριθμός, καὶ τῶν παρόδων ἀπαξ· καὶ οὕτω τὰ λοιπὰ πάντα. Τὴν ἐπαύριον ἡ τροπολογία αὕτη παρουσήσθη, καὶ ἀμέσως ἐγένετο δεκτὴ.

Ἄρτιον καὶ καλὸν οἰκοδομημα πρέπει νὰ ἔχῃ διά-

φωρὰ προτερήματα. Ταῦτα δὲ εἰσὶ, τὸ σκόπιμον ὅλων τῶν μερῶν του, τὸ στερεόν, τὸ κάλλος καὶ ἡ συμμετρία, ὁ εὐκολος διάπνους, καὶ εἰς τὰ βόρεια κλίματα, ἡ ξηρότης, ὁ φωτισμός καὶ ἡ θερμανσις. Ἡ εἰς μέγιστα βαθμὸν τὰ πλείστα τούτων κεκτημένη οἰκοδομὴ εἶναι ἡ νικῶσα· ἡ δὲ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου οὐ μόνον τὰ περιέχει ὅλα, ἀλλὰ τὰ συνδέει μετ' ἄλλου μεγίστου πλεονεκτήματος, συνήθως ἀποκλειομένου ὑπὸ τῆς αὐτῶν κατορθώσεως, τῆς μεγίστης ἐνδεχομένης οικονομίας. Διότι τὸ μεγαλοῦργημα τοῦτο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι, ἀνολόγως τῶν διαστάσεων του, εὐθυνότερον ἀπὸ ἰσομεγέθη καλύδην ἀχυροσκεπῆ. Ἐκαστος αὐτοῦ κυβικός πούς συνεσωνήθη διὰ 6 περίπου λεπτὰ, ἂν ᾗθελε κατεδαφισθῇ καὶ ἡ ὕλη ἀποδοθῇ τοῖς ἐργολάβοις, διὰ 12 δὲ λεπτὰ, ἂν ᾗθελε μείναι διηνεκῶς. Τὸ ὅλον οἰκοδομημα περιέχει 33,000,000 κυβ. πόδας καὶ ἐξεμισθώθη πρὸς 79,800 λίρας εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, 150,000 λίρας εἰς τὴν δευτέραν. Πρὸς τούτοις ὁ Πάξτων ἐπέτυχεν θαυμασίως καὶ τὰ ἄλλα προαναφερθέντα προτερήματα, δούς εἰς ἕκαστον τῶν μερῶν τοῦ οἰκοδομηματός του οὐχὶ μίαν, ἀλλὰ ποικίλας ὑπηρεσίας· οὕτως ἡ ἐξάπλη τῶν ἐξωτερικῶν κίωνων σειρά χρησιμεύει οὐ μόνον εἰς τὴν εὐπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς στήριξιν τῶν ἐπικειμένων μερῶν, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς παραγωγὴν τῶν ὁμορίων ὑδάτων, διότι οἱ κίονες ὄντες σωληνωτοί, δέχονται ὡς ὑδρορροαὶ τῆς στέγης τὰ ὕδατα, ἅπερ ἄλλοι ὁρίζοντες σωλῆνες κατὰ τὰς βάσεις αὐτῶν φέρουσιν εἰς τὰς δημοσίας ἀμάρας. Εἰεὶ δ' οἱ δεύτεροι οὗτοι σωλῆνες σιδηροὶ καὶ διὰ τοῦ πάχους τῶν ἰσχυροῦ, καὶ χρησιμεύουσι συγχρόνως ὡς θεμέλια, συνδέοντα μετ' ἀλλήλων τοὺς τρισχίλιους καὶ τριακοσίους ὀρθοὺς κίονας εἰς σωλῆνας. Ἀνοθεν δὲ συνδέονται στερεώτατα διὰ σιδηρῶν πάλιν ζωνῶν ἐν εἰδεί ἐπιστυλίων, αἵτινες εἰσὶ συγχρόνως τὸ μόνον τῆς στέγης στήριγμα. Ἡ δὲ ὁροφὴ χρησιμεύει, ὡς καὶ ὅλοι οἱ τοῖχοι, καὶ εἰς περάθυρα, ἥτοι εἰσάγει καὶ οἰκονομεῖ σφράτατα τὸ φῶς καὶ τὴν θερμὴν συγχρόνως ὅμως ὑπάγει ἐξωθεν τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς πρὸς τὰς ὑδρορροὰς, καὶ ἔσθωθεν συμπυκνεῖ τοὺς ἀτμούς. Τῶντοι ὁ ἀγγλὸς ἀρχιτέκτων ἐνόησεν, ὅτι ἐντὸς οἰκοδομηματος προωρισμένου εἰς σύγχρονον ὑποδοχὴν πολλῶν μυριάδων ἀνθρώπων, αἱ πνοαὶ ὅλων αὐτῶν ἄθελον ἀποτελεῖ ὁμίχλην ἀμιλλωμένην πρὸς τὴν αἰωνίως ἐπικυρημένην ἐπὶ τῆς κοίτης τοῦ Θαιμέσιος· ἡ ἂν ἡ ἐκ τῶν μυριάδων ἐκείνων σωμάτων ἀκτινοβολοῦσα θερμότης τὴν ἀνεβίβαζεν ἐν εἰδεί νεφῶν πρὸς τὴν ὁροφὴν, ἐκεῖ συμπυκνουμένη πρὸς τοῖς ψυχροῖς θελίοις, ᾗθελε καταπίπτει βροχὴν ἐπὶ τῶν ἐπισκεπτομένων τὸ κρυσταλλίνον παλάτιον, οἵτινες ὄφειλον, ὡς ἄλλοι μανδραῖνοι, νὰ περιέρχωνται αὐτὸ πάντοτε μετὰ λεξιβόρεια ἀναπεπταμένα. Ἐσπουδάσε λοιπὸν ὁ Πάξτων ποῖα ἡ θέσις τοῦ ὑέλου καθ' ἣν αἱ σταγόνες δὲν πίπτουσιν ἀπ' αὐτοῦ καθέτως, ἀλλὰ παρακολουθοῦσι τὴν κλίσιν του μέχρι τῆς βάσεως αὐτοῦ, καὶ οὕτω διέθεσε τοὺς ὑέλους τῆς κορυφῆς του, κυματηδόν, ὡς τόσα ἀλλεπάλληλα ΛΑΛΛ, ὧν αἱ κάτω γωνίαι συνδέονται διὰ ῥάβδον ξυλίνης, κοίλης πρὸς τὰ

ἄνω, ὅπως χρησιμεύῃ ὡς ὑδρορροή, ἀπολήγουσα εἰς τοὺς κίλους κίονας, ἀλλὰ καὶ ἔσθωθεν ἐχούσης ἀνὰ ἐν μικρὸν κλίωμα ἐκατέρωθεν, ὅπου συμπυκνούμεναι νὰ καταπίπτωσι, καὶ ἐκείθεν νὰ ἐκρέωσι καὶ καταπύωσιν εἰς τὰς δημοσίας ἀμάρας αἱ κοιναὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς ἀναθυμιάσεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκτινοβολοῦσα ἐκείνη θερμότης, τῶν πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα χιλιάδων σωμάτων, περὶ τῆς ἐλέγομεν, δὲν εἶναι λίαν εὐάρεστος, οὐδ' ὑγιής καὶ αὐτὴ· διὰ τοῦτο ὑπὸ τὸ ἑδάφος διέθεσεν ὁ Πάξτων 4 ποδῶν βάθειας διώρυγας, ἐχούσας εἰς τὰ πέρυτα τὰς περικλῆς λεγομένας παραθυρίδας (μπαζούρια), δι' ὧν ἀνοίγμενων ἡ κλειομένων, εἰσάγεται κατὰ τὴν ἀνάγκην πλεῖον ἢ ἔλασσον ἀέρος, αἱ δὲ σανίδες τοῦ ἑδάφους ἔχουσιν ὡς ἐνὸς δακτύλου ἀραιώματα μεταξὺ τῶν, καὶ δι' αὐτῶν εἰσπνέει μὲν ὁ ἐξωτερικὸς ἀήρ, καταβυθίζεται δὲ ἡ κόνις ἥτις καθ' ἡμέραν ἀεροῦται δι' ἰδιαιτέρας μηχανῆς, ἣν ἐπίτηδες ἐφεύρεν ὁ Πάξτων.

Τὸ μήκος τοῦ ὅλου οἰκοδομηματος, εἰς πόδας ἐκφραζόμενον, ἀναπολεῖ, κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, τὸ ἔτος καθ' ὃ ἀνηγέρθη, διότι εἶναι ποδῶν 1854, τὸ δὲ πλάτος 450, καὶ τὸ ὕψος τοσοῦτον, ὥστε, ὑπὸ τὴν στέγην του, περιελήφθησαν καὶ δὲν ἐπαύσαν θάλλοντα τὰ ὑψηλότερα καὶ ὠραιότερα τῶν δένδρων τοῦ Ἰδαίου ἄλσους. Ὁ εἰς τὴν οἰκοδομήν του χρησιμεύσας ὕλος εἶναι ποδῶν τετραγωνικῶν ἐννεήκοντα χιλιάδων, εἰς ὕλους, τοὺς μεγίστους τῶν ποτὲ κατασκευασθέντων, ἔχοντας δὲ τεσσαράκοντα ἐννέα δακτύλων μήκος. Ἡ δὲ σιδηρουργικὴ ἐργασία σύγκαιται ἐκ τῶν τρισχιλίων καὶ τριακοσίων κίωνων, ἐχόντων μήκος ἀπὸ 14 ἕως 20 ποδῶν, εἰς τριακοντατέσσαρα μίλια σιδηρᾶ σωλῆνων, διὰ τὸν ὑπὸ γῆν σύνδεσμον τῶν κίωνων, εἰς δισχιλίας ἐκατὸν εἰκοσιτέσσαρας ζώνας, καὶ χίλια ἐκατὸν εἰκοσιεὶς στήριγματα τῶν ὑπερίων παρόδων. Ἡ δὲ ξυλουργία συνέκειται ἐκ ῥάβδων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ὑέλων, ἐχουσῶν ὅλων ὁμοῦ μήκος διακοσίων πέντε μιλίων, σανίδων διὰ στρώσιν τοῦ ἑδάφους, τριακοντα τριῶν ἐκατομμυρίων κυβικῶν ποδῶν, ἐκτὸς παντοίων ἄλλων ξυλίνων καταπετασμάτων, θυρίδων κλ. Πᾶσα δὲ αὕτη ἡ καταπληκτικὴ ἐργασία ἐπερατώθη ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν. Ἀς ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδ' ἡ Αἴγυπτος, ἡ τὰ ἐκατομμύρια τῶν δούλων ὡς ἐμφύχους μηχανὰς μεταχειρίζουσα, δὲν ᾗθελε δυνήθῃ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ καὶ διὰ τόσον μικρᾶς δαπάνης νὰ παραγάγῃ τοιοῦτον μεγαλοῦργημα.

Ἀλλ' ἀρ' οὐ εἰς τὸν νάον τοῦτον τῆς ἐμπορικῆς ἀδελφότητος τῶν ἐθνῶν ἐπερατώθη ἡ ἀξιοσημειώμενος τελετὴ δι' ἣν αὐτὸς ἀνηγέρθη, κατὰ τὰς δοθείσας ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπισήμους ὑποσχέσεις τὸ κρυσταλλίνον παλάτιον ἐπρεπε νὰ κατεδαφισθῇ, καὶ νὰ μὴ μείνῃ αὐτοῦ οὐδὲ ἕλκος μαρτυροῦν τὴν παρουσίαν του. Ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ᾗθελε νὰ κατακυρώσῃ τὸν προ-συνολογηθέντα θάνατον τοῦτου τοῦ ἐν μεγαλοφύᾳ κυθέντος, τοῦ ἐν δόξῃ ζήσαντος θαύματος, τοῦ ἐφα-μίλλου τῶν ἐπτὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου θαυμάτων, καὶ ᾗδη προσδιωρισθῇ ἡ θέσις εἰς ἣν, μετατεθὲν ὡς παιδίων τι ἄθωμα, ἢ ὡς τὰ ἐν τοῖς μύθοις ἐναερίων δαιμονίων μεταφερόμενα παλάτια, θέλει χρησιμεύει

τοῦ λοιποῦ εἰς διαρκὴ ἐκθεσιν ὄλων τῶν θαυμαμάτων τῆς βιομηχανίας, τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

Εἰς τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Πανδώρας, ἀναγνώστης φιλομαθὴς μᾶλλον ἢ πολυμαθής, μᾶς ἠρώτησε δι' ἐπιστολῆς του, τίς καὶ ὁποία ἡ θεότης ἥς ἐπώνυμον τὸ ἡμέτερον σύγγραμμα.

Νὰ διδάξωμεν τῷ ἀγαθῷ ἡμῶν συνδρομητῇ τὴν μυθολογίαν δὲν ἐπιχειροῦμεν, οὐδὲ νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὸν ληξιαρχικὸν ἐλεγχὸν τῶν ἀρχαίων γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν θεῶν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, διότι τοῦ Ἡσίοδου, οὔτε τὴν εὐπιστίαν, οὔτε τὴν εὐκρίαν, οὔτε τὴν εὐφάνειαν ἔχομεν. Χωρίζομενοι ὅμως τῷ ἀναγνώστῃ ἐκείνῳ, ἴσως δὲ καὶ τιτίν ἄλλοις, θέλομεν ἐκθέσει τα τοῖς πλείστοις γνωστὰ περὶ Πανδώρας.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι πάντων τῶν ἐθνῶν πᾶσαι αἱ ἄμετροι θρησκείαι παραδέχονται μετὰ τὴν πρώτην πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρώτην τινὰ αὐτοῦ ἐξολοθρευσιν· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ μέσον τῆς ἐξολοθρευσεως τούτης διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας. Μεταξὺ ὅμως ἄλλων ὁ τοῦ Δευκαλίωνος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μῦθος παραδέχεται κατὰ μέρος ὡς τοιοῦτον, τὸν κατακλυσμὸν, ὡς καὶ ἡ ἀληθινή τοῦ Χριστοῦ θρησκεία παρέδωκεν ἡμῖν, ὅτι κατακλυσμὸς γενικὸς ἐπεκάλυψε τὴν γῆν ὅλην, καὶ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος κατέστρεψε, πλὴν μιᾶς οἰκογενείας, τῆς οἰκογενείας τοῦ Νῶε.

Τοῦ Νῶε λοιπὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τοῦ Δευκαλίωνος, ὁ πατήρ Προμηθεὺς ἦτο κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ πλάστου του, οὐδόλως ἡττώμενος τοῦ Διὸς εἰς τὰς πανουργίας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων, ἔπαιξε, κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν, εἰς τὸν Κρονίδην καὶ τὸ ἐξῆς.

Προσδιώρισαν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τὰ πρὸς ἀλλήλους χρεῖα, καὶ ὁ Προμηθεὺς, ἀντίκλητος ἡ μᾶλλον πληρεξούσιος δικηγόρος τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων, ἐπρότεινεν ὥστε οἱ θνητοὶ μέρος μόνον τοῦ σφαγίου νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς ἀθανάτους, τὸ δὲ λοιπὸν νὰ τρώωσιν αὐτοί. Ἀφοῦ δὲ διὰ πλειονοψηφίας ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις παρὰ τῶν θεῶν, ὁ παμπόνηρος Προμηθεὺς ἔσφαξε δύο βοῦς, καὶ εἰς τοῦ ἐνὸς μὲν τὸ δέρμα θέσας τὰ ὅσα ἀμφοτέρων τῶν βοῶν, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ κρέας καὶ τῶν δύο, ἀρῆκεν εἰς τὸν Δία, ἀντιπροσωπεύοντα τοὺς θεοὺς, τὴν ἐκλογὴν. Ὁ δὲ Ζεὺς ἀγνοῶν ὅλως τὴν ἀπάτην, ἐξελέξατο διὰ τοὺς θεοὺς τὸ τὰ ὅσα περιέχον δέρμα καὶ ἀρῆκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ ἄλλο.

Ἀλλὰ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ κρέας, ἔπρεπε νὰ ἐψηθῇ καὶ διὰ νὰ ἐψηθῇ ἔχρηζε πυρὸς, τὸ δὲ πῦρ ἐκρυπτεν ὁ κεραυνόχορος Ζεὺς. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ὁ Προμηθεὺς, νὰ φέρῃ τὴν πανουργίαν αὐτοῦ εἰς πέρας, νὰ κλέψῃ τὸ πῦρ ἀπὸ τὸν Δία. Καὶ τῷ ὄντι ἐκλεψεν αὐτὸ εἰς κοῖλον νάρθηκα καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ τότε ἐκδίκησιν πνέων ὁ πατήρ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων,

— Προμηθεῦ, τῷ εἶπε· χεῖρες, διότι ἐξαπατήσας με ἐκλεψας τὸ πῦρ, ὡφελιμώτατον εἰς σεαυτὸν καὶ τοὺς μεταγενεστέρους σου ἀνθρώπους· ἀλλ' ἐγὼ θελω δώσει αὐτοῖς, πρὸς τιμωρίαν, κακὸν (!), ὅπερ θέλουσιν ἀπαρῆσαι, καὶ τοι τοιοῦτον. Ὁ Εἶπε κ' ἐγένεσεν ὁ παντοδύναμος βασιλεὺς.

Ἀλλ' ἤξεύρετε ποῖον ἦτο τὸ περίεργον ἐκεῖνο κακὸν, ὅπερ, εἰ καὶ τοιοῦτον, ἤθελεν εἶσθαι τερπνὸν καὶ ἀγαπητόν; —

Ἡ γυνή· τὸ ζῶφιον τοῦτο, ὅπερ ἐμπλέκον εἰς τὸν βίον μας χρυσοῦν ὕψοςμα, ἐν εἶδει δικτύου, συλλαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους ἅπαντας, πάσης ἡλικίας καὶ πάσης τάξεως.

Ἄλλ' ἡ γυνὴ εἶνε κακὸν; — Ἐρωτήσατε τὸν Ἡσίοδον.

Ἡ γυνὴ εἶνε ἀπλοῦν ζῶφιον, χωρὶς οὐδενὸς ὀπλου, ἐκτὸς τῆς περὶ τὸ πλέκειν δίκτυα ἐπιτηδεύτητός της; — Οὕτω τοῦλάχιστον λέγει ὁ Ἀνακρέων, ὅστις, ὡς γνωστὸν, δὲν εἶνε ἀναρμόδιος περὶ τούτου κριτής.

Ἐκμάχμεν τὴν μικρὰν ταύτην παρεκβολήν, διότι ἀποφεύγομεν τὰς παρεξηγήσεις. . .

Συγγνώμην, ἀναγνώστρια, στήσον τὴν ὀργήν σου τὴν κατ' ἡμῶν. Ἡμεῖς, ἡμεῖς οἱ δειλαιοὶ, οὔτε κακὸν οὔτε ζῶφιον λέγομεν τὴν γυναῖκα, καὶ ἂν τὸ εἰπωμεν οὐδεὶς μᾶς ἀκούει. Το λέγει ὁ Ἡσίοδος, τὸ λέγει ὁ Ἀνακρέων.

Πλὴν πρὸς χάριν σας, Κυρία μου, ἰδοὺ διαμαρτύρεται ἡ Ν. Πανδώρα κατ' ἀμφοτέρων διαμαρτύρησιν ὁμοίαν τῆς κατὰ Σενέκα (Πανδώρας φυλ. Α')

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν μὲνιν τοῦ Διὸς κατὰ τοῦ Προμηθεῖος. Ὁ Ζεὺς, γνωρίζων, ὅτι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀπατήσῃ τὸν Προμηθεῖα, ἀπεφάσισε ν' ἀπατήσῃ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἐπιμηθεῖα, ὃν μάτην ἐκεῖνος εἶχε παραινέσει οὐδὲν δῶρον νὰ μὴ δεχθῇ παρὰ τοῦ Διὸς, μή τι κακὸν ἐκ τούτου συμβῇ τοῖς θνητοῖς.

Κατὰ διαταγὴν λοιπὸν τοῦ Διὸς ἀναμίζας ὁ Ἥφαιστος ἐπιδεξίως γῆν καὶ ὕδωρ, καὶ θέσας ἐν τῷ πλάσματι τούτῳ μορφήν καὶ φωνὴν ἀνθρωπίνην, ἐφ' ἧς ἐπέπνεε κάλλος θεῖον καὶ, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, Ἐπύρατον, ἐποίησε τὴν γυναῖκα.

Τότε προσελθούσα ἐκάστη θέαινα προσέφερεν αὐτῇ ἐν δῶρον· καὶ πρώτη ἡ Ἀθηνᾶ, ζώσχα καὶ κοσμησασα αὐτήν, τῇ ἐδίδαξε πρὸς τούτοις ἔργα ποιίλα καὶ ἰδίως τὴν ὑφὴν τοῦ πελυδαϊδαίου ἱστοῦ· ἡ χρυσὴ Ἀφροδίτη περιέχουσε τὴν κεφαλὴν της μὲ χάριν, καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὴν ψυχὴν της φροντίδας καὶ ἐπιθυμίας· αἱ Χάριτες καὶ ἡ Σεπτὴ Παιθὼ ἐκόσμησαν τὸ σῶμά της μὲ λαμπρὰ κεκμήλια (bijoux). Αἱ καλλίκομοι Ὠραι τὴν ἔστεψαν μὲ ἐαρινὰ ἄνθη· ὁ Ἀργεφόντης Ἐρμῆς ἐπλήρωσεν αὐτὴν ψεύδους, ἐρασιμῶν λόγων καὶ ἡθους ἀπατηλοῦ· καὶ τελευταῖος ὁ Ζεὺς τῇ ἐχάρισε Πυξίδα (boite), ἧς ἄγνωστον ἦν τὸ περιεχόμενον. Μετὰ δὲ ταῦτα πάντα, φωνήσας ὁ κήρυξ τῶν θεῶν ὠνόμασε τὴν πρώτην ἐκείνην γυναῖκα ΠΑΝΔΩΡΑΝ.

Ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες δῶρον ἐδώκεσαν.

Ἐκατέστας οὕτως ὁ Ζεὺς τὸν δόλον τοῦ ἔπεμψε τὸν Ἑρμῆν, φέροντα τὸ θεῖον δῶρον εἰς τὸν Ἐπιμηθεῖα· αὐτὸς δὲ, μ' ὅλας τοῦ ἀδελφοῦ του τὰς παραίνεσεις, ἐδέχθη τὴν γυναῖκα. . .

Ὁ μωρὸς! — λέγει ὁ Ἡσίοδος — εὐθὺς τὸ μετάνησεν· ἀνοίξασα ἡ πολυκράγμων γυνὴ τὴν πυξίδα, διεσκέδασεν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὅλα τὰ νῦν κυριεύοντα τούτου κακά· καὶ τῶν ὁποίων τότε ἦν ὅλως ἄγνωστον. Πάραυτα

Πλείη μὲν γὰρ κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα. Μόνη ἡ ἑλπίς ἔμεινεν εἰς τὸν πυθμένα τῆς Πυξίδος, ἣν ἀμέσως ἀλλ' ἀνωφελῶς ἐπανέκλεισεν ἡ γυνή.

Περίεργον! πάντοτε πάντων τῶν δεινῶν ἡ γυνὴ αἰτία, εἴτε Εὐα ὀνομάζεται εἴτε Πανδώρα!

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ τῆς προγόου ἡμῶν. Ἡ δὲ Νέα Πανδώρα, ταπεινότερα καὶ λιτοτέρα ἐκείνης, ἀρκεῖται καὶ εἰς εὐμενῆ βλέμματα θνητῶν γυναικῶν, ἐλλειπόντων δῶρων παρ' ἀθανάτων· ἀλλ' ὅταν ἐνίοτε καὶ τούτων στερῇται, ὅταν καὶ ἐν τῇ γῇ κοινῇ τὴν περιστοιχίῃ δυσμένεια, τότε, ὦ! τότε τῆς δυστήνου καρδία διανοίγεται ὑπ' ἀπελπισίας, καὶ αὐτὴ τὴν παραιτεῖ ἡ ἑλπίς! . . .

Πλὴν! ποῖον με ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Εἰς τίνος θνητοῦ τὴν καρδίαν, καὶ ὅταν παντοῖα πάντοθεν τὸν περικυκλῶσι δεινὰ, δὲν μένει παρηγορούσα ἡ ἑλπίς, τὸ μικτὸν τοῦτο μεταξὺ χαρᾶς, καὶ φόβου συναίσθημα, τὸ γλυκὺ τοῦτο ὄνομα, ὕστατον ἀφιπτάμενον τοῦ ἀθηνόους μετὰ τῆς ψυχῆς του, ἡ ῥοδόπρόσωπος κόρη αὐτῇ, ἡ ἐπίσης κ' ἐξίσου πρὸς ἅπαντας μειδιῶσα; —

ὦ! ἀς σιωπήσω, μὴ καταποντισθῶ ὁ ἄθλιος βλασφημίας! . . .

Ἀδύνατον τῇ στιγμῇ ταύτῃ, ἐκάστη μάλιστα ἀναγνώστρια, νὰ μὴ ἐλπίῃ οὐδόλως, καὶ ἀπαιτούσα τῆς Πανδώρας τί νέον, νὰ μὴ εὕρῃ ἐν τῇ γενεαλογίᾳ αὐτῆς τῶν ὀνείρων της, ἐξακολουθήσιν, καθιπτομένη τῆς βαρβαροῦ μακρογορίας τοῦ γράψαντος. . .

Τί ὅμως πρὸς ἡμᾶς; καὶ εἰς τοῦτο πταίει ἡ πρώτη γυνή· διότι ἐκ τῆς πυξίδος ἐξῆλθε καὶ ἡ πολυλογία, δεινὸν οὐ σμικρὸν οὐδ' ἀνασχετόν! . . .

Ἐὰν τελευταῖον ἡ πυξὶς τῆς Ν. Πανδώρας διασκεδάξῃ κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐπὶ τῆς γῆς καλὰ ἡ κακὰ, τούτου φοβερός κριτής καὶ ἀδέκαστος τῶν ἀναγνωστρίων της ἡ ὀξύνοος εὐαισθησία! . . . Α. Σ. Β.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΜΕΜΦΕΙ ΣΕΡΑΠΕΙΟΥ. Ὁ σημερινὸς αἰὼν δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν τοπικὴν ἀπύστασιν, ἀλλ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀφανίσῃ καὶ τὴν ἀπόστασιν τοῦ χρόνου· καὶ ἐνῷ ἀφ' ἐνός, διὰ τῆς εὐρέσεως τῶν ἀτμοσφαιρικών, τῶν σιδηροδρόμων καὶ μάλιστα τοῦ ηλεκτρικοῦ τηλεγράφου,

οἱ κάτοικοι τῶν δύο ἡμισφαιρίων θέλουν ἔλθει μετ' ὀλίγον εἰς σχέσιν οἰκειότεραν παρ' ὅτι ἄλλοτε ἦσαν οἱ κάτοικοι δύο πόλεων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἀφ' ἐτέρου, διὰ τῆς ἀνακαλύψεως πολλῶν παλαιοτάτων μνημείων, οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι θέλουν γνωρίσῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχαῖον κόσμον καλῆτερα ἀφ' ὅτι τὸν ἐγνωρίζον αἱ σύγχρονοι γενεαί. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν θαυμασίων ἀνακτόρων, ἐπιγραφῶν καὶ ἀναγλύφων τῆς Ἀσσυρίας, περὶ ὧν ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν ἐνταῦθα, ἰδοὺ ὁ Κύριος Μαρτίετης, ὑπάλληλος τοῦ ἐν Λούβρῳ τῶν Παρισίων μουσείου, εὐρίσκει τὸ ἐν Μέρφει Σεράπειον καὶ, διὰ συνδρομῆς τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἐπιχειρεῖ ἐκεῖ ἀνασκαφάς, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων βλέπομεν καὶ γνωρίζομεν τὸν ναὸν αὐτὸν πολὺ καλῆτερα παρ' ὅτι τὸν εἶδον καὶ τὸν ἐγνωρίσαν ὁ Στράβων καὶ ὁ Πausanias.

Ὁ Σέραπις ἦτο θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, εἰς τὸν ὁποῖον, ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Πτολεμαίων, ἤγειραν μνημεῖα καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Σεράπιδος, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Πausanίου εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον κεφάλαιον τῶν Ἀττικῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐξ ὁλοκλήρου ἀφανισθέν. Ἐκτίσθη δὲ Σεράπειον καὶ ἐν Ῥώμῃ, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀβεντίνου· τοῦ ἱεροῦ τούτου σώζονται λείψανά τινα, καὶ ἰδίως, εἰς μὲν τὸ ἐν Λούβρῳ μουσεῖον, τὸ σύμπλεγμα τοῦ Τιθέρεως, ἐν Οὐατικανῷ δὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Νεῖλου, ἔργα κάλλιστα τὰ ὁποία ἐκόσμουσαν τὰς δύο προκειμένας τοῦ ναοῦ κρήνας. Εἰς τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως, πλησίον τῶν Ποτιόλων, ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια ἐτέρου Σεράπειου· οἱ γηραιοὶ αὐτοῦ λίθοι βρέχονται ἀδιακόπως ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ οἱ στυλοβάται τῶν ὀρθίων ἐτι ἱσταμένων κίωνων αὐτοῦ περιέχουσι μυριάδας ζωοφύτων. Ἀλλὰ τὸ περιφημώτερον, τὸ κατ' ἐξοχὴν Σεράπειον ἦτο τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου οἰκοδομηθὲν, πολυθύλλητον μάλιστα διὰ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, διότι ἐκεῖ κατέθεσεν ἡ Κλεοπάτρα τοὺς εἰκοσάκις μυρίους τόμους τῆς Περγαμηνῆς βιβλιοθήκης, τοὺς ὁποίους ἐχάριεν εἰς αὐτὴν ὁ Ἀντώνιος. Καὶ ἐν τούτοις ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἦτο παρὰ τὴν ἀπλοῦν τοῦ ἄλλου καὶ πολὺ μεγαλητέρου θαυρατοῦ τῶν βιβλίων, τὸν ὁποῖον περιείχεν ἡ Ἀλεξανδρεία. Τοῦτο τὸ Σεράπειον κατεστράφη, ἐν ἔτει 391 μ. Χρ., ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου, δυνάμει δόγματος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου, ἐπιτρέψαντος τὴν κατάλησιν τῶν μνημείων αὐτῶν τῆς εἰδωλολατρίας. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Σεράπιδος ἠθέλησαν τότε ν' ἀντισταθῶσι διὰ τῆς βίας· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος, νικήσας, κατέβαλεν εἰς ἑδάφος τὸ οἰκοδόμημα.

Τὸ ἐν Μέρφει ἀνακαλυφθέν ἐσχάτως Σεράπειον δὲν εἶναι βεβαίως τοιοῦτον ὀνομαστόν ὅσον τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκεῖνο· οὐκ ὅμως τὸ ἄλλο προτέρημα ὅτι εἶναι, ἐὰν πιστευσώμεν τὸν Pausaniam, τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἱερῶν τούτων· ἐτιμᾶτο δὲ ἰδίως παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ διότι ἐν αὐτῷ ἐθάρπτετο μὲν ὁ βούς Ἄπις, ἐφυλάττετο δὲ καὶ τὸ Νειλομέτριον, δι' οὗ ἐμετρεῖτο ἡ αὐξήσις τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου. Τὸ

μνημεῖον τοῦτο δὲν κατεστράφη, ἀλλὰ κατεχώσθη ὑπὸ ἄμμου, τὴν ὁποίαν λαίλαψ ἐπελθὼν ἐσώρευσε, ἐπ' αὐτοῦ, πρὸ διςχιλίων ἡδὴ περίπου ἐνιαυτῶν, διότι οὕτω κατακεχωσμένον τὸ πλείστον εἶδεν αὐτὸ ὁ Στράβων, καθὼς λέγει εἰς τὸν 32 παραγραφὴν τοῦ Κεφαλαίου Α'. τοῦ ἐπτακχιδεκάτου βιβλίου τῶν Γεωγραφικῶν του. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ διατηρήθη κάλλιστα.

Σημειωτέον, ὅτι ἐνῶ εἰς τὰ ἄλλα ἱερὰ τῆς Αἰγύπτου, τὸ θρησκευμα, ἐπὶ Πτολεμαίῳ, διέμεινεν ἡ καθαρὴ Αἰγυπτιακὴ ἢ καθαρῶς ἑλληνικὴ, τὰ τεμένη τοῦ Σεράπιδος εἶχον τοῦτο τὸ ἰδιόζον, ὅτι εἰς αὐτὰ συνεζωεύετο τὸ θρησκευμα τῶν δύο φυλῶν· ὅθεν καὶ ἀπὸ τοῦ προκειμένου ἱεροῦ ἐξήχθησαν ἔργα οὐ μόνον Αἰγυπτιακῆς ἀλλὰ καὶ Ἑλληνικῆς τέχνης. Εἰς τῶν τελευταίων τούτων ἄξιοι πρὸ πάντων μνηεῖς, ὃ αὐτὸ μέγεθος αὐτῶν, εἶναι, οἱ ἐπὶ συμβολικῶν ζώων βαίνοντες θεοὶ δαίμονες, καθὼς οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ τοιοῦτοι δαίμονες ἦσαν πολὺ μικρότεροι. Εὐρέθησαν δὲ καὶ δώδεκα ἀνδριάντες ἑλληνικοί, ἔχοντες οὐ μικρὰν ἀξίαν, ὡς ἔργα τέχνης, ἀν καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀριστουργήματα. Ἀπ' ἐτέρου ἐξήχθησαν πολλὰ κάλλιστα σφίγγες, ἐξ ἐκείνων περὶ ὧν ὁ Στράβων λέγει, ὅτι αἱ μὲν καὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς ἐωρῶντο ὑπ' ἡμῶν κατακεχωσμέναι, αἱ δ' ἡμίαντες. — Προσέτι δύο λέοντες, ὅμοιοι τῶν δύο λεόντων τοῦ Νεκτανεβῶ, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐν Οὐατικανῶ μουσεῖον, καὶ, θεωρούμενοι ὡς ἀριστοτέχνημα, ἑκατοντάκις διὰ τοῦ ὀρειχάλκου ἐξικονίσθησαν καὶ ἐπὶ πᾶσι, τετρακόςια ἕως πεντακόςια μικρότερα ὀρειχάλκινα ἀγαλμάτια. Αἱ δὲ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν.

ΠΕΡΙ ΠΑΝΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΚΥΛΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ. — Γενομένου ἐσχάτως λόγου ἐν Γαλλίᾳ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐπὶ τῆς πολυτελείας φόρου, παρετηρήθη, ὅτι ὁ φόρος οὗτος, ὅστις ἄλλως εἶναι φύσει, ὡς πρὸς τὴν εἰσπραξίν αὐτοῦ, ὀχληρὸς καὶ δεκτικὸς πολλῆς αὐθαιρεσίας, δὲν θέλει φέρει πολλὴν πρόσδοον εἰς τὸ ταμεῖον, διότι εἰς τὴν Γαλλίαν πολλοὶ μὲν ὑπάρχουσιν οἱ εὐποροὶ, εὐχρίθμοι δὲ οἱ πολυτελεῶς ζῶντες. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἀνωτέρα κοινωνικὴ τάξις εἶναι ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ πολυτελεστέρα τῆς Γαλλικῆς, καὶ ὅπου, ὡς ἐκ τούτου, ἠλπίζετο, ὅτι ὁ φόρος θέλει ἀποδῆ παραγωγικώτατος, ἀληθῶς δὲν ἔδωκεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ποτὲ ὑπὲρ τὰ 35,000,000 φράγκων· ὥστε εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν θέλει φέρει πιθανῶς εἰμὴ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται, ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δυσχερευτῇ τὸς κόσμος διὰ τὸν μικρὰν ὠφέλειαν.

Ἐν τούτοις καὶ αὐτοὶ οἱ οὕτω πρεσβεύοντες περὶ τοῦ φόρου τούτου, ὁμολογοῦσιν, ὅτι δύναται νὰ φέρῃ ἐν καλὸν ἀποτέλεσμα. περιστέλλων τὴν πληθὺν τῶν ἀχρηστών σκύλων. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τοῦλάχιστον ἐπέφερε τὸ καλὸν τοῦτο, διότι πολλοὶ πλούσιοι, ἅμα

ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσωσι φόρον δι' ἑκάστην σκύλον τὸν ὁποῖον ἔτρεφον, ἢ ὅλως ἐγκατέλιπον τὴν περιττὴν κυνοτροφίαν, ἢ περιώρισαν αὐτήν. Καὶ μὴ νομίζετε ὅτι πρόκειται περὶ μικροῦ πράγματος. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουσι 2 ἕως 3 ἑκατομμύρια σκύλων. Πόσκι, λέγετε, νὰ ἀπαιτῇ καθ' ἡμέραν ἡ δικροφὴ ἐκάστου ἐξ αὐτῶν; Πέντε λεπτά, πᾶς φάνηται ἀρὰ γε πολλὰ; Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, γνωρίζουσιν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀνθρωποὶ καλοκάγαθοι δαπανῶντες ἀσυγκρίτῳ περισσότερα πρὸς τὴν καθημερινὴν διατροφήν καὶ συντήρησιν τῶν σκύλων αὐτῶν ὥστε τὰ πέντε λεπτὰ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν εἰμὴ ὡς ἐλάχιστος ὅρος. Ἀλλὰ πέντε λεπτὰ καθ' ἡμέραν, δίδουσι 18 δραχμὰς κατ' ἔτος· τὰ 18 πολλαπλασιαζόμενα πρὸς 2,500,000 (ὡς μέτον ὄρον), φέρουσι 45,000,000 !! Ἡ Γαλλία λοιπὸν δαπανᾷ κατ' ἔτος πρὸς διατροφήν σκύλων 45,000,000 φράγκων· καὶ ἐν τούτοις πόσοι ἄνθρωποι λιμῶνττουσι! πόσοι καὶ ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης! — Δὲν λέγομεν, ὅτι οἱ σκύλοι πρέπει νὰ λείψουν ἀπὸ τὸν κόσμον· ὑπάρχοντες σκύλοι χρήσιμοι, ἀναγκαῖοι μάλιστα, ἀλλὰ θαρραλέως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι 1 ἑκατομμύριον σκύλων ἤθελεν ἀρκέσει εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τὰς πραγματικὰς αὐτὰς ἀνάγκας καὶ ὅτι οἱ ἄλλοι ἐκλείποντες βέλουν ἐπιτρέψει εἰς τοὺς κατοίκους τῆς χώρας ἐκείνης νὰ προσθέτωσιν εἰς ὅσα δαπανῶσι δι' εὐεργεσίας ἀληθεῖς καὶ χρήσιμα ἔργα, τὸ ὅχι μικροῦ λόγου ἄξιον ποσὸν τῶν 30,000,000 περίπου φράγκων χωρὶς παντάπασιν ν' αὐξήσωσι τὰ ἐξοδα τῶν. Ὅθεν καὶ ἀν τοῦτο μόνον τὸ φιλόανθρωπον ἀποτέλεσμα ἐπέλθῃ ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐπὶ τῆς πολυτελείας φόρου, καλὸν εἶναι βεβαίως νὰ εἰσχυθῇ.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Εἰς τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ Ἀνοοδέσμῃ, παρελείφθη ἡ δευτέρα στροφή, ἔχουσα ὡς ἔπεται·

Ἐρυθρὰ μοὶ τὸ προσφέρει
μ' ἄσπρο σὰν τὸν κρῖνον χεῖρ.

— Δὸς, τὸ χεῖρ δὸς μ' αὐτὸ,
Κι' ἄλλο, εἶπε, δὲν ζητῶ.